

UHASSELT

KU LEUVEN

Maastricht University

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Europese voorstellen ter verwezenlijking van een circulaire economie: een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie?

Jolien Bamps

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Evelyne TERRYIN

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2022
2023

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Europese voorstellen ter verwezenlijking van een circulaire economie: een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie?

Jolien Bamps

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Evelyne TERRYIN

SAMENVATTING

Zowel op nationaal niveau als op Europees niveau bestaat aandacht voor het realiseren van een duurzame consumptie en een circulaire economie. Goederen worden vaak vroegtijdig afgedankt, waardoor de afvalberg alsmaar groeit. Een effectief recht op reparatie moet hieraan tegemoet komen, door de levensduur van goederen te verlengen.

Momenteel bestaat er enkel een recht op reparatie binnen het kader van de remedies inzake conformiteitsgebreken. Dat recht op reparatie is allesbehalve effectief. Ten eerste, omdat de wettelijke garantietermijn beperkt is tot twee jaar, waarna geen recht op reparatie meer openstaat voor de consument. Ten tweede, is reparatie niet de enige primaire remedie en kiezen consumenten veeleer voor vervanging. Ten derde, kan de verkoper reparatie steeds weigeren. Ten vierde, is reparatie buiten de remedies inzake conformiteitsgebreken uiterst moeilijk. De hinderpalen kennen verschillende oorzaken. Namelijk, een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie, goederen die moeilijk te demonteren zijn en de vereiste om gebruik te maken van specifiek reparatiemateriaal.

De Europese wetgever lanceerde verschillende initiatieven om een effectiever recht op reparatie te realiseren. In maart 2022 werd het Europese voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en 2005/29/EG voorgesteld. Het doel is om een reparatie-index in te voeren. De uitwerking van de reparatie-index is momenteel nog onduidelijk. Aanbevolen is echter dat de Europese wetgever een minimale reparatie-index-score oplegt, net zoals werd voorgesteld in een Belgisch wetsontwerp. Goederen kunnen dan enkel op de Europese markt beschikbaar zijn, indien ze voldoen aan deze minimale reparatie-index-score. Dit zou consumenten dichterbij een effectiever recht op reparatie brengen, omdat het waarborgt dat enkel makkelijk repareerbare goederen op de Europese markt beschikbaar zijn.

Een ander voorstel is het Europese voorstel voor een ecodesign-verordening van maart 2022. Bij het invullen van de vereisten inzake ecologisch ontwerp wordt rekening gehouden met het gemak van reparatie, waaronder de beschikbaarheid van reserveonderdelen en reparatie-informatie. Goederen dienen eerst te voldoen aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp, alvorens ze op de Europese markt beschikbaar kunnen zijn. Dit brengt consumenten ook een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie. Het zorgt er namelijk voor dat goederen die moeilijk te repareren zijn, doordat er geen reserveonderdelen en reparatie-informatie beschikbaar zijn, van de Europese markt worden geweerd.

De Europese Commissie lanceerde in 2023 een voorstel voor een recht op reparatie. Ze introduceerde daarbij een reparatieplicht voor producenten, buiten de wettelijke garantietermijn. Daarnaast werd de verplichting ingevoerd voor producenten om reserveonderdelen en reparatie-informatie ter beschikking te stellen aan reparateurs. Dit brengt consumenten in beperkte mate dichterbij een recht op reparatie. De verplichtingen gelden namelijk voor slechts acht productcategorieën. De verplichting om reserveonderdelen en reparatie-informatie ter beschikking te stellen geldt daarnaast niet ten opzichte van consumenten. De Europese Commissie koos evenmin om de wettelijke garantietermijn te verlengen, bijvoorbeeld door een open garantietermijn te hanteren zoals het Nederlandse recht.

DANKWOORD

Voor u ligt mijn masterscriptie, het slotstuk van mijn masteropleiding in de rechten aan de Universiteit Hasselt. Zij is het resultaat van uren lees- en schrijfwerk, van het doornemen en interpreteren van vele bronnen en uiteindelijk het neerschrijven daarvan. Het was een uitdagend proces met soms frustraties en stress, maar het leerde me door te zetten, waardoor het ook heeft bijgedragen aan mijn persoonlijke groei als juriste in spé.

In de eerste plaats wil ik een woord van dank richten naar mijn promotor prof. dr. Evelyne Terryn. Zij bood me de kans om dit actuele onderwerp te onderzoeken. Ik wil ook graag mijn begeleidster, mevrouw Tine Debaes, bedanken. De constructieve opmerkingen van hen beiden, brachten mij tot nieuwe inzichten en zette me aan tot kritische reflecties. Hun bijzondere expertise in dit onderwerp heeft mijn thesis naar een hoger niveau getild.

Daarnaast wens ik mijn vriend Sebastian te bedanken. Hij inspireerde me om dit onderwerp te onderzoeken. Als handige Harry probeerde hij al vele van mijn defecte apparaten te repareren, gaande van mijn haardroger tot het koffiezetapparaat. Vaak met succes, maar soms werd hij inderdaad met hinderpalen geconfronteerd die reparatie bemoeilijkten.

Tot slot wil ik mijn ouders bedanken. Zonder hun onvoorwaardelijke steun was het voltooien van mijn masteropleiding niet mogelijk geweest. Bedankt voor de vele duwtjes in mijn rug, wanneer ik het even niet meer zag zitten.

Jolien Bamps,

Zonhoven, 15 mei 2023.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	i
DANKWOORD	iii
INHOUDSOPGAVE	v
LIJST VAN AFKORTINGEN	ix
LIJST VAN BIJLAGEN.....	xi
INLEIDING	1
HOOFDSTUK I. Situering van het recht op reparatie.....	7
Afdeling 1. Recht op reparatie binnen een circulaire economie.....	7
Afdeling 2. Recht op reparatie als remedie bij een conformiteitsgebrek.....	9
§1. Toepassingsgebied.....	10
§2. Conformiteitsvereisten.....	11
A. Subjectieve conformiteitsvereisten	11
B. Objectieve conformiteitsvereisten	12
§3. Wettelijke garantietermijn.....	13
§4. Omkering bewijslast.....	14
§5. Hiërarchie van de remedies.....	16
A. Uitvoering in natura: reparatie of vervanging	16
1° Keuzerecht voor de consument.....	17
2° Kosteloos, binnen redelijke termijn en zonder ernstige overlast.....	17
B. Uitvoering bij equivalent: prijsvermindering of ontbinding	19
HOOFDSTUK II. Hinderpalen voor een effectief recht op reparatie.....	21
Afdeling 1. Hinderpaal 1: wettelijke garantietermijn beperkt tot twee jaar	21
Afdeling 2. Hinderpaal 2: reparatie niet de enige primaire remedie	23
Afdeling 3. Hinderpaal 3: verkoper kan reparatie weigeren	25
Afdeling 4. Reparatie buiten toepassingsgebied van consumentenrecht (bijna) onmogelijk.....	26
Afdeling 5. Conclusie: recht op reparatie allesbehalve effectief	27
HOOFDSTUK III. Europese voorstellen ter verwezenlijking van een circulaire economie	29
Afdeling 1. Voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG	31
Afdeling 2. Voorstel betreffende een ecodesign-verordening.....	35
§1. Ecodesign-richtlijn.....	35
A. Vereisten inzake ecologisch ontwerp van elektronische beeldschermen	37

1° Beschikbaarheid van reserveonderdelen.....	37
2° Beschikbaarheid reparatie-informatie.....	38
3° Levertermijn van reserveonderdelen.....	39
§2. Vernieuwingen in het voorstel betreffende een ecodesign-verordening	39
Afdeling 3. Voorstel voor een recht op reparatie.....	43
§1. Beleidsopties.....	43
A. Geringe interventie.....	43
B. Matige interventie.....	44
1° Verlengen wettelijke garantietermijn.....	45
2° Primauteit reparatie.....	45
3° Reparatieplicht na afloop wettelijke garantietermijn	45
B. Krachtige interventie.....	46
1° Primauteit reparatie.....	46
2° Reparatieplicht na wettelijke garantietermijn	46
3° Verlenging wettelijke garantietermijn.....	47
§2. Voorgestelde maatregelen in het voorstel voor een recht op reparatie	47
A. Verplichte reparatie.....	48
B. Terbeschikkingstelling van reserveonderdelen en reparatie-informatie.....	51
C. Wijziging richtlijn consumentenkoop.....	52
D. Europese kwaliteitsnorm voor reparatiediensten	53
E. Sancties.....	53
Afdeling 4. Conclusie: meerwaarde van de Europese voorstellen voor een effectiever recht op reparatie.....	55
HOOFDSTUK IV. Alternatieve maatregelen ter verwezenlijking van een effectiever recht op reparatie.....	59
Afdeling 1. Open garantietermijn zoals in het Nederlandse recht.....	59
§1. Open garantietermijn houdt rekening met verscheidenheid van goederen	59
§2. Open termijn in functie van gebruikelijke levensduur.....	61
§3. Ruimte voor rechtsonzekerheid.....	62
§4. Conclusie: wegen de voordelen van een open garantietermijn op tegen de nadelen ervan?...64	
Afdeling 2. Reparatie-index als oplossing voor het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen?	66
§1. Franse reparatie-index	67
A. Toepassingsgebied	67

B. Reparatie-index: definitie en criteria.....	68
1° Beschikbaarheid van technische documentatie	69
2° Demonteerbaarheid	70
3° Beschikbaarheid reserveonderdelen	71
4° Prijs reserveonderdelen.....	71
5° Specifieke criteria per productcategorie.....	72
C. Wijze van mededeling en formaat.....	73
D. Sanctienering.....	74
§2. Inhoud van het Belgische wetsontwerp	74
A. Reparatie-index: definitie en criteria.....	75
B. Toepassingsgebied	75
C. Wijze van mededeling en formaat van de reparatie-index.....	76
D. Sanctie.....	77
E. Opmerkingen tijdens TRIS-procedure.....	78
1° Overlap met bestaande regelgeving	78
2° Overlap met toekomstige regelgeving	79
F. Conclusie: reparatie-index in het Belgische recht: overbodig of toch een meerwaarde voor een effectiever recht op reparatie?.....	81
BESLUIT.....	85
BRONNENLIJST.....	87
BIJLAGEN.....	101
Bijlage 1. Europees reparatie-informatieformulier.....	101
Bijlage 2. Franse reparatie-index.....	103
Bijlage 3. Overzicht van de Franse reparatie-index, het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index en het Europees voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering.....	105

LIJST VAN AFKORTINGEN

EU	Europese Unie
IMCO	Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming
KB	Koninklijk Besluit
MB	Ministerieel Besluit
OBW	Oud Burgerlijk Wetboek
UNETO-VNI	Unie van Elektrotechnische Ondernemers en Vereniging van Nederlandse Installatiebedrijven

LIJST VAN BIJLAGEN

Bijlage 1. Europees reparatie-informatieformulier

Bijlage 2. Franse reparatie-index

Bijlage 3. Overzicht van de Franse reparatie-index, het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index en het Europees voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering

INLEIDING

§1. Onderwerp en probleemstelling

1. De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor de transitie naar een circulaire economie. Reeds in 2015 verklaarde de Europese Unie (hierna: EU) te willen evolueren naar een duurzame, koolstofarme, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie. Dit door de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk te behouden in de economie en door de afvalproductie tot een minimum te beperken.¹ Om tot zo'n circulaire economie te komen, is een verlenging van de levensduur van producten noodzakelijk. De EU kondigde daarom al meermaals aan werk te maken van een "recht op reparatie".² Wanneer een goed defect gaat, wordt het te vaak voortijdig afgedankt en belandt het op de afvalberg. Een effectief recht op reparatie daarentegen verlengt de levensduur van het goed, omdat hetzelfde goed verder gebruikt kan worden na het repareren van het defect. Reparaties reduceren daarnaast ook de vraag naar en het gebruik van grondstoffen. Zonder reparatie zou het defecte goed immers vervangen worden door een nieuw geproduceerd goed.³

Het verlengen van de levensduur van producten is niet de enige pijler in de strategie om een circulaire economie te verwezenlijken. Ook het ontwerpen van duurzame producten, bijvoorbeeld door het gehalte aan gerecycleerd materiaal in producten te verhogen, speelt een rol. Momenteel gaan producten te snel defect. Producten zijn niet makkelijk herbruikbaar en zijn uitsluitend bestemd voor éénmalig gebruik.⁴ Het reduceren van afval, bijvoorbeeld door het vastleggen van bindende streefcijfers voor afvalvermindering, is nog een pijler in de strategie om een circulaire economie te realiseren.⁵

2. Ook in het België is er steeds meer aandacht voor een duurzaam consumentenrecht en het invoeren van een "recht op reparatie".⁶ Zo pleit het federale actieplan voor een circulaire economie bijvoorbeeld voor het invoeren van een reparatie-index, teneinde reparatie te stimuleren.⁷

---

¹ Med. (Comm.) aan het EP, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's betreffende een EU-actieplan voor de circulaire economie, 2 december 2015, COM(2015) 614 final, 1 (hierna: EU-actieplan voor de circulaire economie).

² *Ibid.*, 8; Med. (Comm.) aan het EP en de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's houdende de Europese Green Deal, 11 december 2019, COM(2019) 640 final, 9 (hierna: Europese Green Deal); Med. (Comm.) aan het EP, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van het nieuwe actieplan voor een circulaire economie voor een schoner en concurrerende Europa, 11 maart 2020, COM(2020) 98 final, 6 (hierna: nieuw EU-actieplan voor een circulaire economie); Med. (Comm.) aan het EP en de Raad van de Nieuwe consumentenagenda betreffende het versterken van de weerbaarheid van de consument met het oog op duurzaam herstel, 13 november 2020, COM(2020) 696 final, 7 (hierna: nieuwe consumentenagenda).

³ Toelichting bij het voorstel (Comm.) voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394, Richtlijn (EU) 2019/117 en (EU) 2020/1828, 22 maart 2023, COM(2023) 155 - final 2023/0083 (COD), 1.

⁴ Nieuw EU-actieplan voor een circulaire economie, 3-4.

⁵ *Ibid.*, 14; Res. (EP) betreffende het nieuwe actieplan voor een circulaire economie, 10 februari 2021, P9_TA(2021)0040, overw. 96.

⁶ ROUX, L., "Staatssecretaris De Bleeker: Laat elektro- en multimedietoestellen repareren in plaats van onnodig te vervangen", 12 juli 2022, www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/07/12/de-bleeker-wil-recht-op-reparatie-versterken/ (consultatie 24 september 2022).

⁷ SERVICE PUBLIC FEDERAL SANTE PUBLIQUE, SECURITE DE LA CHAINE ALIMENTAIRE ET ENVIRONNEMENT en SPF ECONOMIE, "Federaal actieplan voor een circulaire economie 2021-2024", 9 december 2021, www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/paf_face_sept_2022_nl_-_version_finale.pdf (consultatie 29 november 2022), 16.

3. In het huidige Belgische recht beschikt de consument al over een recht op reparatie, met name als remedie bij een conformiteitsgebrek. De regeling hieromtrent is terug te vinden in het Oud Burgerlijk Wetboek (hierna: OBW), meer bepaald in het consumentenkoopregime.⁸ Wanneer een conformiteitsgebrek zich voordoet, heeft de consument de keuze tussen verschillende remedies, waaronder twee primaire remedies, namelijk kosteloos herstel (reparatie) of kosteloze vervanging.⁹

4. Het huidig recht op reparatie als remedie bij conformiteitsgebreken volstaat niet om werkelijk te komen tot een circulaire economie. Ten eerste, omdat de wettelijke garantieperiode beperkt blijft tot twee jaar.¹⁰ Consumenten die nadien te maken krijgen met een conformiteitsgebrek, kunnen geen beroep doen op reparatie als remedie.¹¹ De consument kan in dat geval proberen om het goed zelf te repareren (de zogenaamde DIY-reparatie) of de consument kan een beroep doen op een onafhankelijke reparateur. Echter, het gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen en het gebrek aan reparatie-informatie belemmeren dit.¹² Ten tweede, krijgt reparatie geen voorrang op vervanging. Artikel 1649quinquies, §2 OBW stelt immers dat de consument het recht heeft om van de verkoper reparatie, dan wel vervanging van het goed te eisen.¹³ Aangezien reparatie minder aantrekkelijk is dan vervanging, kiest de consument veeleer voor vervanging.¹⁴ Ten derde, zelfs wanneer de consument al reparatie vordert, heeft de verkoper nog steeds de mogelijkheid om reparatie te weigeren. De verkoper mag reparatie weigeren wanneer reparatie onmogelijk is of onevenredige kosten met zich meebrengt.¹⁵ Het productontwerp dat demontage verhindert, de onbeschikbaarheid van reparatie-informatie of het gebrek aan reserveonderdelen kunnen reparatie onmogelijk maken.¹⁶

5. De EU zet sterkt in op een circulaire economie en publiceerde reeds verschillende wetgevende initiatieven. Ten eerste, deed de Europese Commissie in maart 2022 een voorstel om een reparatie-index in te voeren.¹⁷ Deze reparatie-index geeft aan hoe makkelijk een goed repareerbaar is.¹⁸ Ten tweede, deed de Europese Commissie ook in maart 2022 een voorstel betreffende een ecodesign-verordening.¹⁹ Het voorstel legt vereisten inzake het ecologisch ontwerp van producten vast. Eén van

---

⁸ Zie Titel IV., Hoofdstuk IV., Afdeling IV. wet van 21 maart 1804 houdende het oud burgerlijk wetboek, BS 3 september 1807 (hierna: OBW).

⁹ Art. 1649quinquies, §2 OBW; B. TILLEMANN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 61.

¹⁰ Art. 1649quater, §1, lid 1 OBW.

¹¹ E. TERRYNN, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 864; Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 2.

¹² B. TILLEMANN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 68; E. TERRYNN, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 864.

¹³ Art. 1649quinquies, §2 OBW.

¹⁴ B. TILLEMANN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 68; E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRYNN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 362.

¹⁵ Art. 1649quinquies, §4 OBW.

¹⁶ E. TERRYNN, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 856; E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRYNN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 362.

¹⁷ Voorstel (Comm.) voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 30 maart 2022, COM(2022) 143 final - 2022/0092 (COD) (hierna: voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG).

¹⁸ Overweging 31 voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

¹⁹ Voorstel (Comm.) voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en tot

die vereisten betreft de repareerbaarheid van het product.²⁰ Ten derde, kondigde de EU een voorstel inzake duurzame consumptie aan dat een recht op reparatie stimuleert.²¹ De beleidsopties waren erg uiteenlopend. Gaande van een geringe interventie die berust op de vrijwilligheid van bedrijven om goederen te repareren, tot een krachtige interventie die primauteit geeft aan reparatie en de wettelijke garantieperiode verlengt.²² Op 22 maart 2023 kwam de Europese Commissie uiteindelijk met een voorstel om een recht op reparatie in te voeren.²³

§2. Onderzoeksvragen

6. De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt: "Volstaan de Europese voorstellen om een effectiever recht op reparatie te verwezenlijken?". Deze onderzoeksvraag is evaluerend van aard en strekt ertoe de Europese voorstellen te beoordelen in het licht van een effectief recht op reparatie.²⁴

7. Om een antwoord op de centrale onderzoeksvraag te formuleren, is het noodzakelijk om bijkomend verschillende subonderzoeksvragen te behandelen:

- Wat houdt het recht op reparatie als remedie inzake conformiteitsgebreken in?
- Wat zijn de hinderpalen voor het recht op reparatie?
- Wat is de inhoud van de Europese voorstellen?
- Welke alternatieve maatregelen bestaan er om een effectiever recht op reparatie te verwezenlijken?

§3. Methodologie

8. De centrale onderzoeksvraag leent zich tot een traditioneel rechtswetenschappelijk of monodisciplinair onderzoek. Andere academische disciplines komen dus niet aan bod.²⁵ De te hanteren bronnen voor dit onderzoek zijn Europese, nationale en buitenlandse wetgeving, rechtspraak en rechtsleer.

9. Bij het uiteenzetten van het huidige recht op reparatie komt zowel Belgische wetgeving als Europese wetgeving aan bod. Ook rechtsleer en rechtspraak komen aan bod.

10. Om de hinderpalen voor een recht op reparatie uit een te zetten, komt voornamelijk rechtsleer aan bod. In de rechtsleer formuleerden verschillende auteurs reeds welke punten van de huidige regelgeving een effectiever recht op reparatie in de weg staan.

---

intrekking van Richtlijn 2009/125/EG, 30 maart 2022, COM(2022) 142 final - 2022/0095 (COD) (hierna: voorstel betreffende een ecodesign-verordening).

²⁰ Art. 1, c) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²¹ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 1.

²² *Ibid.*, 3.

²³ Voorstel (Comm.) voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394, Richtlijn (EU) 2019/117 en (EU) 2020/1828, 22 maart 2023, COM(2023) 155 - final 2023/0083 (COD) (hierna: voorstel voor een recht op reparatie).

²⁴ L. KESTEMONT, P. SCHOUKENS, K. HENDRICKX en E. TERRY, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 64.

²⁵ *Ibid.*, 42.

11. Bij het omschrijven van de inhoud van de Europese voorstellen, komt eerst het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG aan bod waarmee de Europese wetgever een reparatie-index tracht in te voeren. Vervolgens komt het voorstel betreffende een ecodesign-verordening aan bod. Tot slot, komt het voorstel voor een recht op reparatie aan bod. Het voorstel werd ten laatste in oktober 2022 verwacht,²⁶ maar werd uiteindelijk pas gepubliceerd in maart 2023. Om die reden werd beroep gedaan op de beleidsopties die lange tijd op tafel lagen, omdat ze een indicatie konden geven van het uiteindelijke voorstel. Aangezien dit voorstellen betreffen, is het niet mogelijk om rechtspraak hieromtrent te raadplegen. Rechtsleer is wel in beperkte mate aanwezig en zal daarom wel in het onderzoek betrokken worden.

12. Om na te gaan welke alternatieven er bestaan om een effectiever recht op reparatie te stimuleren, buiten het voorstel voor een recht op reparatie, wordt in de eerste plaats beroep gedaan op de open garantietermijn in het Nederlandse recht.²⁷ Er vindt hierbij geen actieve rechtsvergelijking plaats. Toch wordt er gebruik gemaakt van Nederlandse wetgeving, rechtspraak en rechtsleer. De Nederlandse parlementaire werkzaamheden tonen bovendien aan wat de drijfveren waren voor het invoeren van een open garantietermijn.

Een ander alternatief kan bestaan in het invoeren van een reparatie-index. De vraag is of deze een oplossing kan bieden voor het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen. Hierbij komt het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index aan bod, evenals de kritiek van de Europese Commissie hieromtrent. Gezien het een wetsontwerp betreft, is er geen rechtsleer en rechtspraak beschikbaar om in dit onderzoek op te nemen. Bij wijze van inspiratie vindt een beknopte rechtsvergelijking met het Franse recht plaats.²⁸ Gezien de Franse reparatie-index nog maar in werking is sinds 1 januari 2021,²⁹ wordt voornamelijk beroep gedaan op de wetgeving zelf. Rechtspraak en rechtsleer is immers niet of slechts in beperkte mate beschikbaar.

§4. Relevantie en beperkingen

13. Deze masterscriptie heeft in de eerste plaats een theoretische relevantie omdat de onderzoeksresultaten nuttig zijn voor de academische discipline zelf.³⁰ Het recht op reparatie blijft momenteel beperkt tot één van de remedies bij conformiteitsgebreken. Het doel van de scriptie is om in kaart te brengen of de voorstellen van de EU volstaan om een effectiever recht op reparatie te verwezenlijken. Deze scriptie draagt daarom bij aan de juridische begripsvorming van een effectiever recht op reparatie.

---

²⁶ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 1; REPAIR CAFE, “EU stelt recht op reparatie minimaal een half jaar uit”, 24 oktober 2022, www.repaircafe.org/eu-stelt-recht-op-reparatie-minimaal-een-halfjaar-uit (consultatie 14 december 2022).

²⁷ Art. 17, §2 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek houdende bijzondere overeenkomsten, www.wetten.overheid.nl (hierna: Nederlands BW).

²⁸ Art. L541-9-2 Code de l’environnement (zoals ingevoerd door art. 16 Loi n° 2020-105 (Fr) 10 februari 2020 relative à la lutte contre le gaspillage et à l’économie circulaire, JO 11 februari 2020, www.legifrance.gouv.fr (hierna: Code de l’environnement).

²⁹ MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE ET DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES en MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉNERGÉTIQUE, “Indice de réparabilité”, 1 december 2022, www.ecologie.gouv.fr/indice-reparabilite (consultatie 1 mei 2023).

³⁰ L. KESTEMONT e.a., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 23.

In de tweede plaats heeft deze scriptie een praktische relevantie.³¹ De onderzoeksresultaten zijn nuttig voor de dagelijkse (rechtspraktijk). Enerzijds kunnen consumenten beroep doen op deze scriptie om te weten wat een effectief recht op reparatie inhoudt. Anderzijds kunnen verkopers en producenten beroep doen op deze scriptie om te weten wat hun verplichtingen zijn in het kader van een effectief recht op reparatie.

14. Binnen het bestek van deze masterscriptie is het onmogelijk om een allesomvattende uiteenzetting van het recht op reparatie te geven. De scriptie focust op een effectief recht op reparatie voor fysieke goederen. In België wordt bijvoorbeeld meer dan 60% van het elektronisch afval niet gerecycleerd. Het merendeel van ons elektronisch afval wordt dus verwerkt, wat uitermate schadelijk is voor de mens en het milieu.³² De levering van digitale inhoud en diensten wordt daarom buiten beschouwing gelaten (*infra* randnr. 22).

§5. Opbouw van het onderzoek

15. De literatuurstudie bestaat uit vier hoofdstukken. Om een antwoord te formuleren op de vraag of de Europese voorstellen volstaan om een effectief recht op reparatie te verwezenlijken, is het noodzakelijk om in het eerste hoofdstuk het huidige recht op reparatie uiteen te zetten. Vervolgens omschrijft het tweede hoofdstuk de hinderpalen voor een effectief recht op reparatie. Nadien komt in het derde hoofdstuk de inhoud van de Europese voorstellen aan bod. Tot slot, gaat het vierde hoofdstuk na welke alternatieven er zijn om een effectief recht op reparatie te verwezenlijken. Daarbij wordt eerst gekeken of de open garantietermijn die het Nederlandse recht hanteert, een oplossing biedt voor producten die defecten vertonen na twee jaar. Vervolgens komt in het vierde hoofdstuk ook aan bod of de reparatie-index een oplossing biedt voor het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen.

---

³¹ L. KESTEMONT e.a., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 23.

³² X, "Recycling rate of e-waste", 8 februari 2021, www.ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/T2020_RT130/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=a69be825-957e-473c-a81f-f02866dc9141 (consultatie 11 oktober 2022); X, "Waste from Electrical and Electronic Equipment (WEEE)", *s.d.*, www.environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/waste-electrical-and-electronic-equipment-weee_en#background (consultatie 11 oktober 2022).

HOOFDSTUK I. Situering van het recht op reparatie

Afdeling 1. Recht op reparatie binnen een circulaire economie

16. LINEAIR VERSUS CIRCULAIR – België en de EU willen evolueren naar een circulaire economie. Een circulaire economie past allerlei strategieën toe om materialen en producten zo hoogwaardig mogelijk te blijven inzetten in de economie. Dergelijke strategieën omvatten onder andere het hergebruiken, repareren en herfabriceren van producten.³³ Kenmerkend voor een circulaire economie zijn onder andere het verminderen van het gebruik van energie en natuurlijke hulpbronnen, afvalpreventie en het behoud van de waarde van goederen binnen de economie.³⁴

Een circulaire economie staat tegenover een lineaire economie, waarbij het “nemen-maken-weggooien” kenmerkend is.³⁵ In een lineaire economie worden goederen gemaakt uit grondstoffen. Consumenten kopen deze goederen vervolgens aan en gebruiken ze totdat ze door verloop van tijd defect gaan. Een lineaire economie stimuleert reparatie niet, waardoor consumenten een nieuw goed aankopen. Het oude, defecte goed wordt dus afgedankt tot afval.³⁶ Vanuit duurzaamheidsoverwegingen is dit alles behalve wenselijk. Oude, defecte goederen bevatten immers nog onderdelen die wel nog behoorlijk functioneren.

17. ACTIEPLAN CIRCULAIRE ECONOMIE – Reeds in 2015, in het EU-actieplan voor een circulaire economie sprak de EU over een “circulaire economie” of met andere woorden, een duurzame, koolstofarme, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie. Dit betekent dat de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk behouden blijft in de economie en dat de afvalproductie tot een minimum wordt beperkt.³⁷ Volgens de Europese Commissie vereist een circulaire economie dat de levensduur van producten wordt verlengd door in te zetten op hergebruik en reparatie. Momenteel zijn er echter problemen die reparatie in de weg staan. Zo zijn sommige producten bijvoorbeeld moeilijk te repareren en is er vaak een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie. De Europese Commissie wenst in te zetten op een ecologisch ontwerp, zodat producten makkelijker te repareren zijn. Zij haalt daarnaast aan dat reserveonderdelen en reparatie-informatie bijvoorbeeld via online reparatiehandleidingen beschikbaar moeten zijn.³⁸

Later in 2020, in het nieuwe EU-actieplan voor een circulaire economie werd aangehaald dat een circulaire economie impliceert dat de producten die op de markt beschikbaar zijn, zo ontworpen dienen te zijn zodat ze makkelijk te repareren zijn.³⁹ Het nieuwe actieplan zet in op het verstrekken van betrouwbare informatie aan de consument over de repareerbaarheid en duurzaamheid van producten.

---

³³ R. J. HERNANDEZ, C. MIRANDA en J. GOÑI, “Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the ‘Right to Repair’”, *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 1; M. VAN DER VELDEN, “Fixing the World One Thing at a Time’: Community repair and sustainable circular economy”, *Journal of Cleaner Production* 2021, afl. 304, (1) 2.

³⁴ Res. (EP) betreffende het nieuwe actieplan voor een circulaire economie, 10 februari 2021, P9_TA(2021)0040, overw. 21.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ C. LOHAN, “Money Makes the World Go ‘round?” in S. EISENRIEGLER (ed.), *The Circular Economy in the European Union*, Zwitserland, Springer, 2020, (31) 37-38; VLAANDEREN CIRCULAIR, “De Circulaire Economie: wat is dat?”, s.d., www.vlaanderen-circulair.be/nl/kennis/wat-is-het (consultatie 23 januari 2023).

³⁷ EU-actieplan voor de circulaire economie, 2.

³⁸ *Ibid.*, 8.

³⁹ Nieuw EU-actieplan voor een circulaire economie, 3.

Bijvoorbeeld, door informatie aan de consument te verschaffen over de levensduur van producten en de beschikbaarheid van reparatiediensten, reserveonderdelen en reparatiehandleidingen.⁴⁰

18. GREEN DEAL – In de Europese Green Deal van december 2019 uitte de Europese Commissie haar voornemen om de Europese Unie om te vormen tot een welvarende en eerlijke samenleving met moderne, hulpbronnefficiënte en concurrerende economie. Het doel is om vanaf 2050 de economische groei los te koppelen van het gebruik van hulpbronnen.⁴¹ Dit vereist het nemen van maatregelen die bedrijven stimuleren om herbruikbare, duurzame en repareerbare producten aan te bieden én maatregelen die consumenten stimuleren om voor dergelijke producten te kiezen.⁴²

19. NIEUWE CONSUMENTENAGENDA – In november 2020 kwam de Europese Commissie met een nieuwe consumentenagenda. Deze nieuwe consumentenagenda vult Europese initiatieven zoals het Europees actieplan voor een circulaire economie en de Europese Green Deal aan.⁴³ Daarbij tracht de nieuwe consumentenagenda onder andere het recht op reparatie op verschillende manieren te stimuleren. Ten eerste, door ervoor te zorgen dat elektronische apparaten zo ontworpen worden dat ze duurzaam en makkelijk repareerbaar zijn.⁴⁴ Ten tweede, door consumenten beter te informeren over de beschikbaarheid van reserveonderdelen en reparatiediensten. Ten derde, door de Richtlijn consumentenkoop te herzien. Bijvoorbeeld, wat de verhaalsmogelijkheden van de consument betreft, dient reparatie te primeren op vervanging. Daarnaast is bijvoorbeeld de verlenging van de garantietermijn aangewezen.⁴⁵ Ten vierde, via het aanmoedigen van consumptieconcepten en consumptiegedragingen. Dit kan onder meer door reparatie via acties van gemeenschapsorganisaties en organisaties van de sociale economie, zoals repair cafés, te ondersteunen.⁴⁶

20. OPEN/GESLOTEN REPARATIESYSTEEM - Een universele definitie van het recht op reparatie bestaat niet. In het algemeen strekt het recht op reparatie ertoe te verzekeren dat consumenten hun goed makkelijk kunnen repareren en dat dit tegen een redelijke prijs gebeurt. De betekenis van het recht op reparatie is afhankelijk van het soort reparatiesysteem. In een gesloten systeem zijn consumenten die hun goed gerepareerd wensen te zien, beperkt tot de reparatiediensten die de producent of geautoriseerde reparateurs aanbieden. In een open systeem daarentegen, hebben consumenten volledige toegang tot reserveonderdelen, reparatiemateriaal en reparatiehandleidingen.⁴⁷

---

⁴⁰ Nieuw EU-actieplan voor een circulaire economie, 6.

⁴¹ Europese Green Deal, 2.

⁴² *Ibid.*, 9.

⁴³ Nieuwe consumentenagenda, 2.

⁴⁴ *Ibid.*, 7.

⁴⁵ *Ibid.*, 8-9.

⁴⁶ *Ibid.*, 9.

⁴⁷ M. MOESLINGER, K. ALMASY, M. JAMARD, H. DE MAUPEOU, *Towards an Effective Right to Repair for Electronics*, Luxemburg, Publication Office of the European Union, 2022, DOI: 10.2760/42722, 15.

Afdeling 2. Recht op reparatie als remedie bij een conformiteitsgebrek

21. OUD BURGERLIJK WETBOEK – In het Belgische recht bestaat er momenteel enkel een recht op reparatie als remedie bij conformiteitsgebreken. De regels hieromtrent zijn terug te vinden onder het consumentenkoopregime in het OBW.⁴⁸ Het consumentenkoopregime in het OBW werd ingevoerd door de wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen.⁴⁹ Het is een omzetting van de Richtlijn consumentenkoop 1999.⁵⁰

De Richtlijn consumentenkoop 1999 had voornamelijk als doel om aan consumenten eenzelfde niveau van consumentenbescherming te bieden, onafhankelijk van de lidstaat waar consumenten een goed aankochten.⁵¹ De focus van de richtlijn lag bij de remedies in geval van conformiteitsgebreken.⁵² De Belgische rechtsleer omschreef de omzetting van de Richtlijn consumentenkoop 1999 in het Belgische recht als innoverend.⁵³ Er werd immers een wettelijke garantie in het leven geroepen, waarbij de verkoper verplicht was om goederen te leveren die overeenstemde met de koopovereenkomst.⁵⁴ Bijkomend werden nieuwe remedies toegekend aan de consument, namelijk kosteloze reparatie of vervanging, evenredige prijsvermindering en de ontbinding van de koopovereenkomst.⁵⁵

22. OMZETTING EUROPEES RECHT – Intussen is de Richtlijn consumentenkoop 1999 niet langer van kracht. In 2019 namen het Europees Parlement en de Raad namelijk twee nieuwe richtlijnen aan, zijnde Richtlijn 2019/770 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten⁵⁶ en Richtlijn 2019/771 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen.⁵⁷

De Richtlijn digitale inhoud en diensten wenst een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen. Dit door regels vast te leggen met betrekking tot de conformiteit van de digitale inhoud of de digitale dienst met de overeenkomst, de remedies inzake conformiteitsgebreken en de wijziging van de digitale inhoud of dienst.⁵⁸ Deze richtlijn is van toepassing op overeenkomsten waarbij een onderneming zich verbindt tot het leveren van digitale inhoud of diensten en de consument zich op zijn beurt verbindt tot het betalen van een prijs. Innoverend is dat de prijs ook kan bestaan uit het verstrekken van persoonsgegevens door de consument aan de onderneming.⁵⁹ Bijvoorbeeld, informatie over aan welke advertenties consumenten aandacht besteden.⁶⁰ Aangezien de focus van deze

---

⁴⁸ Zie Titel IV., Hoofdstuk IV., Afdeling IV. OBW.

⁴⁹ Wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, *BS* 21 september 2004 (hierna: wet van 1 september 2004).

⁵⁰ Art. 1 wet van 1 september 2004; Richtl. EP en Raad nr. 1999/44/EG, 25 mei 1999 houdende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, afl. 171, 12 (hierna: Richtlijn consumentenkoop 1999).

⁵¹ Overw. 2 en 5 Richtlijn consumentenkoop 1999

⁵² Art. 2-art. 5 Richtlijn consumentenkoop 1999.

⁵³ L. PEETERS, "Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *DCCR* 2004, afl. 3, (85) 86.

⁵⁴ Art. 2 wet van 1 september 2004.

⁵⁵ Art. 3 wet van 1 september 2004.

⁵⁶ Richtl. EP en Raad nr. 2019/770, 20 mei 2019 houdende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten, *Pb.L.* 22 mei 2019, afl. 136, 1 (hierna: Richtlijn digitale inhoud en diensten).

⁵⁷ Richtl. EP en Raad nr. 2019/771, 20 mei 2019 houdende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, afl. 136, 28 (hierna: Richtlijn consumentenkoop).

⁵⁸ Art. 1 Richtlijn digitale inhoud en diensten.

⁵⁹ Art. 3, 1) Richtlijn digitale inhoud en diensten.

⁶⁰ C. J. HOOFNAGLE en J. WHITTINGTON, "Free: Accounting for the Costs of the Internet's Most Popular Price", *UCLA Law Review* 2014, afl. 61, (606) 608-609.

masterscriptie ligt bij het recht op reparatie voor fysieke goederen, wordt de levering van digitale inhoud en digitale diensten buiten beschouwing gelaten.

De Richtlijn consumentenkoop wenst ook een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen. Dit door een eenvormig regelgevend kader vast te leggen voor de hele Europese Unie betreffende de conformiteit van goederen, remedies bij conformiteitsgebreken en de wijze waarop deze remedies kunnen worden uitgeoefend.⁶¹ Deze richtlijn vervangt de Richtlijn consumentenkoop 1999 vanaf 1 januari 2022.⁶²

§1. Toepassingsgebied

23. KOOPVEREENKOMST – Het consumentenkoopregime in het OBW is, net zoals de Richtlijn consumentenkoop, van toepassing op koopovereenkomsten tussen een consument en een verkoper.⁶³ De Richtlijn consumentenkoop definieert een koopovereenkomst als een overeenkomst waarbij de verkoper de eigendom van een goed overdraagt en waarvoor de consument een prijs betaalt.⁶⁴

24. CONSUMENT – Om te bepalen of een koper de hoedanigheid van consument heeft, wordt gebruik gemaakt van het bestemmingscriterium.⁶⁵ Met name, of de consument de koopovereenkomst sloot voor privé- of beroepsdoeleinden. Artikel 1649bis, §1, 1° OBW en artikel 2, lid 2 van de Richtlijn consumentenkoop stellen immers dat enkel natuurlijke personen die handelen buiten hun beroeps- of commerciële activiteit, een consument zijn.⁶⁶ De toepassing van het bestemmingscriterium sluit de toepassing van het specialisatiecriterium uit. Volgens het specialisatiecriterium zou de koper beschermd worden, van zodra hij niet over bijzondere expertise beschikt in verband met de aankoop van een bepaald goed.⁶⁷

Een koper kan een goed echter ook aankopen voor gemengd gebruik, dus zowel voor privé- als beroepsdoeleinden. De Richtlijn consumentenkoop geeft aan lidstaten de mogelijkheid om te bepalen onder welke voorwaarden een koper die een goed aankoopt voor gemengd gebruik, als consument wordt gekwalificeerd.⁶⁸ De Memorie van Toelichting van de Belgische wet die de Richtlijn consumentenkoop omzet specificeert dat de koper de hoedanigheid van consument heeft, indien hij het goed hoofzakelijk voor privédoeleinden gebruikt.⁶⁹

25. VERKOPER – Krachtens artikel 1649bis, §1, 2° OBW en artikel 2, lid 3 Richtlijn consumentenkoop, is een verkoper een natuurlijke persoon of rechtspersoon die handelt binnen zijn beroeps- of commerciële activiteit.⁷⁰ Om te oordelen of een natuurlijke persoon of rechtspersoon een verkoper is,

---

⁶¹ Art. 1 Richtlijn consumentenkoop.

⁶² Art. 23 Richtlijn consumentenkoop.

⁶³ Art. 3, lid 1 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 1°, 2° en 4° OBW.

⁶⁴ Art. 2, lid 1 Richtlijn consumentenkoop.

⁶⁵ H. SLACHMUYLDERS, "Herstelling door een derde en de hiërarchie van de remedies in consumentenkoop", *DCCR* 2020, afl. 2, (135) 136-137; R. STEENNOT, "Het toepassingsgebied van de nieuwe garantieregelingen voor goederen, digitale inhoud en digitale diensten", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (3) 6.

⁶⁶ Art. 2, lid 2 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 1° OBW.

⁶⁷ R. STEENNOT, "Consumentenkoop", *TPR* 2015, afl. 3, (1803) 1804.

⁶⁸ Richtlijn consumentenkoop, overw. 22.

⁶⁹ MvT bij het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoering van een nieuwe titel *VIbis* in boek III van het oude Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek economisch recht, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2355/001, 9-10.

⁷⁰ Art. 2, lid 3 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 2° OBW.

moet volgens het Hof van Justitie rekening worden gehouden met alle feitelijke gegevens.⁷¹ Het Hof van Justitie reikte elementen aan die een rol spelen bij de beoordeling. Bijvoorbeeld, de georganiseerde wijze van de verkoopactiviteit, het winst oogmerk van de verkoop, het feit dat de verkoper over informatie en technische vaardigheden beschikt met betrekking tot de aangeboden goederen en de consument niet over deze informatie en vaardigheden beschikt. Ook het btw-plichtig zijn en het feit dat de aangeboden producten van hetzelfde type zijn en dezelfde waarden hebben spelen een rol bij de beoordeling.⁷²

26. CONSUMPTIEGOED – Artikel 1649bis, §1, 4° OBW en artikel 2, lid 5 van de Richtlijn consumentenkoop definiëren een consumptiegoed als een roerende lichamelijke zaak.⁷³ Een consumptiegoed kan zowel een nieuw goed als een tweedehandsgoed zijn.⁷⁴

Goederen met digitale elementen zijn eveneens consumptiegoederen. Artikel 1649bis, §1, 4°, b) OBW en artikel 2, lid 5, b) van de Richtlijn consumentenkoop definiëren goederen met digitale elementen als volgt: “alle roerende lichamelijke zaken waarin digitale inhoud of digitale diensten zijn verwerkt of die daarmee onderling verbonden zijn, op zodanige wijze dat het ontbreken van die digitale inhoud of die digitale dienst ertoe zou leiden dat de goederen hun functies niet kunnen vervullen”.⁷⁵

§2. Conformiteitsvereisten

27. OBJECTIEVE – EN SUBJECTIEVE CONFORMITEITSVEREISTEN – In het Belgische recht bestaat er enkel een recht op reparatie als remedie bij conformiteitsgebreken. Een goed dient steeds te voldoen aan zowel subjectieve als objectieve conformiteitsvereisten.⁷⁶ Indien een goed niet voldoet aan deze vereisten, is er sprake van een conformiteitsgebrek.

A. Subjectieve conformiteitsvereisten

28. CONFORMITEIT MET KOOPVEREENKOMST – De subjectieve conformiteit vereist dat het geleverde goed voldoet aan hetgeen beloofd werd in de koopovereenkomst omtrent de eigenschappen van het goed.⁷⁷

Ten eerste, moet een goed qua beschrijving, type, hoeveelheid en kwaliteit, functionaliteit, compatibiliteit, interoperabiliteit en andere kenmerken voldoen aan hetgeen hieromtrent in de koopovereenkomst werd overeengekomen.⁷⁸ Het begrip “compatibiliteit” betekent dat een goed het vermogen heeft om te draaien op hardware of software die normaliter voor consumptiegoederen van hetzelfde type wordt gebruikt. Dit zonder dat die goederen, hardware of software moeten worden omgezet.⁷⁹ “Functionaliteit” vereist dat een goed het vermogen heeft om zijn functies te vervullen met betrekking tot het doel.⁸⁰ Daarnaast betekent “interoperabiliteit” dat een goed het vermogen heeft om

⁷¹ HvJ (5^e k.) 4 oktober 2018, nr. C-105/17, ECLI:EU:C:2018:808, Kamenova, §37.

⁷² *Ibid.*, §38.

⁷³ Art. 2, lid 5, a) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 4°, a) OBW.

⁷⁴ R. STEENNOT, “Consumentenkoop”, *TPR* 2015, afl. 3, (1803) 1806.

⁷⁵ Art. 2, lid 5, b) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 4°, b) OBW.

⁷⁶ Art. 5 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §1 OBW.

⁷⁷ S. JANSEN en S. STIJNS, “La directive nouvelle est arrivée: conformiteitsbegrip, overmacht, kennisgeving, termijnen en remedies in de richtlijn consumentenkoop 2019/771”, *DCCR* 2020, afl. 128, (3) 9.

⁷⁸ Art. 6, a) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §2, 1° OBW.

⁷⁹ Art. 2, lid 8 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 7° OBW.

⁸⁰ Art. 2, lid 9 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 8° OBW.

te functioneren met hardware of software die verschilt van dewelke waarmee goederen van hetzelfde type gewoonlijk worden gebruikt.⁸¹

Ten tweede, moet het goed geschikt zijn voor elk bijzonder door de consument gewenst gebruik. Vereist is dat dat de consument uiterlijk bij het sluiten van de koopovereenkomst melding maakte van het bijzonder gebruik én dat de verkoper dit bijzonder gebruik aanvaardde.⁸²

Ten derde, moet het goed geleverd worden samen met alle toebehoren en instructies, zoals bepaald in de koopovereenkomst. Dit betekent dat, indien zo werd overeengekomen in de koopovereenkomst, ook installatie-instructies mee geleverd dienen te worden.⁸³

Ten vierde, moeten er updates beschikbaar zijn zoals bepaald in de koopovereenkomst.⁸⁴ Traditioneel was aan koop een eenmalige leveringsplicht gekoppeld. In het licht van de evolutie van software is een eenmalige leveringsplicht moeilijk houdbaar. Het leveren van updates is immers noodzakelijk om een goed aan te passen aan de technische ontwikkelingen, om de functionaliteit van het goed uit te bereiden en om de beveiliging ervan te optimaliseren.⁸⁵ Indien het leveren van updates contractueel wordt vastgelegd, is een omschrijving van de aard, de omvang en de duur van de te leveren updates vereist. Dat is noodzakelijk om vast te stellen wanneer er een conformiteitsgebrek voorhanden is. Zo doet er zich bijvoorbeeld een conformiteitsgebrek voor wanneer updates niet geleverd worden op de manier die overeengekomen werd in de overeenkomst.⁸⁶

B. Objectieve conformiteitsvereisten

29. CONFORM NORMALE VERWACHTINGEN – De objectieve conformiteit betekent dat het geleverde goed moet voldoen aan de normaal te verwachten norm voor of standaard van het goed.⁸⁷

Ten eerste, moet het geleverde goed geschikt zijn voor het doel waarvoor goederen van hetzelfde type gewoonlijk worden gebruikt.⁸⁸ Normale slijtage van het geleverde goed betekent niet noodzakelijk dat het goed ongeschikt is voor het doel waarvoor goederen van hetzelfde type gewoonlijk worden gebruikt. Zo werd bijvoorbeeld een niet-oplaatbare batterij van een tweedehandswagen die geen twee jaar meegaat beschouwd als normale slijtage. De batterij vertoonde dus geen conformiteitsgebrek. Een abnormale slijtage daarentegen, maakt het geleverde goed wel ongeschikt voor het doel waarvoor goederen van hetzelfde type gewoonlijk worden gebruikt. Zo is bijvoorbeeld een koelkast die vuur vat ongeschikt voor het normale gebruik ervan, waardoor er sprake is van een conformiteitsgebrek. Ook een laptop waarvan de scharnieren gebroken zijn en die daardoor niet meer dicht kan vertoont een conformiteitsgebrek omdat de laptop niet meer geschikt is voor normaal gebruik.⁸⁹

---

⁸¹ Art. 2, lid 10 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 9° OBW.

⁸² Art. 6, b) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §2, 2° OBW.

⁸³ Art. 6, c) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §2, 3° OBW.

⁸⁴ Art. 6, d) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §2, 4° OBW.

⁸⁵ Richtlijn consumentenkoop, overw. 28; B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, *Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. A. Koop. Deel 2. Gevolgen van de koop*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 791.

⁸⁶ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, *Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. A. Koop. Deel 2. Gevolgen van de koop*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 792.

⁸⁷ S. JANSEN en S. STIJNS, "La directive nouvelle est arrivée: conformiteitsbegrip, overmacht, kennisgeving, termijnen en remedies in de richtlijn consumentenkoop 2019/771", *DCCR* 2020, afl. 128, (3) 11.

⁸⁸ Art. 7, lid 1, a) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §3, 1° OBW.

⁸⁹ Vred. Roeselare 12 oktober 2021, *T.Vred.* 2022, afl. 11-12, (549) 552.

Ten tweede, moet het geleverde goed beantwoorden aan de kwaliteit en beschrijving van een monster of model dat de verkoper toonde voor het sluiten van de koopovereenkomst.⁹⁰ Met andere woorden, het geleverde goed dient dezelfde eigenschappen te bezitten als het monster of model dat de verkoper toonde.⁹¹

Ten derde, dient het goed geleverd te worden met alle toebehoren. Het begrip "toebehoren" omvat de verpakking, installatie-instructies en andere instructies die de consument redelijkerwijs mag verwachten.⁹²

Ten vierde, dient het geleverde goed de hoeveelheid, kwaliteit en andere kenmerken te hebben, onder meer met betrekking tot duurzaamheid, functionaliteit, compatibiliteit en beveiliging, die normaal zijn voor hetzelfde type goed en die de consument redelijkerwijs mag verwachten.⁹³ Het begrip duurzaamheid verwijst naar de geschiktheid van het geleverde goed om noodzakelijke prestaties en functies bij normaal gebruik te behouden.⁹⁴ De te verwachten duurzaamheid slaat hierbij op de levensduur van het geleverde goed.⁹⁵ Ter beoordeling van de duurzaamheid van een product, speelt de behoefte aan onderhoud van het goed een rol. Denk bijvoorbeeld aan regelmatige controle en vervanging van onderdelen.⁹⁶ Wat de verwachtingen van de consument betreft, wordt rekening gehouden met de aard van het geleverde goed en met de publieke mededelingen die werden gedaan door de verkoper of de producent.⁹⁷ De rechtsleer meent dat dit niet de enige elementen zijn waarvan de verwachtingen van de consument afhankelijk zijn. Bijkomend wordt onder andere rekening gehouden met of een goed nieuw of tweedehands is en met de omstandigheden waarin een koopovereenkomst gesloten werd.⁹⁸ Het feit dat ook andere elementen een rol spelen bij het invullen van de verwachtingen van de consument, vindt steun in overweging 8 van de Richtlijn consumentenkoop. Daarin staat dat de kwaliteit en de prestaties die de consument redelijkerwijs mag verwachten, onder andere afhankelijk zijn van de vraag of de goederen nieuw dan wel tweedehands zijn.⁹⁹

§3. Wettelijke garantietermijn

30. TWEE JAAR – De verkoper is aansprakelijk voor conformiteitsgebreken die zich voordoen binnen een termijn van twee jaar vanaf de levering en die bestonden op het ogenblik van de levering.¹⁰⁰ De wettelijke garantietermijn bedraagt dus twee jaar. De Richtlijn consumentenkoop biedt lidstaten echter de mogelijkheid om in een langere garantietermijn te voorzien.¹⁰¹ De bedoeling van de Europese

---

⁹⁰ Art. 7, lid 1, b) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §3, 2° OBW.

⁹¹ R. STEENNOT, "Consumentenkoop", *TPR* 2015, afl. 3, (1803) 1809.

⁹² Art. 7, lid 1, c) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §3, 3° OBW.

⁹³ Art. 7, lid 1, d) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §3, 4° OBW.

⁹⁴ Art. 2, lid 13 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649bis, §1, 12° OBW.

⁹⁵ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, *Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. A. Koop. Deel 2. Gevolgen van de koop*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 802.

⁹⁶ Overw. 32 Richtlijn consumentenkoop.

⁹⁷ Art. 7, lid 1, d) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649ter, §3, 4°, *in fine* OBW.

⁹⁸ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, *Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. A. Koop. Deel 2. Gevolgen van de koop*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 800; S. JANSEN en S. STIJNS, "La directive nouvelle est arrivée: conformiteitsbegrip, overmacht, kennisgeving, termijnen en remedies in de richtlijn consumentenkoop 2019/771", *DCCR* 2020, afl. 128, (3) 13.

⁹⁹ Overw. 8 Richtlijn consumentenkoop 1999.

¹⁰⁰ Art. 10, lid 2 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quater, §1, lid 1 BW.

¹⁰¹ Art. 10, lid 3 Richtlijn consumentenkoop.

wetgever was om op die manier de lidstaten flexibiliteit te bieden om het niveau van consumentenbescherming in hun nationale recht te waarborgen.¹⁰²

31. GEMEEN KOOPRECHT – Artikel 1649quater, §5 OBW stelt dat voor conformiteitsgebreken die zich voordoen na meer dan twee jaar na de levering, de rechtsregels over vrijwaring voor verborgen gebreken uit het gemene kooprecht gelden.¹⁰³ Onder het gemeen kooprecht, is de verkoper aansprakelijk voor gebreken die verborgen zijn, ernstig zijn en die reeds bestonden op het ogenblik van de koop.¹⁰⁴ Er gelden dus vier voorwaarden opdat de regels van vrijwaring voor verborgen gebreken van toepassing zijn. Ten eerste, dient er een gebrek voorhanden te zijn. Enerzijds is een gebrek datgene wat een goed ongeschikt maakt voor het gebruik waartoe men het bestemde. Anderzijds is een gebrek ook datgene wat het gebruik van het goed op zodanige wijze vermindert, dat de koper het goed voor een lagere prijs zou kopen of niet zou kopen indien hij het gebrek zou gekend hebben.¹⁰⁵ Ten tweede, dient het gebrek verborgen te zijn. De verborgenheid van het gebrek betekent dat het gebrek niet zichtbaar mag zijn.¹⁰⁶ Wanneer een gebrek niet ontdekt kan worden door een normaal en aandachtig onderzoek op het ogenblik van de levering, is er sprake van een verborgen gebrek.¹⁰⁷ Ten derde, moet het gebrek ernstig zijn. De feitenrechter oordeelt over de ernst van het gebrek. Hij houdt daarbij rekening met het normaal gebruik van het goed of met het gebruik dat door de partijen overeengekomen werd. Opdat er sprake is van een ernstig gebrek, is het niet vereist dat het goed definitief onbruikbaar is.¹⁰⁸ Ten vierde, geldt een anterioriteitsvoorwaarde. Dit betekent dat het gebrek reeds moest bestaan op het ogenblik van de koop.¹⁰⁹

Wat de remedies betreft, kent het gemene kooprecht geen recht op reparatie. De koper-consument heeft een keuzerecht met betrekking tot twee remedies. Enerzijds kan hij kiezen om het goed terug te geven en een volledige terugbetaling van de prijs te verkrijgen. Anderzijds kan hij kiezen om het goed te behouden en slechts een gedeelte van de prijs terug betaald te krijgen.¹¹⁰

§4. Omkering bewijslast

32. VERMOEDEN VAN NIET-CONFORMITEIT – Oorspronkelijk voorzag het consumentenrecht in een vermoeden van niet-conformiteit gedurende zes maanden na de levering. Indien een conformiteitsgebrek zich voordeed binnen een termijn van zes maanden na de levering, gold het vermoeden dat dit gebrek reeds bestond op het ogenblik van de levering. De verkoper kon echter het tegendeel bewijzen.¹¹¹ De Richtlijn consumentenkoop bereidt dit vermoeden van niet-conformiteit uit. De Richtlijn consumentenkoop stelt dat een conformiteitsgebrek dat zich manifesteert binnen een termijn van één jaar vanaf de levering, wordt vermoed reeds aanwezig te zijn op het ogenblik van de levering. Het vermoeden is weerlegbaar. Namelijk, wanneer de verkoper aantoonde dat het gebrek niet

---

¹⁰² Overweging 41 Richtlijn Consumentenkoop.

¹⁰³ Art. 1649quater, §5 OBW.

¹⁰⁴ Art. 1641 OBW; A. L. VERBEKE en B. TILLEMANN, *Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 45.

¹⁰⁵ Art. 1641 OBW.

¹⁰⁶ Art. 1642 OBW.

¹⁰⁷ A. L. VERBEKE en B. TILLEMANN, *Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 46.

¹⁰⁸ *Ibid.*, 47.

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ Art. 1644 OBW.

¹¹¹ Art. 5, lid 3 Richtlijn consumentenkoop 1999; art. 3 wet van 1 september 2004; L. PEETERS, "Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *DCCR* 2004, afl. 3, (85) 86.

bestond op het ogenblik van de levering. Het vermoeden is bovendien weerlegbaar indien de aard van de goederen of de aard van het conformiteitsgebrek dit rechtvaardigen.¹¹²

De Richtlijn consumentenkoop laat echter ruimte voor lidstaten in een termijn van twee jaar te voorzien, gedurende dewelke het vermoeden van niet-conformiteit geldt.¹¹³ De Belgische wetgever koos ervoor om een termijn van twee jaar te hanteren. Artikel 1649quater, §4 OBW stelt dat wanneer een conformiteitsgebrek zich voordoet binnen een termijn van twee jaar vanaf de levering, het gebrek geacht wordt reeds te bestaan op het ogenblik van de levering. Dit vermoeden is, net zoals in het Europese recht, weerlegbaar indien het onverenigbaar is met de aard van het consumptiegoed of met de aard van het conformiteitsgebrek. Hierbij speelt het een rol of het een tweedehandsgoed of een nieuw goed betreft.¹¹⁴

De zaak Froukje Faber van het Hof van Justitie handelt over het vermoeden van niet-conformiteit.¹¹⁵ Volgens het Hof geldt het vermoeden van niet-conformiteit zodra de consument bewijst dat een goed niet overeenstemt met de overeenkomst én dat het conformiteitsgebrek zich effectief voordoet binnen een termijn van twee jaar (destijds zes maanden) na de levering. De consument moet de oorzaak van het conformiteitsgebrek niet te bewijzen. Evenmin moet de consument bewijzen dat de oorsprong van het conformiteitsgebrek te wijten is aan de verkoper. Het vermoeden van niet-conformiteit kan echter weerlegd worden. Namelijk, wanneer de verkoper bewijst dat het conformiteitsgebrek het gevolg is van of ontstaan is door een omstandigheid die zich na de levering van het goed voordeed.¹¹⁶

33. VOORDELIG VOOR CONSUMENT – Eerder werd reeds aangehaald dat de verkoper aansprakelijk is voor conformiteitsgebreken die zich voordoen binnen een termijn van twee jaar vanaf de levering (*supra* randnr. 30). Voor consumenten is het niet eenvoudig om te bewijzen dat een conformiteitsgebrek al bestond op het ogenblik van de levering.¹¹⁷ Door het vermoeden van niet-conformiteit op te trekken tot twee jaar, moet de consument gedurende de volledige wettelijke garantietermijn niet bewijzen dat het gebrek al aanwezig was bij de levering. Het wordt immers vermoed. Het vermoeden van niet-conformiteit gedurende twee jaar, heeft voor de consument dus als voordeel dat het veel eenvoudiger is om een conformiteitsgebrek in te roepen gedurende de volledige wettelijke garantietermijn.¹¹⁸

Voor het recht op reparatie is dit mijns inziens ook positief. Aangezien het eenvoudiger is voor de consument om een conformiteitsgebrek in te roepen, is het ook eenvoudiger om het recht op reparatie af te dwingen. De consument dient immers niet eerst te bewijzen dat het gebrek te wijten is aan de verkoper, alvorens hij zijn recht op reparatie kan afdwingen. Het is echter twijfelachtig of de consument wel zal kiezen voor reparatie aangezien reparatie als remedie minder aantrekkelijk is voor de consument (*infra* randnr. 46).

---

¹¹² Art. 11, lid 1 Richtlijn consumentenkoop.

¹¹³ Art. 11, lid 2 Richtlijn consumentenkoop.

¹¹⁴ Art. 1649quater, §4 OBW.

¹¹⁵ HvJ (1e k.) 4 juni 2015, nr. C-497/13, ECLI:EU:C:2015:357, Froukje Faber.

¹¹⁶ *Ibid.*, §75.

¹¹⁷ E. VAN GOOL en A. MICHEL, "The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis", *Journal of European Consumer and Market Law* 2021, afl. 4, (136) 142.

¹¹⁸ B. KEIRSBLICK en E. TERRY, "Duurzaamheid en consumentenrecht", *TBH* 2021, afl. 10, (433) 464.

34. DUURZAAM – Het vermoeden van niet-conformiteit gedurende een termijn van twee jaar, komt de productie van duurzame goederen ten goede. VAN GOOL en MICHEL voeren aan dat verkopers, en onrechtstreeks ook producenten willen voorkomen dat er zich een conformiteitsgebrek voordoet gedurende twee jaar na de levering.¹¹⁹ De verkoper weet dat hij gedurende twee jaar na de levering vermoed wordt aansprakelijk te zijn voor conformiteitsgebreken.¹²⁰ Hoewel het consumentenkoopregime in het OBW enkel de verhouding tussen de verkoper en de consument regelt, blijft de producent niet helemaal buiten schot.¹²¹ Indien blijkt dat het conformiteitsgebrek voortvloeit uit een handelen of nalaten van de producent, beschikt de verkoper over een regresvordering ten opzichte van de producent. Een contractueel beding dat de aansprakelijkheid van de producent beperkt of opheft, is niet tegenwerpelijk aan de verkoper.¹²² Het feit dat de verkoper een regresvordering kan instellen tegen de producent, zorgt er mijns inziens voor dat ook de producent baat heeft bij de productie van duurzame goederen, namelijk goederen die minstens twee jaar geen gebreken vertonen. De producent weet immers dat indien er zich een conformiteitsgebrek voordoet binnen twee jaar na de levering, hij riskeert aansprakelijk te zijn ten opzichte van de verkoper. Weliswaar op voorwaarde dat het conformiteitsgebrek aan hem toe te schrijven is.

§5. Hiërarchie van de remedies

35. HIËRARCHIE – Voor consumenten die te maken krijgen met een conformiteitsgebrek, staan verschillende remedies open. Namelijk, het goed in overeenstemming met de overeenkomst laten brengen door herstel (reparatie) en vervanging, een evenredige prijsvermindering en de ontbinding van de overeenkomst.¹²³ De consument kan niet zomaar één van deze remedies kiezen, maar dient een getrappt systeem te volgen. Er geldt immers een hiërarchie.¹²⁴ De uitvoering in natura, namelijk herstel (reparatie) en vervanging zijn primaire remedies.¹²⁵ Prijsvermindering en ontbinding van de overeenkomst zijn de secundaire remedies.¹²⁶

A. Uitvoering in natura: reparatie of vervanging

36. REPARATIE/VERVANGING - De uitvoering in natura betekent dat de consument de goederen conform laat maken door kosteloos herstel (reparatie) of kosteloze vervanging.¹²⁷ Het consumentenkoopregime in het OBW definieert de begrippen reparatie en vervanging niet. Vroeger voorzag de Richtlijn consumentenkoop van 1999 wel in een definitie van het begrip reparatie. Volgens die definitie impliceert "reparatie" dat goederen met conformiteitsgebreken terug in overeenstemming gebracht worden met de overeenkomst.¹²⁸ Vervanging daarentegen betekent dat de verkoper het defecte goed terugneemt en in de plaats daarvan een goed levert dat wel overeenstemt met de

---

¹¹⁹ E. VAN GOOL en A. MICHEL, "The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis", *Journal of European Consumer and Market Law* 2021, afl. 4, (136) 142.

¹²⁰ Art. 1649quater, §1, lid 1 en §4 OBW.

¹²¹ V. SAGAERT, A. L. VERBEKE en B. TILLEMEN, *Vermogensrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 175-176.

¹²² Art. 1649sexies OBW.

¹²³ Art. 13, lid 1 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §1 OBW.

¹²⁴ B. TILLEMEN, S. DE REY, M. VAN DAMME en F. VAN DEN ABEELE, "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1514.

¹²⁵ Art. 13, lid 2 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §2 OBW.

¹²⁶ Art. 13, lid 3 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §5 OBW.

¹²⁷ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 61.

¹²⁸ Art. 1, lid 2, f) Richtlijn consumentenkoop 1999.

overeenkomst.¹²⁹ Met andere woorden, bij vervanging neemt een conform goed de plaats in van een niet-conform goed.¹³⁰

1° Keuzerecht voor de consument

37. KEUZERECHT CONSUMENT – De bewoording van artikel 1649quinquies, §2 OBW stelt dat de consument het recht heeft om van de verkoper de kosteloze reparatie, dan wel de kosteloze vervanging te eisen.¹³¹ De consument beschikt dus over een keuzerecht tussen beide primaire remedies. Voor consumenten is vervanging echter aantrekkelijker dan reparatie, waardoor consumenten vaker kiezen voor vervanging (*infra* randnr. 46).

38. BEPERKINGEN – Het keuzerecht van de consument is niet onbeperkt. In de eerste plaats heeft de consument niet het recht om voor reparatie of vervanging te kiezen indien dit onmogelijk is of in vergelijking met andere remedies onevenredige kosten met zich meebrengt voor de verkoper. Ter beoordeling van de onmogelijkheid of de evenredigheid van de kosten, wordt rekening gehouden met alle omstandigheden.¹³² De waarde van het goed zonder het conformiteitsgebrek is een eerste omstandigheid die in acht wordt genomen.¹³³ Zo brengt reparatie bijvoorbeeld onevenredige kosten met zich mee indien de reparatiekost hoger ligt dan de productiekost.¹³⁴ De omvang van het conformiteitsgebrek is een tweede omstandigheid die een rol speelt.¹³⁵ Tot slot speelt ook de mogelijkheid om te kiezen voor een andere remedie, zonder dat de consument daar ernstige overlast door ondervindt een rol.¹³⁶

In de tweede plaats mag de verkoper onder bepaalde voorwaarden reparatie en vervanging weigeren. Dit is toegestaan indien reparatie en/of vervanging onmogelijk is of onevenredige kosten met zich meebrengt. Om de onmogelijkheid of onevenredigheid van kosten te beoordelen spelen de concrete omstandigheden een rol. Denk bijvoorbeeld aan de waarde van het consumptiegoed zonder het conformiteitsgebrek of de omvang van het conformiteitsgebrek.¹³⁷ De preambule van de Richtlijn consumentenkoop geeft een voorbeeld van onevenredige kosten. Wanneer het niet-conforme goed zich op een andere plaats bevindt dan waar het oorspronkelijk geleverd werd, kunnen de kosten van verzending en vervoer onevenredig zijn voor de verkoper.¹³⁸

2° Kosteloos, binnen redelijke termijn en zonder ernstige overlast

39. KOSTELOOS – Reparatie en vervanging dienen kosteloos te gebeuren.¹³⁹ Dit betekent dat de kosten die gemaakt worden om het goed in overeenstemming te brengen ten laste van de verkoper

---

¹²⁹ C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de consumentenkoop", *TPR* 2005, afl. 3, (787) 826.

¹³⁰ B. TILLEMANN e.a., "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, (1007) 1514.

¹³¹ Art. 1649quinquies, §2 OBW.

¹³² Art. 13, lid 2 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §2, 1° OBW; H. VYNCKE, "Het herstel door een derde bij de consumentenkoop", *TBBR* 2021, afl. 5, (261) 264.

¹³³ Art. 13, lid 2, a) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §2, 1° OBW.

¹³⁴ L. PEETERS, "De nieuwe wetgeving voor consumentenkoop...(eindelijk) in het B.W.", *RW* 2004-05, afl. 12, (441) 451.

¹³⁵ Art. 13, lid 2, b) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §2, 2° OBW.

¹³⁶ Art. 13, lid 2, c) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §2, 3° OBW.

¹³⁷ Art. 13, lid 3 Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §4 OBW.

¹³⁸ Overw. 49 Richtlijn consumentenkoop.

¹³⁹ Art. 14, lid 1, a) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §3, 1° OBW.

vallen.¹⁴⁰ Artikel 1649bis, §1, 13° OBW stelt dat kosteloos betekent: "vrij van de noodzakelijke kosten die zijn gemaakt om het consumptiegoed conform te maken, met name de kosten van verzending, vervoer, werkuren of materiaal".¹⁴¹ De Richtlijn consumentenkoop definieert "kosteloos" op dezelfde wijze.¹⁴² Mijns inziens is deze lijst niet limitatief en dienen ook andere kosten die noodzakelijk zijn om het goed conform te maken ten laste van de verkoper te vallen. De wettekst stelt immers dat met name de kosten van verzending, vervoer, werkuren of materiaal ten laste van de verkoper vallen. Het Hof van Justitie oordeelde reeds in dezelfde zin. In het Quelle-arrest stelde het Hof van Justitie dat het inderdaad een indicatieve opsomming van kosten betreft. De verkoper dient bijgevolg ook andere kosten die nodig zijn om het goed in overeenstemming te brengen, te dragen.¹⁴³ Op die manier tracht het Hof van Justitie de consument zo'n ruim mogelijke bescherming te bieden. Het risico bestaat immers dat wanneer de consument wel gehouden is bepaalde kosten te dragen, dit hem ervan weerhoudt om te eisen het goed conform te maken. Dit wilde het Hof van Justitie vermijden.¹⁴⁴

40. REDELIJKE TERMIJN – De reparatie of vervanging van een niet-conform goed moet binnen een redelijke termijn worden afgerond.¹⁴⁵ Wat nu precies een redelijke termijn uitmaakt, wordt objectief bepaald. De aard en complexiteit van de goederen, de aard en de ernst van het conformiteitsgebrek en de inspanningen die nodig zijn om de reparatie te voltooien spelen hierbij een rol.¹⁴⁶

De Europese wetgever liet lidstaten de mogelijkheid om voor specifieke categorieën van producten, te voorzien in vaste perioden die als redelijk beschouwd worden.¹⁴⁷ De Belgische wetgever heeft hiervan geen gebruik gemaakt. Artikel 1649quinquies, §2, 2° OBW stelt louter dat reparatie plaatsvindt binnen een redelijke termijn nadat de verkoper door de consument op de hoogte werd gebracht van het conformiteitsgebrek.¹⁴⁸

41. ERNSTIGE OVERLAST – De reparatie of vervanging mag voor de consument geen ernstige overlast met zich meebrengen.¹⁴⁹ Volgens het Hof van Justitie betekent "zonder enige overlast" niet dat de consument geen enkele overlast mag ondervinden bij het ter beschikking stellen van het niet-conforme goed aan de verkoper zodat hij het kan repareren.¹⁵⁰ In de onderliggende zaak kocht de consument telefonisch een tent aan. Bij levering aan zijn woonplaats vertoonde de tent een conformiteitsgebrek.¹⁵¹ Het Hof van Justitie oordeelde dat van de consument een zekere investering mag worden verlangd. De consument dient namelijk tijd en inspanningen te leveren om het goed aan de verkoper aan te bieden, zodat hij het kan repareren. Van de consument mag daarom verwacht worden dat hij het goed bijvoorbeeld naar de vestiging van de verkoper of naar diens reparatiedienst brengt.¹⁵²

---

¹⁴⁰ R. STEENNOT, "Consumentenkoop", *TPR* 2015, afl. 3, (1803) 1824.

¹⁴¹ Art. 1649bis, §1, 13° OBW.

¹⁴² Art. 2, lid 14 Richtlijn consumentenkoop.

¹⁴³ HvJ (1e k.) 17 april 2008, nr. C-404/06, ECLI:EU:C:2008:231, Quelle, §31.

¹⁴⁴ *Ibid.*, §34.

¹⁴⁵ Art. 14, lid 1, b) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §3, 2° OBW.

¹⁴⁶ Overw. 55 Richtlijn consumentenkoop.

¹⁴⁷ *Ibid.*

¹⁴⁸ Art. 1649quinquies, §2, 2° OBW.

¹⁴⁹ Art. 14, lid 1, c) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §3, 3° OBW.

¹⁵⁰ HvJ (1e k.) 23 mei 2019, nr. C-52/18, ECLI:EU:C:2019:447, Füllä/Toolport, §40.

¹⁵¹ *Ibid.*, §10-§11.

¹⁵² HvJ (1e k.) 23 mei 2019, nr. C-52/18, *T.Vred.* 2019, afl. 11-12, 636, noot R. STEENNOT.

Belangrijk is wel dat het geen ernstige overlast mag betreffen. "Ernstige overlast" is een last die de consument ervan weerhoudt om zijn recht op reparatie af te dwingen.¹⁵³ Of iets een ernstige overlast uitmaakt, wordt beoordeeld aan de hand van de aard van het goed en het gebruik dat de consument ervan wenste te maken.¹⁵⁴ Wat de aard van de goederen betreft, oordeelde het Hof van Justitie reeds dat er sprake is van een ernstige overlast indien goederen een groot volume of gewicht hebben, bijzonder kwetsbaar zijn, of complex zijn om te verzenden.¹⁵⁵ Er is daarentegen, volgens het Hof van Justitie, geen ernstige overlast voor de consument indien het een compact goed betreft dat geen speciale behandeling of bijzondere wijze van transport vereist.¹⁵⁶

B. Uitvoering bij equivalent: prijsvermindering of ontbinding

42. PRIJSVERMINDERING/ONTBINDING – In subsidiaire orde, kan de consument prijsvermindering of ontbinding van de koopovereenkomst vragen.¹⁵⁷ Dat is mogelijk in vier gevallen. Ten eerste, wanneer de verkoper de reparatie of vervanging niet voltooit of wanneer de verkoper weigert de goederen conform te maken omdat reparatie of vervanging onevenredige kosten veroorzaakt.¹⁵⁸ Ten tweede, wanneer het conformiteitsgebrek blijft voortbestaan terwijl de verkoper probeerde het goed conform de overeenkomst te maken.¹⁵⁹ Ten derde, wanneer het conformiteitsgebrek zo ernstig is dat het een onmiddellijke prijsvermindering of de ontbinding van de overeenkomst rechtvaardigt.¹⁶⁰ Tot slot, wanneer de verkoper er niet in slaagt om de reparatie of vervanging binnen een redelijke termijn af te ronden, of wanneer hij er niet in slaagt het goed conform te maken zonder dat dit ernstige overlast met zich meebrengt voor de consument.¹⁶¹

Het consumentenkoopregime in het OBW voorziet niet in een definitie van de begrippen "prijsvermindering" en "ontbinding". Volgens de rechtsleer impliceert prijsvermindering dat de consument het niet-conforme goed mag behouden en dat de verkoper een deel van de prijs terugbetaalt. Een ontbinding van de koopovereenkomst daarentegen impliceert dat de consument het niet-conforme goed teruggeeft en dat de verkoper de volledige prijs aan de consument terugbetaalt.¹⁶² De ontbinding van een koopovereenkomst plaatst de partijen dus terug in de situatie van voor het sluiten van de overeenkomst.¹⁶³ Aangezien de focus van deze masterscriptie ligt bij het recht op reparatie, wordt niet verder ingegaan op deze subsidiaire remedies.

---

¹⁵³ HvJ (1e k.) 23 mei 2019, nr. C-52/18, ECLI:EU:C:2019:447, Füllä/Toolport, §40.

¹⁵⁴ Art. 14, lid 1, c) Richtlijn consumentenkoop; art. 1649quinquies, §3, 3° OBW.

¹⁵⁵ HvJ (1e k.) 23 mei 2019, nr. C-52/18, ECLI:EU:C:2019:447, Füllä/Toolport, §43.

¹⁵⁶ *Ibid.*, §44.

¹⁵⁷ Art. 1649quinquies, §5, lid 1 OBW.

¹⁵⁸ Art. 1649quinquies, §5, lid 1, 1° OBW.

¹⁵⁹ Art. 1649quinquies, §5, lid 1, 2° OBW.

¹⁶⁰ Art. 1649quinquies, §5, lid 1, 3° OBW.

¹⁶¹ Art. 1649quinquies, §5, lid 1, 4° OBW.

¹⁶² C. CAUFFMAN, "De nieuwe wet op de consumentenkoop", *TPR* 2005, afl. 3, (787) 829.

¹⁶³ R. STEENNOT, "Consumentenkoop", *TPR* 2015, afl. 3, (1803) 1828.

HOOFDSTUK II. Hinderpalen voor een effectief recht op reparatie

Afdeling 1. Hinderpaal 1: wettelijke garantietermijn beperkt tot twee jaar

43. GEEN RECHT OP REPARATIE NA TWEE JAAR – Zoals reeds aangehaald, geldt er in het Belgische consumentenrecht een wettelijke garantietermijn van twee jaar. Consumenten die na afloop van de wettelijke garantietermijn geconfronteerd worden met een conformiteitsgebrek, vallen terug op de regels van vrijwaring voor verborgen gebreken uit het gemene kooprecht. In dat geval hebben zij geen recht op reparatie, aangezien reparatie geen remedie is in het gemene kooprecht (*supra* randnrs. 30-31). Het feit dat de wettelijke garantietermijn beperkt is tot twee jaar, vormt mijns inziens een eerste hinderpaal voor een effectiever recht op reparatie. Na twee jaar staat er immers helemaal geen recht op reparatie meer open voor de consument.

Na afloop van de wettelijke garantietermijn, kunnen consumenten wel proberen het goed zelf te repareren (DIY-reparatie) of beroep doen op een onafhankelijke reparateur. Ook dat is niet eenvoudig. In de praktijk verhindert een gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen een DIY-reparatie of een reparatie door een onafhankelijke reparateur.¹⁶⁴ Bijkomend krijgen consumenten te maken met steeds complexere goederen die ontworpen zijn op een manier die reparatie ontmoedigt.¹⁶⁵ Goederen zijn dus vaak *de facto* niet repareerbaar omdat bijvoorbeeld de onderdelen aan het goed zelf zijn vastgelijmd, of omdat de onderdelen niet demonteerbaar zijn.¹⁶⁶ Verder is er een gebrek aan reparatie-informatie, eventueel in de vorm van een reparatiehandleiding.¹⁶⁷ Om te verhinderen dat dergelijke informatie aan consumenten en onafhankelijke reparateurs beschikbaar wordt gesteld, beroepen producenten zich op hun intellectuele eigendomsrechten.¹⁶⁸ Voor producenten is er geen *incentive* om reparatie-informatie en reserveonderdelen beschikbaar te stellen, zodat consumenten of onafhankelijke reparateurs zelf tot reparatie kunnen overgaan. Het uitvoeren van reparaties is immers een inkomstenbron voor producenten. Zij dreigen deze inkomstenbron te verliezen indien reparatie-informatie en reserveonderdelen aan consumenten en onafhankelijke reparateurs ter beschikking wordt gesteld.¹⁶⁹

44. GEEN OPTIMALE CONSUMENTENBESCHERMING – De wettelijke garantietermijn stemt niet overeen met de gemiddelde levensduur van goederen. De meeste goederen gaan immers langer mee dan twee jaar.¹⁷⁰ Een onderzoek van het *European Environmental Bureau* toont aan dat bijvoorbeeld een wasmachine een gemiddelde levensduur heeft van ongeveer elf jaar. Een laptop daarentegen heeft

---

¹⁶⁴ E. TERRY, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 864; M. VAN DER VELDEN, "Fixing the World One Thing at a Time: Community repair and sustainable circular economy", *Journal of Cleaner Production* 2021, afl. 304, (1) 2.

¹⁶⁵ E. VAN GOOL, "A European 'right to repair': Yes! But how (far)?", *Consumer Competition Market* 2021 (blog), www.law.kuleuven.be/ccm/blog/?p=68.

¹⁶⁶ R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 7.

¹⁶⁷ E. TERRY, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 864; E. VAN GOOL, "A European 'right to repair': Yes! But how (far)?", *Consumer Competition Market* 2021 (blog), www.law.kuleuven.be/ccm/blog/?p=68.

¹⁶⁸ E. TERRY, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 864.

¹⁶⁹ R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 6.

¹⁷⁰ E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 411.

een gemiddelde levensduur van vierenhalf jaar.¹⁷¹ De wettelijke garantietermijn van twee jaar biedt geen optimale bescherming aan de consument. Consumenten zouden mijns inziens mogen verwachten dat het product dat ze aankopen meegaat gedurende de gemiddelde levensduur ervan. Bijvoorbeeld, bij de aankoop van een wasmachine zou de consument mogen verwachten dat de wasmachine ongeveer elf jaar meegaat. Indien de wasmachine gedurende de gemiddelde levensduur van ongeveer elf jaar een defect vertoont, zouden consumenten mogen verwachten dat zij beroep kunnen doen op hun recht op reparatie. Dit is echter niet het geval aangezien consumenten enkel gedurende twee jaar na de levering een recht op reparatie kunnen afdwingen.

45. NIET DUURZAAM – De wettelijke garantietermijn van twee jaar is mijns inziens allesbehalve duurzaam. De rechtsleer bevestigt dit.¹⁷² Zoals reeds aangehaald, stemt de wettelijke garantietermijn niet overeen met de gemiddelde levensduur van een goed. Dit kan mijns inziens tot vroegtijdige afdanking van het goed leiden. Consumenten wiens goed een defect vertoont buiten de wettelijke garantietermijn, maar binnen de gemiddelde levensduur, kunnen geen beroep doen op een recht op reparatie. Vele consumenten zullen daarom het defecte goed afdanken en een nieuw goed aankopen. Dit valt te betreuren aangezien het goed, mits reparatie, eigenlijk nog verder kan meegaan. Ook VAN GOOL haalde reeds aan dat een langere wettelijke garantietermijn duurzamer is. Bij een langere wettelijke garantietermijn zouden consumenten minder snel een nieuw goed aankopen om het oude, defecte goed te vervangen.¹⁷³

VAN GOOL en MICHEL menen dat een langere garantietermijn ook de productie van duurzame goederen stimuleert. Verkopers en producenten willen immers hun aansprakelijkheid gedurende de (verlengde) garantietermijn vermijden. De productie van duurzame goederen beperkt de negatieve milieueffecten. Aangezien goederen duurzaam zijn en een langere levensduur hebben, worden zij minder snel gereduceerd tot afval. Bijkomend dringt de productie van een nieuw goed zich minder snel op, omdat goederen langer meegaan zonder defecten te vertonen en dus minder snel vervangen worden door een nieuw goed.¹⁷⁴

---

¹⁷¹ F. ZULOAGA, J.-P. SCHWEITZER, M. ANASTASIO en S. ARDITI, "Coolproducts don't cost the earth", september 2019, www.eeb.org/wp-content/uploads/2019/09/Coolproducts-report.pdf (consultatie 14 december 2022), 4.

¹⁷² B. KEIRSBLICK en E. TERRY, "Duurzaamheid en consumentenrecht", *TBH* 2021, afl. 10, (433) 463.

¹⁷³ E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRY (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 345.

¹⁷⁴ E. VAN GOOL en A. MICHEL, "The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis", *Journal of European Consumer and Market Law* 2021, afl. 4, (136) 141.

Afdeling 2. Hinderpaal 2: reparatie niet de enige primaire remedie

46. REPARATIE ONAANTREKKELIJK – Zoals reeds aangehaald beschikt de consument over een keuzerecht tussen de twee primaire remedies, namelijk reparatie en vervanging. De consument zal echter niet vaak kiezen voor reparatie. De redenen hiervoor zijn veelzijdig. Ten eerste, verkrijgt de consument bij vervanging een nieuw goed, terwijl hij bij reparatie het niet-conforme goed gerepareerd terugkrijgt.¹⁷⁵ Ten tweede, verloopt vervanging zeer snel omdat de consument, nadat hij het niet-conforme goed aan de verkoper afgeeft, vrijwel meteen een nieuw goed in de plaats krijgt. Reparatie daarentegen duurt langer. Gedurende deze reparatietijd kan de consument het goed niet gebruiken en zij krijgen niet altijd een tijdelijk vervangtoestel aangeboden.¹⁷⁶ MICHEL en VAN GOOL halen terecht aan dat reparatie enkel aantrekkelijk is voor een minderheid van de consumenten. Met name consumenten voor wie milieuoverwegingen primeren, kiezen voor reparatie. Consumenten die een sterke emotionele verbondenheid voelen met hun goed, zullen ook voor reparatie kiezen, omdat ze het defecte goed niet wensen af te danken.¹⁷⁷ Denk bijvoorbeeld aan consumenten die een goed geërfd hebben, zij zullen dit veeleer laten repareren in plaats van het af te danken.

47. KORTE REPARATIETERMIJN EN VERVANGTOESTEL – De Richtlijn consumentenkoop voorzag in de mogelijkheid voor lidstaten om te voorzien in een vaste, korte termijn binnen dewelke de reparatie moet worden uitgevoerd. De Belgische wetgever maakte geen gebruik van deze mogelijkheid (*supra* randnr. 40). Dit valt mijns inziens te betreuren. Mocht de Belgische wetgever voorzien in een korte reparatietermijn van bijvoorbeeld een week, gekoppeld aan de verplichting om een vervangtoestel aan te bieden gedurende deze tijd, dan stimuleert dit naar mijn mening consumenten om toch te kiezen voor reparatie.

Ook in de rechtsleer gingen er reeds stemmen op om een verplichting in te voeren om een vervangtoestel aan te bieden gedurende de reparatietijd.¹⁷⁸ VAN GOOL argumenteerde bijvoorbeeld dat wanneer een reparatie meer dan één werkdag in beslag neemt, de verkoper een vervangtoestel dient mee te geven aan de consument.¹⁷⁹ Mijns inziens brengt dergelijke verplichting extra lasten met zich mee voor de verkoper. De verkoper is immers al aansprakelijk voor conformiteitsgebreken¹⁸⁰ en de consument heeft het recht om van hem kosteloze reparatie te eisen.¹⁸¹ Indien bijkomend verlangd wordt dat de verkoper de reparatie binnen een week uitvoert én een vervangtoestel ter beschikking stelt, ontstaat er een aanzienlijk onevenwicht ten opzichte van producenten en importeurs. VAN GOOL

---

¹⁷⁵ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 68; E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRYEN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 362.

¹⁷⁶ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 68; E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRYEN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 367.

¹⁷⁷ E. VAN GOOL en A. MICHEL, "The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis", *Journal of European Consumer and Market Law* 2021, afl. 4, (136) 144.

¹⁷⁸ E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 419; E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRYEN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 367.

¹⁷⁹ E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRYEN (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 367.

¹⁸⁰ Art. 1649quater, §1, lid 1 BW.

¹⁸¹ Art. 1649quinquies, §2 OBW.

vindt dat het aanbieden van een vervangtoestel geen al te zware last op de schouders van de verkoper legt. Hij meent dat wanneer consumenten kiezen voor vervanging in plaats van reparatie, de verkoper het vervangtoestel definitief kwijt is. Bij een reparatie daarentegen is de verkoper het vervangtoestel enkel gedurende de reparatietijd kwijt.¹⁸² Mijns inziens is het billijker dat de producent of importeur toestellen ter beschikking stelt aan de verkoper. De verkoper kan deze toestellen vervolgens als vervangtoestel meegeven aan consumenten wiens defect goed gerepareerd wordt. Dit zorgt naar mijn mening voor een evenwichtigere verdeling van de verplichtingen tussen enerzijds verkopers en anderzijds producenten en importeurs. De verkoper staat immers nog steeds in voor reparatie, maar de last om in een vervangtoestel te voorzien ligt wel bij producenten en importeurs.

48. NIET DUURZAAM – Het consumentenrecht geeft dus geen absolute voorrang aan reparatie, maar laat de keuze aan de consument (*supra* randnr. 37). De rechtsleer haalt op dit punt terecht aan dat het keuzerecht onvoldoende rekening houdt met duurzaamheidsoverwegingen.¹⁸³ Reparatie is om verschillende redenen duurzamer dan vervanging. Ten eerste, vereist reparatie van een defect goed niet dat er een nieuw goed geproduceerd wordt. Reparatie is een circulaire remedie die ervoor zorgt dat de waarde van het goed behouden blijft.¹⁸⁴ Bij vervanging overhandigt de consument het defecte goed en krijgt hij een nieuw goed in de plaats. Dit vereist wél de productie van een nieuw goed.¹⁸⁵ Ten tweede, is het onduidelijk wat de verkoper zal doen met het defecte goed dat de consument hem teruggaf. Zal hij het defecte goed weggooien of recycleren?¹⁸⁶ Indien hij het defecte goed weggooit, zorgt dit weer voor extra afval.¹⁸⁷ Dat reparatie duurzamer is dan vervanging, wordt kracht bijgezet door een onderzoek van het *European Environmental Bureau*. Zo zouden laptops bijvoorbeeld 20 tot 44 jaar moeten meegaan, om de milieueffecten van de productie, distributie en verwerking ervan te compenseren.¹⁸⁸ Smartphones zouden nog langer moeten meegaan, namelijk 25 tot 232 jaar.¹⁸⁹ Dit toont het nut aan van reparatie, dat de levensduur van het goed verlengt en waardoor het goed uiteindelijk langer meegaat. Ook de preambule van de Richtlijn consumentenkoop stelt expliciet dat het feit dat consumenten reparatie kunnen afdwingen, een duurzame consumptie stimuleert en bijdraagt aan de productie van duurzame goederen.¹⁹⁰

---

¹⁸² E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRY (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 367.

¹⁸³ B. KEIRSBLICK en E. TERRY, "Duurzaamheid en consumentenrecht", *TBH* 2021, afl. 10, (433) 465.

¹⁸⁴ B. TILLEMANN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrap systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 69.

¹⁸⁵ E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 411.

¹⁸⁶ S. JANSEN, "Hiërarchie der remedies in de consumentenkoop: EU vs. VS", *TPR* 2017, afl. 54, (181) 196.

¹⁸⁷ E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 411 en 419.

¹⁸⁸ F. ZULOAGA e.a., "Coolproducts don't cost the earth", september 2019, www.eeb.org/wp-content/uploads/2019/09/Coolproducts-report.pdf (consultatie 14 december 2022), 9-11.

¹⁸⁹ *Ibid.*, 14-15.

¹⁹⁰ Overw. 48 Richtlijn consumentenkoop.

Afdeling 3. Hinderpaal 3: verkoper kan reparatie weigeren

49. REPARATIE ONMOGELIJK/TE DUUR – Krachtens artikel 1649quinquies, §4 OBW mag de verkoper reparatie weigeren indien deze onmogelijk is of onevenredige kosten met zich meebrengt.¹⁹¹ Reparatie is vaak onmogelijk omdat het productontwerp van goederen ervoor zorgt dat goederen moeilijk te demonteren zijn en bijgevolg ook *de facto* niet repareerbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan vastgelijmde onderdelen, deze kunnen niet verwijderd worden zonder schade toe te brengen aan het product zelf. Reparatie kan ook onmogelijk zijn voor de verkoper omdat hij specifiek reparatiemateriaal nodig heeft om het goed te repareren. Zo vereist de reparatie van een goed soms dat er gebruik wordt gemaakt van gepatenteerd reparatiemateriaal, wat de verkoper of onafhankelijke reparateur niet zomaar voorhanden heeft.¹⁹² Ook een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie, zoals reparatiehandleidingen, maken reparatie vaak onmogelijk voor de verkoper.¹⁹³ Producenten zijn niet geneigd om reserveonderdelen en reparatie-informatie zomaar ter beschikking te stellen. Ten eerste, omdat het uitvoeren van reparaties deel uitmaakt van hun bedrijfsmodellen. De reparaties die zij of de door hen geautoriseerde reparateurs uitvoeren, zijn voor hun een inkomstenbron. Door reserveonderdelen en reparatie-informatie ter beschikking te stellen aan bijvoorbeeld verkopers, dreigen zij inkomsten mis te lopen.¹⁹⁴ Ten tweede, verhinderen intellectuele eigendomsrechten van producenten vaak dat verkopers en onafhankelijke reparateurs toegang krijgen tot reparatie-informatie en reserveonderdelen.¹⁹⁵

De verkoper kan reparatie weigeren indien het onevenredige kosten met zich meebrengt. Dit is een veelvoorkomend probleem omdat goederen door middel van massaproductie tegen lage kosten worden geproduceerd in het buitenland. Dat staat in schril contrast met reparaties uitgevoerd door lokale reparateurs. Deze zijn erg arbeidsintensief, waardoor de kosten ervan veel hoger liggen dan de productie van een nieuw goed in het buitenland.¹⁹⁶

---

¹⁹¹ Art. 1649quinquies, §4 OBW.

¹⁹² R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 7; E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 408.

¹⁹³ E. TERRY, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 856; E. VAN GOOL, "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in I. CLAEYS en E. TERRY (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, (303) 362; M. VAN DER VELDEN, "'Fixing the World One Thing at a Time': Community repair and sustainable circular economy", *Journal of Cleaner Production* 2021, afl. 304, (1) 2; E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 408.

¹⁹⁴ R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 6.

¹⁹⁵ M. MOESLINGER e.a., *Towards an Effective Right to Repair for Electronics*, Luxemburg, Publication Office of the European Union, 2022, DOI: 10.2760/42722, 24.

¹⁹⁶ E. VAN GOOL en A. MICHEL, "The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis", *Journal of European Consumer and Market Law* 2021, afl. 4, (136) 144.

Afdeling 4. Reparatie buiten toepassingsgebied van consumentenrecht (bijna) onmogelijk

50. DEFECT ZELF VEROORZAAKT – Wanneer een consument te maken krijgt met een conformiteitsgebrek buiten het toepassingsgebied van het consumentenrecht, is het (bijna) onmogelijk om het goed te repareren. Consumenten vallen buiten het toepassingsgebied van het consumentenrecht indien ze het defect zelf veroorzaken. Denk bijvoorbeeld aan het (in het water) laten vallen van het goed of aan onvoorzichtig gebruik maken van het goed.¹⁹⁷

Ten eerste, verhindert de hoge reparatiekost dat consumenten buiten het toepassingsgebied van het consumentenrecht overgaan tot reparatie. Vaak bedraagt de reparatiekost (bijna) even veel als de aankoopprijs van een nieuw goed.¹⁹⁸ Ten tweede, bemoeilijkt een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie een DIY-reparatie of een reparatie door een onafhankelijke reparateur.¹⁹⁹ Eerder werd reeds aangehaald dat producenten niet geneigd zijn reserveonderdelen en reparatie-informatie zomaar ter beschikking te stellen. Onder meer omwille van hun intellectuele eigendomsrechten en omdat reparaties voor hen een inkomstenbron vormen (*supra* randnrs. 43 en 49). Ten derde, krijgen consumenten te maken met complexe goederen die *de facto* niet repareerbaar zijn. Bijvoorbeeld, omdat onderdelen vastgelijmd zitten aan het goed en deze niet verwijderd kunnen worden zonder schade toe te brengen aan het goed.²⁰⁰ Denk bijvoorbeeld ook niet verwijderbare batterijen.²⁰¹ Ook de noodzaak om gebruik te maken van specifiek reparatiemateriaal bemoeilijkt reparatie door de consument, omdat de consument dit materiaal niet zomaar voorhanden heeft.²⁰²

51. NIET DUURZAAM – Bovenstaande redenen maken het voor de consument uitermate lastig om tot reparatie over te gaan. Dit brengt een risico op vroegtijdige afdanking van het goed met zich mee.²⁰³ Vanuit duurzaamheidsoverwegingen is een vroegtijdige afdanking mijns inziens allesbehalve wenselijk. Enerzijds zorgt een vroegtijdige afdanking van het defecte goed voor extra afval. Anderzijds vergt dit de productie van een nieuw goed, dat ter vervanging van het afgedankte product kan dienen. Voor de productie van het nieuw goed zijn hulpbronnen en grondstoffen vereist.

---

¹⁹⁷ M. VAN DER VELDEN, "‘Fixing the World One Thing at a Time’: Community repair and sustainable circular economy", *Journal of Cleaner Production* 2021, afl. 304, (1) 4.

¹⁹⁸ E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 408; Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 2.

¹⁹⁹ B. TILLEMEN en F. VAN DEN ABEELE, "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, (59) 68; E. TERRY, "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, (851) 864; R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 6.

²⁰⁰ R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 7.

²⁰¹ E. MAITRE-EKERN en C. DALHAMMAR, "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, (394) 408.

²⁰² R. J. HERNANDEZ e.a., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, (1) 7.

²⁰³ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 2.

Afdeling 5. Conclusie: recht op reparatie allesbehalve effectief

52. VIER HINDERPALEN – Uit bovenstaande hinderpalen blijkt dat het huidig recht op reparatie allesbehalve effectief is. Een eerste hinderpaal bestaat uit het feit dat de wettelijke garantietermijn beperkt is tot twee jaar, waarna er geen recht op reparatie meer openstaat voor de consument (*supra* randnr. 43). Een tweede hinderpaal heeft te maken met het feit dat reparatie niet de enige primaire remedie is. Aangezien vervanging aantrekkelijker is voor consumenten, kiezen zij vaker voor vervanging dan voor reparatie (*supra* randnr. 46). Een derde hinderpaal bestaat uit het feit dat de verkoper reparatie mag weigeren (*supra* randnr. 49). Een vierde hinderpaal heeft behelst het geval waarbij het buiten het toepassingsgebied van het consumentenrecht bijna onmogelijk is om tot reparatie over te gaan (*supra* randnr. 50).

Opmerkelijk is dat de eerste, derde en vierde hinderpaal gelijkaardige oorzaken kennen. Ten eerste, belemmert het gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen en reparatie-informatie dat tot reparatie wordt overgegaan. Ten tweede, zorgen complexe goederen ervoor dat reparatie *de facto* onmogelijk is, omdat onderdelen niet demonteerbaar zijn. Ten derde, vereist reparatie in bepaalde gevallen het gebruik van specifiek reparatiemateriaal of -gereedschap. Consumenten en onafhankelijke reparateurs hebben dit niet zomaar voorhanden, waardoor zij geen reparatie kunnen uitvoeren. Tot slot, verhindert de hoge kostprijs van reparatie dat tot reparatie wordt overgegaan, met name omdat de reparatiekost bijna evenveel bedraagt als de prijs van een nieuw goed.

HOOFDSTUK III. Europese voorstellen ter verwezenlijking van een circulaire economie

53. VOORSTELLEN CIRCULAIRE ECONOMIE - Zoals reeds aangehaald zet de Europese wetgever sterk in op een circulaire economie. In 2015 kondigde de EU al aan in het EU-actieplan voor een circulaire economie, dat ze werk wilde maken van het verlengen van de levensduur van producten (*supra* randnr. 17). Nadien, in de Green Deal van 2019 uitte de EU haar voornemen om maatregelen te nemen om bedrijven te stimuleren duurzame producten aan te bieden en consumenten te stimuleren om voor dergelijke producten te kiezen (*supra* randnr. 18). In 2020, in de nieuwe consumentenagenda sprak de EU over het stimuleren van een recht op reparatie. Onder andere door reparatie voorrang te geven op vervanging, door de wettelijke garantietermijn te verlengen en door consumenten informatie te verstrekken over de beschikbaarheid van reserveonderdelen (*supra* randnr. 19). Deze voornemens vertaalden zich in verschillende wetgevende initiatieven.

Op 30 maart 2022 nam de Europese Commissie een pakket aan maatregelen aan die kaderen binnen de Europese Green Deal van 2019. Een eerste voorstel dat hieruit volgde was het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG. Dit voorstel voorziet in regels om de rol van consumenten bij de groene transitie te versterken, met name door consumenten beter te informeren.²⁰⁴ Het voorstel stelt expliciet dat het doel is om bij te dragen aan een circulaire, schone en groene Europese economie. De focus van het voorstel ligt daarbij op het moment voor contractsluiting. Consumenten moeten voor het sluiten van het contract beter geïnformeerd worden over de duurzaamheid en reparatiebaarheid van het goed dat ze wensen aan te kopen. Een reparatie-index zou dergelijke informatie moeten verstrekken.²⁰⁵

Het voorstel betreffende een ecodesign-verordening is een tweede voorstel dat volgde uit het pakket aan maatregelen dat de Europese Commissie introduceerde op 30 maart 2022. Het doel van het voorstel bestaat erin de negatieve milieueffecten van producten zo veel als mogelijk weg te werken. Het voorstel pakt de meest schadelijke milieueffecten van producten aan door een ecologisch ontwerp toe te passen voor zo veel mogelijk productcategorieën. Bij het vastleggen van de vereisten inzake ecologisch ontwerp zijn duurzaamheids- en circulariteitsaspecten, zoals de herbruikbaarheid, verbeterbaarheid en reparatiebaarheid van producten, primordiaal.²⁰⁶ Dit voorstel moet ervoor zorgen dat duurzame producten de norm worden. Het moet makkelijker zijn om producten up te graden, te repareren, te onderhouden en op te knappen.²⁰⁷

Op 22 maart 2023 introduceerde de Europese Commissie een voorstel voor een recht op reparatie. Het voorstel liet enige tijd op zich wachten, aangezien de Europese Commissie normaal ten laatste in oktober 2022 het voorstel zou publiceren.²⁰⁸ De beleidsopties die lange tijd op tafel lagen, gaven al een

---

²⁰⁴ EUROPESE COMMISSIE, "Green Deal: nieuwe voorstellen om van duurzame producten de norm te maken en Europa minder afhankelijk te maken op het gebied van hulpbronnen", 22 maart 2022, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_2013 (consultatie 26 april 2023), 1.

²⁰⁵ Toelichting bij het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG, 1-2.

²⁰⁶ Voorstel betreffende een ecodesign-verordening, 1.

²⁰⁷ EUROPESE COMMISSIE, "Green Deal: nieuwe voorstellen om van duurzame producten de norm te maken en Europa minder afhankelijk te maken op het gebied van hulpbronnen", 22 maart 2022, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_2013 (consultatie 26 april 2023), 1-2.

²⁰⁸ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 1.

indicatie van de mogelijke inhoud van het voorstel voor een recht op reparatie.²⁰⁹ Het voorstel voor een recht op reparatie kadert eveneens binnen de Europese Green Deal uit 2019.²¹⁰

---

²⁰⁹ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 2-3.

²¹⁰ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

Afdeling 1. Voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG

54. PRECONTRACTUEEL – Het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG wenst bij te dragen aan een duurzame consumptie door consumenten in staat te stellen weloverwogen keuzes te maken over de aankoop van een goed. Het voorstel tracht daarom consumenten een betere bescherming te bieden tijdens de precontractuele fase. Dit vergt een tweeledige aanpak.²¹¹ Ten eerste, dient de richtlijn consumentenrechten 2011/83/EU²¹² gewijzigd te worden. Concreet moet de wijziging ervoor zorgen dat consumenten beter geïnformeerd worden over onder andere de duurzaamheid en repareerbaarheid van het product dat ze wensen aan te kopen.²¹³ Dergelijke informatie kan in de vorm van een reparatie-index worden verstrekt en stelt consumenten in staat om goederen te kiezen die makkelijk te repareren zijn.²¹⁴ Ten tweede, moet de richtlijn oneerlijke handelspraktijken 2005/29/EG²¹⁵ aangepast worden, om te vermijden dat verkopers aan consumenten misleidende informatie verschaffen over de repareerbaarheid van een product.²¹⁶

55. MISLEIDENDE HANDELSPRAKTIJKEN – Het voorstel strekt tot wijziging van artikel 6 van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken 2005/29/EG.²¹⁷ Dat artikel handelt over misleidende handelspraktijken.²¹⁸ Een misleidende handelspraktijk moet aan drie voorwaarden voldoen. Ten eerste, moet er aan de consument ofwel onjuiste informatie worden verstrekt, ofwel wordt aan de consument wel de juiste informatie verstrekt, maar bedriegt deze informatie de consument of kan deze informatie de consument bedriegen. Ten tweede, neemt of kan de consument hierdoor een besluit over een transactie nemen dat hij anders niet had genomen. Ten derde, moet de informatie betrekking hebben op de elementen zoals omschreven in artikel 6, lid 1 Richtlijn 2005/29/EG. Zoals het bestaan of de aard van het goed, de voornaamste kenmerken van het goed, de reikwijdte van de verplichtingen van de verkoper en de prijs(berekening).²¹⁹ Het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG voegt hier aan toe dat de repareerbaarheid één van de voornaamste kenmerken van het product betreft.²²⁰ Het voorstel voert dus een nieuwe misleidende handelspraktijk in. Namelijk, het verschaffen van onjuiste informatie over de repareerbaarheid van een product, waardoor de consument een besluit neemt/kan nemen over de aankoop van het product, dat hij op basis van juiste informatie niet genomen zou hebben.²²¹

56. INFORMATIEVERPLICHTING – Het voorstel voorziet in de wijziging van artikel 5 van de richtlijn consumentenrechten 2011/83/EU. Dat artikel handelt over informatieverplichtingen voor

---

²¹¹ Toelichting bij het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG, 1.

²¹² Richtl. EP en Raad nr. 2011/83/EU, 25 oktober 2011 houdende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het EP en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/557/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het EP en de Raad, *Pb.L.* 22 november 2011, afl. 304, 64 (hierna: Richtlijn 2011/83/EU).

²¹³ Overw. 22 voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²¹⁴ Overw. 31 voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²¹⁵ Richtl. EP en Raad nr. 2005/29/EG, 11 mei 2005 houdende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het EP en de Raad en van Verord. (EG) nr. 2006/2004 van het EP en de Raad, *Pb.L.* 11 juni 2005, afl. 149, 22 (hierna: richtlijn 2005/29/EG).

²¹⁶ Toelichting bij het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG, 2.

²¹⁷ Art. 1, lid 2, a) voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU.

²¹⁸ Art. 6 richtlijn 2005/29/EG.

²¹⁹ Art. 6, 1), a)-e) Richtlijn 2005/29/EG.

²²⁰ Art. 1, 2), a) voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²²¹ Toelichting bij het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG, 16.

overeenkomsten die niet op afstand of buiten verkooppunten gesloten zijn.²²² De verkoper dient voor het sluiten van de overeenkomst, op duidelijke en begrijpelijke wijze, allerlei informatie te verschaffen aan de consument. Onder andere informatie over de voornaamste kenmerken van het goed, de identiteit van de verkoper, de totale prijs, de wettelijke waarborg in geval van niet-conformiteit en de duur van de overeenkomst.²²³ Het voorstel voegt hieraan toe dat de verkoper, waar van toepassing, de consument in kennis moet stellen van de reparatie-index.²²⁴ Het voorstel hanteert niet het begrip "reparatie-index", maar wel het begrip "repareerbaarheidsscore". Dat is een score die de repareerbaarheid van een goed aangeeft op basis van een methode die overeenkomstig het Unierecht wordt vastgelegd.²²⁵ Het voorstel vermeldt nergens hoe de reparatie-index er precies dient uit te zien. Uit het voorstel blijkt wel dat de reparatie-index zal verschillen qua productcategorie en niet voor alle producten verplicht is.²²⁶ Indien de reparatie-index niet verplicht is voor een bepaalde productcategorie, moet de verkoper informatie verschaffen over de beschikbaarheid van reserveonderdelen. Hiertoe behoort ook informatie over de bestelprocedure en de beschikbaarheid van een reparatiehandleiding.²²⁷

Het voorstel voorziet bovendien in een gelijkaardige wijziging van artikel 6 richtlijn consumentenrechten 2011/83/EG. Dat artikel handelt immers ook over informatieverplichtingen, maar verschilt van artikel 5 Richtlijn 2011/83/EG omdat het geldt voor overeenkomsten op afstand en buiten verkooppunten gesloten.²²⁸ Voor dergelijke overeenkomsten gelden bijkomende informatieplichten. Zo dient de verkoper onder meer aan de consument, op duidelijke en begrijpelijke wijze, informatie te verstrekken over de manier van betaling en levering, het herroepingsrecht en of de consument de kosten van terugzenden dient te betalen.²²⁹ Het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG voegt hier een gelijkaardige bepaling aan toe. Waar van toepassing, dient de verkoper de consument ook informatie te verstrekken over de reparatie-index.²³⁰ Indien de reparatie-index niet van toepassing is, dient de verkoper informatie te verstrekken over de beschikbaarheid van reserveonderdelen. Hiertoe behoren onder andere informatie over de bestelprocedure en de beschikbaarheid van een reparatiehandleiding.²³¹

57. AMENDEMENTEN – Het Europees Parlement formuleerde een amendement met betrekking tot de definitie van de reparatie-index. In amendement 59 stelt het Europees Parlement expliciet dat de reparatie-index moet vastgesteld worden op basis van een geharmoniseerde methode die door het Europees recht wordt bepaald.²³² Volgens het Europees Parlement kan de reparatie-index enkel in dat geval succesvol zijn. Zonder geharmoniseerde berekeningsmethode op Europees niveau, zouden in

---

²²² Art. 5 Richtlijn 2011/83/EU.

²²³ Art. 5, 1), a)-f) Richtlijn 2011/83/EU.

²²⁴ Art. 2, 2), b) voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²²⁵ Art. 2, 1), b) voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²²⁶ Toelichting bij het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/2009/EG, 13.

²²⁷ *Ibid.*

²²⁸ Art. 6 Richtlijn 2011/83/EU.

²²⁹ Art. 6, 1), g)-i) Richtlijn 2011/83/EU.

²³⁰ Art. 2, 3), b) voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²³¹ *Ibid.*

²³² Amendement 59 ontwerpwetgevingsresolutie (EP) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 12 april 2023, PE736.537v02-00, 84.

verschillende lidstaten andere berekeningsmethodes gelden. Dat zou niet enkel leiden tot verwarring bij consumenten, maar ook tot een versnippering van de interne markt en oneerlijke concurrentie.²³³

De Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming (hierna: IMCO) publiceerde reeds een ontwerp rapport met betrekking tot dit voorstel.²³⁴ Ze formuleerde een belangrijk amendement dat te maken heeft met overweging 31 van het voorstel. Overweging 31 luidt momenteel als volgt: "Om consumenten in staat te stellen een geïnformeerd besluit over een transactie te nemen en goederen te kiezen die gemakkelijker te repareren zijn, moeten handelaren, vóór het sluiten van de overeenkomst, voor alle soorten goederen, indien van toepassing, de repareerbaarheidsscore van het goed verstrekken, zoals door de producent overeenkomstig het Unierecht is verstrekt."²³⁵ Met amendement 18 wil de IMCO hieraan toevoegen dat voor zolang er geen reparatie-index is uitgewerkt in het Europese recht, de nationale wetgeving die een reparatie-index invoert geldt.²³⁶

Zowel het Europees Parlement als de IMCO formuleerden een amendement met betrekking tot de situatie waarbij er geen reparatie-index is vastgesteld overeenkomstig het Europese recht. De amendementen hebben betrekking op overweging 32 van het voorstel. Indien er geen reparatie-index is vastgesteld overeenkomstig het Europees recht, moet de verkoper andere reparatie-informatie meedelen aan de consument. Overweging 32 vermeldt louter dat dit informatie over de beschikbaarheid van reserveonderdelen en een reparatiehandleiding betreft.²³⁷ In amendement 19 formuleerde de IMCO dat zij dergelijke informatie wenst uit te breiden.²³⁸ Ook het Europees Parlement formuleerde met amendement 24 dat zij dergelijke informatie wil uitbreiden.²³⁹ De IMCO wil dat de verkoper ook informatie over de beschikbaarheid en betaalbaarheid van reserveonderdelen verstrekt.²⁴⁰ Het Europees Parlement wil dat de verkoper de geschatte maximumprijs van de reserveonderdelen meedeelt aan de consument.²⁴¹ Zowel het Europees Parlement als de IMCO wensen dat de verkoper

---

²³³ Amendement 59, ontwerpwetgevingsresolutie (EP) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 12 april 2023, PE736.537v02-00, 84.

²³⁴ Ontwerp rapport (Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 29 september 2022, PE736.537v01-00.

²³⁵ Overw. 31 voorstel voor een richtlijn tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²³⁶ Amendement 18, ontwerp rapport (Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 29 september 2022, PE736.537v01-00, 17.

²³⁷ Overw. 32 voorstel voor een richtlijn tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG.

²³⁸ Amendement 19, ontwerp rapport (Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 29 september 2022, PE736.537v01-00, 17-18.

²³⁹ Amendement 24, ontwerpwetgevingsresolutie (EP) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 12 april 2023, PE736.537v02-00, 22.

²⁴⁰ Amendement 19, ontwerp rapport (Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 29 september 2022, PE736.537v01-00, 17-18.

²⁴¹ Amendement 24, ontwerpwetgevingsresolutie (EP) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 12 april 2023, PE736.537v02-00, 22.

informatie geeft over hoe lang na de aankoop van het goed, reserveonderdelen beschikbaar zijn.²⁴² De verkoper zou daarnaast ook informatie over de bestelprocedure moeten meedelen aan de consument.²⁴³ Daarnaast zou de verkoper ook informatie over de beschikbaarheid van reparatiehandleidingen, reparatiehulpmiddelen en reparatiediensten moeten meedelen.²⁴⁴

---

²⁴² Amendement 19, ontwerp rapport (Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 29 september 2022, PE736.537v01-00, 17-18; amendement 24, ontwerp wetgevingsresolutie (EP) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 12 april 2023, PE736.537v02-00, 22.

²⁴³ *Ibid.*

²⁴⁴ *Ibid.*

Afdeling 2. Voorstel betreffende een ecodesign-verordening

58. REPARERBAARHEID VERBETEREN VIA ECODESIGN – Het voorstel betreffende een ecodesign-verordening van 30 maart 2022 definieert een ecologisch ontwerp (*ecodesign*) als volgt: “integratie van overwegingen inzake ecologische duurzaamheid in de kenmerken van een product en de processen die in de hele waardeketen van het product plaatsvinden”.²⁴⁵ Deze complexe definitie doet de vraag rijzen over hoe een ecologisch ontwerp concreet bijdraagt aan een effectiever recht op reparatie. Bij het omschrijven van de hinderpalen werd reeds verwezen naar de complexiteit van goederen. Vastgelijmde onderdelen, niet verwijderbare batterijen en onderdelen die niet verwijderd kunnen worden zonder schade aan het goed toe te brengen, zorgen ervoor dat goederen *de facto* niet repareerbaar zijn. Bijkomend bleek dat het gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie reparatie in de weg staan (*supra* randnrs. 43, 49 en 50). Om een effectiever recht op reparatie te realiseren, is het wenselijk dat dergelijke hinderpalen worden weggewerkt. De vraag is of het voorstel betreffende een ecodesign-verordening hierin zal slagen.

Reeds in 2015 gaf de Europese Commissie in het EU-actieplan voor een circulaire economie het belang van *ecodesign* voor het recht op reparatie aan. Een beter productontwerp zou er volgens haar toe leiden dat producten makkelijker repareerbaar zijn.²⁴⁶ Ook de rechtsleer wees op de mogelijkheid om via *ecodesign*-regelgeving maatregelen in te voeren die verplichtingen bevatten om reparatie-informatie en reserveonderdelen beschikbaar te stellen.²⁴⁷

59. DOEL – De toelichting bij het voorstel betreffende een ecodesign-verordening stelt expliciet als doel om de meest schadelijke milieueffecten aan te pakken. Dit door een ecologisch ontwerp toe te passen op zo veel mogelijk goederen en een groot aantal productvereisten vast te leggen. Bij het vastleggen van deze vereisten spelen duurzaamheids- en circulariteitsaspecten, zoals de repareerbaarheid van goederen een rol.²⁴⁸ Deze vereisten situeren zich binnen de productiefase van goederen.²⁴⁹ Het zijn immers vereisten waaraan productontwerpen moeten voldoen, opdat ze in de handel beschikbaar mogen zijn (*infra* randnr. 62).

§1. Ecodesign-richtlijn

60. ENERGIEGERELATEERDE PRODUCTEN – Het voorstel betreffende een ecodesign-verordening is niet het eerste Europese instrument dat een regelgevend kader over ecologisch ontwerp bevat. De ecodesign-richtlijn bevat namelijk ook voorschriften inzake ecologisch ontwerp, maar het toepassingsgebied ervan is beperkt tot energiegerelateerde producten.²⁵⁰ Artikel 1, lid 2 van de ecodesign-richtlijn definieert een energiegerelateerd product als een product dat tijdens het gebruik een effect heeft op het energieverbruik.²⁵¹ De ecodesign-richtlijn focust dus voornamelijk op energie-

²⁴⁵ Art. 2, lid 6 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁴⁶ EU-actieplan voor een circulaire economie, 4.

²⁴⁷ V. MAK en E. TERRY, “Circular Economy and Consumer Protection: The Consumer as a Citizen and the Limits of Empowerment Through Consumer Law”, *Journal of Consumer Policy* 2020, afl. 43, (227) 238.

²⁴⁸ Toelichting bij het voorstel betreffende een ecodesign-verordening, 1.

²⁴⁹ V. MAK en E. TERRY, “Circular Economy and Consumer Protection: The Consumer as a Citizen and the Limits of Empowerment Through Consumer Law”, *Journal of Consumer Policy* 2020, afl. 43, (227) 238.

²⁵⁰ Art. 1, lid 1 Richtl. EP en Raad nr. 2009/125/EG, 21 oktober 2009 houdende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten (hierna: ecodesign-richtlijn).

²⁵¹ Art. 2, lid 1 ecodesign-richtlijn.

efficiëntie.²⁵² Uit de preambule blijkt dat de ecodesign-richtlijn het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en energie door energiegerelateerde producten wenst aan te pakken.²⁵³

61. EISEN ECOLOGISCH ONTWERP EN INFORMATIEVERSTREKKING – Bijlage I van de ecodesign-richtlijn bepaalt de methode voor het vaststellen van de eisen inzake ecologisch ontwerp.²⁵⁴ Het bevat zowel de parameters voor het ecologisch ontwerp van producten,²⁵⁵ als voorschriften betreffende informatieverstrekking.²⁵⁶ De Europese Commissie is bevoegd om de uitvoeringsmaatregelen hieromtrent vast te stellen.²⁵⁷ Wat de parameters voor ecologisch ontwerp betreft, kunnen de uitvoeringsmaatregelen onder meer een verlenging van de levensduur omvatten die afgemeten wordt ten opzichte van de gegarandeerde minimumlevensduur van het goed, de minimumtermijn voor de beschikbaarheid van reserveonderdelen en de repareerbaarheid van het goed.²⁵⁸ Wat de voorschriften voor informatieverstrekking betreft, kan de Europese Commissie in haar uitvoeringsmaatregelen vereisen dat de fabrikant bepaalde informatie meedeelt. Zoals, informatie voor de consument in verband met de termijn gedurende dewelke reserveonderdelen beschikbaar zijn.²⁵⁹ De ecodesign-richtlijn hield dus al rekening met de repareerbaarheid van goederen en met de beschikbaarheid van reserveonderdelen.

Voor onder andere de volgende productgroepen werden in uitvoering van de ecodesign-richtlijn vereisten inzake ecologisch ontwerp vastgesteld: lichtbronnen en afzonderlijke voorschakelapparatuur,²⁶⁰ elektronische beeldschermen,²⁶¹ koelkasten,²⁶² huishoudelijke wasmachines,²⁶³ vaatwasmachines²⁶⁴ en stofzuigers.²⁶⁵ Bij wijze van voorbeeld worden kort de vereisten inzake ecologisch ontwerp van beeldschermen besproken.

---

²⁵² Overw. 3, 4 en 6 en art. 1, lid 2 ecodesign-richtlijn.

²⁵³ Overw. 3 ecodesign-richtlijn.

²⁵⁴ Bijlage I ecodesign-richtlijn.

²⁵⁵ Deel 1 van bijlage I ecodesign-richtlijn.

²⁵⁶ Deel 2 van bijlage I ecodesign-richtlijn.

²⁵⁷ Art. 15, lid 6 en overw. 38 ecodesign-richtlijn.

²⁵⁸ Deel 1, punt 1.3, i) van bijlage I ecodesign-richtlijn.

²⁵⁹ Deel 2, c) van bijlage I ecodesign-richtlijn.

²⁶⁰ Verord.Comm. nr. 2019/2020, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor lichtbronnen en afzonderlijke voorschakelapparatuur overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 244/2009, (EG) nr. 245/2009 en (EU) nr. 1194/2012 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 209.

²⁶¹ Verord.Comm. nr. 2019/2021, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor elektronische beeldschermen overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1275/2008 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 642/2009 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 241 (hierna: verordening 2019/2021).

²⁶² Verord.Comm. nr. 2019/2019, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor koelapparaten overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 643/2009 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 187.

²⁶³ Verord.Comm. nr. 2019/2023, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor huishoudelijke wasmachines en huishoudelijke was-droogcombinaties overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1275/2008 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1015/2010 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 285 (hierna: verordening 2019/2023).

²⁶⁴ Verord.Comm. nr. 2019/2022, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor huishoudelijke afwasmachines overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1275/2008 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1016/2010 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 267 (hierna: verordening 2019/2022).

²⁶⁵ Verord.Comm. nr. 666/2013, 8 juli 2013 houdende de uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor stofzuigers betreft, *Pb.L.* 13 juli 2013, afl. 192, 24 (hierna: verordening 666/2013).

A. Vereisten inzake ecologisch ontwerp van elektronische beeldschermen

62. ELEKTRONISCHE BEELDSCHERMEN – Verordening 2019/2021 handelt specifiek over de vereisten inzake ecologisch ontwerp van elektronische beeldschermen. Een elektronisch beeldscherm dient eerst aan deze vereisten inzake ecologisch ontwerp te voldoen, alvorens het beschikbaar mag zijn op de Europese markt of in gebruik genomen wordt.²⁶⁶ Verordening 2019/2021 definieert een elektronisch beeldscherm als een beeldscherm met bijhorende elektronica dat als voornaamste functie heeft dat het informatie, die afkomstig is van een met kabel verbonden of draadloze bron, visueel weergeeft.²⁶⁷

Bijlage II van verordening 2019/2021 bevat de vereisten inzake ecologisch ontwerp.²⁶⁸ Bijlage II is opgedeeld in vijf afzonderlijke categorieën van vereisten inzake ecologisch ontwerp. Met het oog op het realiseren van een effectiever recht op reparatie is punt D, dat de eisen inzake materiaalefficiëntie bevat, relevant. Punt D van de bijlage bevat immers specifieke eisen voor het ontwerp van een goed met het oog op reparatie en hergebruik.²⁶⁹

1° Beschikbaarheid van reserveonderdelen

63. RESERVEONDERDELEN AAN CONSUMENT EN PROFESSIONELE REPARATEUR – Wat de beschikbaarheid van reserveonderdelen betreft, legt de verordening heel wat verplichtingen bij fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers. Zij zijn gehouden om bepaalde reserveonderdelen ter beschikking te stellen aan professionele reparateurs. Deze onderdelen betreffen onder andere interne stroomvoorzieningen, condensatoren en connectoren om externe apparatuur te verbinden zoals kabels en usb's. Zij moeten daarnaast bepaalde reserveonderdelen ter beschikking stellen aan zowel professionele reparateurs als aan eindgebruikers, namelijk externe stroomvoorzieningen en afstandsbedieningen. Deze verplichting geldt minimum gedurende zeven jaar nadat het laatste exemplaar van het elektrisch beeldscherm-model op de markt werd gebracht.²⁷⁰

64. GEMAK REPARATIE – Specifiek voor fabrikanten geldt de verplichting om ervoor te zorgen dat reserveonderdelen makkelijk te vervangen zijn. De consument of professionele reparateur moet de onderdelen kunnen vervangen door gewoonlijk beschikbaar gereedschap te gebruiken en zonder daarbij permanente schade toe te brengen aan het apparaat.²⁷¹

Deze vereiste inzake ecologisch ontwerp is om twee redenen relevant voor het recht op reparatie. Ten eerste, stelt de vereiste dat bij het vervangen van onderdelen, er geen permanente schade aan het apparaat mag worden toegebracht. Bij het omschrijven van de hinderpalen voor een effectiever recht op reparatie, kwam reeds aan bod dat goederen steeds complexer worden. Onder andere vastgelijmde onderdelen, niet verwijderbare batterijen en onderdelen die niet verwijderd kunnen worden zonder schade toe te brengen aan het goed, verhinderen reparatie (*supra* randnrs. 43, 49 en 50). Mijns inziens moet deze vereiste daarom ruim geïnterpreteerd worden. Namelijk, wanneer onderdelen vastgelijmd zijn en niet verwijderd kunnen worden zonder schade toe te brengen aan het elektronisch beeldscherm,

²⁶⁶ Art. 1, lid 1 verordening 2019/2021.

²⁶⁷ Art. 2, lid 1 verordening 2019/2021.

²⁶⁸ Art. 3 verordening 2019/2021.

²⁶⁹ Punt D, onder 5 Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁷⁰ Punt D, onder 5, a), 1) en 2) Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁷¹ Punt D, onder 5, a), 3) Bijlage II verordening 2019/2021.

niet voldaan is aan deze vereiste inzake ecologisch ontwerp. Artikel 1, lid 1 van de verordening 2019/2021 stelt dat elektronische beeldschermen eerst aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp moeten voldoen en pas dan op de markt beschikbaar mogen zijn.²⁷² Elektronische beeldschermen waarvan de onderdelen vastgelijmd zijn en niet verwijderbaar zijn zonder schade toe te brengen aan het apparaat zelf, mogen dus niet beschikbaar zijn op de markt. Op die manier wordt één van de oorzaken van de eerste, derde en vierde hinderpaal weggewerkt.

Ten tweede, stelt deze vereiste dat onderdelen moeten kunnen worden vervangen door gebruik te maken van gewoonlijk beschikbaar gereedschap. Bij het bespreken van de hinderpalen kwam reeds aan bod dat reparatie soms onmogelijk is omdat specifiek reparatiemateriaal nodig is om de reparatie uit te voeren. Consumenten en reparateurs hebben dat niet zomaar voorhanden (*supra* randnrs. 49 en 50). Deze vereiste inzake ecologisch ontwerp is positief voor een effectiever recht op reparatie, omdat het ervoor zorgt dat bij de reparatie van elektronische beeldschermen geen specifiek reparatiemateriaal nodig is. Indien er wel specifiek reparatiemateriaal nodig is, dan is niet voldaan aan deze vereiste inzake ecologisch ontwerp. Het elektronisch beeldscherm zou dan niet op de markt beschikbaar mogen zijn. Artikel 1, lid 1 van verordening 2019/2021 stelt immers expliciet dat eerst aan de voorwaarden inzake ecologisch ontwerp moet worden voldaan, alvorens de beeldschermen op de markt beschikbaar mogen zijn.²⁷³ Op die manier wordt opnieuw één van de oorzaken van de eerste, derde en vierde hinderpaal weggewerkt.

2° Beschikbaarheid reparatie-informatie

65. REPARATIE-INFORMATIE VIA WEBSITE – Ook wat de beschikbaarheid van reparatie-informatie betreft, gelden er verplichtingen voor fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers. Zij moeten een website aanbieden waarop professionele reparateurs zich kunnen registreren om vervolgens toegang te krijgen tot reparatie-informatie.²⁷⁴ Fabrikanten, importeurs en gemachtigde verkopers kunnen de toegang tot reparatie-informatie afhankelijk stellen van bepaalde voorwaarden. Zij mogen verlangen dat de professionele reparateur aantoont dat hij over de nodige technische bekwaamheid beschikt om elektronische beeldschermen te repareren.²⁷⁵ Daarnaast mogen zij vereisen dat de professionele reparateur een verzekering heeft die de aansprakelijkheid die voortvloeit uit zijn activiteit dekt.²⁷⁶ Vervolgens moet de fabrikant, de importeur of de gemachtigde verkoper het verzoek aanvaarden of weigeren binnen een termijn van vijf werkdagen.²⁷⁷

Het is mijns inziens teleurstellend dat reparatie-informatie enkel toegankelijk is voor professionele reparateurs. Eerder werd reeds aangehaald dat het gebrek aan reparatie-informatie een DIY-reparatie door de consument zelf verhindert (*supra* randnr. 43 en 50). Om een effectiever recht op reparatie te stimuleren, is het aangewezen dat ook consumenten toegang hebben tot reparatie-informatie. Mijns inziens zal toegang tot reparatie-informatie echter voor een minderheid van de consumenten nuttig zijn. De reparatie-informatie bestaat onder andere uit demontagekaarten, diagrammen en diagnostische foutcodes (*infra* randnr. 67). Mijns inziens heeft de doorsnee consument onvoldoende

---

²⁷² Art. 1, lid 1 verordening 2019/2021.

²⁷³ Art. 1, lid 1 verordening 2019/2021.

²⁷⁴ Punt D, onder 5, b), 1) Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁷⁵ Punt D, onder 5, b), 1), i) Bijlage I verordening 2019/2021.

²⁷⁶ Punt D, onder 5, b), 1), ii) Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁷⁷ Punt D, onder 5, b), 2) Bijlage II verordening 2019/2021.

kennis om aan de hand van dergelijke informatie effectief een reparatie uit te voeren. Het gebrek aan kennis van andere actoren, zoals consumenten, rechtvaardigt mijns inziens niet dat reparatie-informatie enkel aan professionele reparateurs ter beschikking wordt gesteld. Uit de nieuwe consumentenagenda van 2020 bleek evenwel dat de Europese Commissie nieuwe consumptieconcepten en -gedragingen wenst aan te moedigen. Onder andere door reparatie te steunen via acties van gemeenschapsorganisaties en organisaties voor de sociale deeleconomie, zoals repair cafés (*supra* randnr. 19). Ook zij vallen uit de boot, omdat zij geen professionele reparateurs zijn en zich dus niet kunnen registreren om toegang te krijgen tot reparatie-informatie.

66. REDELIJKE VERGOEDING – Het is toegestaan dat fabrikanten, importeurs of gemachtigde vertegenwoordigers een redelijke en evenredige vergoeding vragen voor reparatie-informatie die zij beschikbaar stellen. “Redelijk” impliceert dat de vergoeding niet ontmoedigend mag werken, rekening houdend met de mate waarin de professionele reparateur van de reparatie-informatie gebruik maakt.²⁷⁸

67. WELKE INFORMATIE? – Na goedkeuring van het verzoek, krijgen professionele reparateurs toegang tot reparatie-informatie. Deze informatie is erg uitgebreid en bevat in de eerste plaats de identificatie van het elektronisch beeldscherm. Daarnaast bevat het een demontagekaart, diagrammen van de bedrading en de verbindingen, diagnostische foutcodes en gegevens van gemelde incidenten die in het elektronisch beeldscherm zelf zijn opgeslagen. Verder bevat de informatie een lijst van benodigde reparatie- en testapparatuur en informatie over onderdelen.²⁷⁹ Deze informatie draagt mijns inziens bij aan het realiseren van een effectiever recht op reparatie. Demontagekaarten en diagrammen bieden immers inzichten over hoe het elektronisch beeldscherm in elkaar zit en hoe bijvoorbeeld onderdelen gedemonteerd kunnen worden met het oog op reparatie.

3° Levertermijn van reserveonderdelen

68. 15 WERKDAGEN – Wat de levertermijn van reserveonderdelen betreft, zijn fabrikanten, importeurs en gemachtigde verkopers gebonden aan een strikte termijn. Zij moeten reserveonderdelen leveren binnen 15 werkdagen na ontvangst van de bestelling. De verplichting tot het leveren van reserveonderdelen geldt uiteraard slechts voor een periode van zeven jaar nadat het laatste exemplaar van het elektrisch beeldscherm-model op de markt werd gebracht.²⁸⁰

§2. Vernieuwingen in het voorstel betreffende een ecodesign-verordening

69. ONDERWERP – Het voorstel voor een ecodesign-verordening van 30 maart 2022 legt eveneens vereisten inzake ecologisch ontwerp vast. Producten moeten eerst aan deze vereisten inzake ecologisch ontwerp voldoen, om vervolgens in te handel te worden gebracht of in gebruik te worden genomen.²⁸¹ Artikel 1 van het voorstel legt de productaspecten vast waarop de vereisten inzake ecologisch ontwerp betrekking hebben. Hiertoe behoren onder andere de duurzaamheid, repareerbaarheid en onderhouds- en opknappmogelijkheden van producten.²⁸²

---

²⁷⁸ Punt D, onder 5, b), 3) Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁷⁹ Punt D, onder 5, b) Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁸⁰ Punt D, onder 5, c) Bijlage II verordening 2019/2021.

²⁸¹ Art. 1, 1) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸² Art. 1, 1), c) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

70. TOEPASSINGSGBIED – Het toepassingsgebied van het voorstel strekt zich uit tot alle fysieke goederen die in de handel worden gebracht of gebruikt worden, inclusief onderdelen en tussenproducten.²⁸³ Artikel 2, lid 2 van het voorstel betreffende een ecodesign-verordening definieert een onderdeel als een product dat dient om in een ander product te worden ingebouwd.²⁸⁴ Het voorstel definieert een tussenproduct daarentegen als een product dat verdere vervaardiging of verwerking nodig heeft opdat eindgebruikers het kunnen gebruiken, zoals het mengen, coaten en assembleren ervan.²⁸⁵ Bepaalde producten, onder andere levensmiddelen, geneesmiddelen en levende planten, zijn uitgesloten van het toepassingsgebied.²⁸⁶

71. VEREISTEN INZAKE ECOLOGISCH ONTWERP – De Europese Commissie moet per productgroep de vereisten inzake ecologisch ontwerp vaststellen.²⁸⁷ Artikel 5 van het voorstel bevat de productaspecten die de vereisten inzake ecologisch ontwerp kunnen verbeteren. De productaspecten zijn zeer gevarieerd, gaande van onder andere de duurzaamheid van het product tot de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen in het product.²⁸⁸ Duurzaamheid betekent dat een product onder bepaalde gebruiks-, onderhouds- en reparatievoorwaarden behoorlijk functioneert totdat een bepaalde gebeurtenis dit verhindert.²⁸⁹

Ook de repareerbaarheid en de onderhouds- en opknappmogelijkheden van een product zijn productaspecten waarmee de Europese Commissie rekening dient te houden. Er is geen letterlijke definitie van “repareerbaarheid” terug te vinden in het voorstel betreffende een ecodesign-verordening, maar het bevat wel een definitie van “reparatie”. Het uitvoeren van een reparatie zorgt er namelijk voor dat een gebrekkig product of afval zich terug in een staat bevindt waarbij het geschikt is voor het beoogde gebruik ervan.²⁹⁰ “Opknappen” betekent dat een product of afval gewijzigd wordt om de prestaties of functionaliteit daarvan te herstellen of om aan de geldende technische norm- en regelgeving te voldoen. Het opknappen resulteert dus in de vervaardiging van een volledig functioneel product.²⁹¹ “Onderhoud” betekent het uitvoeren van handelingen om te zorgen dat het product in een staat blijft waarin het naar behoren functioneert.²⁹²

72. PRESTATIE- EN INFORMATIEVEREISTEN – De vereisten inzake ecologisch ontwerp bevatten bovendien zowel prestatie- als informatievereisten.²⁹³ Een prestatievereiste is al dan niet een kwantitatieve vereiste voor een product om een bepaald prestatieniveau te bereiken met betrekking tot één van de productparameters zoals vermeld in Bijlage I van het voorstel.²⁹⁴ Een informatievereiste is daarentegen een verplichting om producten te voorzien van bepaalde informatie.²⁹⁵ Deze informatie behelst onder andere de prestaties van producten met betrekking tot bepaalde productparameters zoals

---

²⁸³ Art. 1, lid 2 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸⁴ Art. 2, lid 2 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸⁵ Art. 2, lid 3 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸⁶ Art. 1, lid 2, a)-g) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸⁷ Art. 5, lid 2 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸⁸ Art. 5, lid 1, (a) en (g) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁸⁹ Art. 2, lid 21 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹⁰ Art. 2, lid 20 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹¹ Art. 2, lid 18 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹² Art. 2, lid 19 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹³ Art. 5, lid 3 voorstel betreffende een ecodesign-verordening; T. GÖTZ, H. BERG, M. JANSEN, T. ADISORN, D. CAMBRERO, S. MARKKANEN en T. CHOWDHURY, *Digital Product Passport: the ticket to achieving a climate neutral and circular European economy?*, België, Cambridge Institute for Sustainability Leadership, 2022, 16.

²⁹⁴ Art. 2, lid 8 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹⁵ Art. 2, lid 9 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

opgenomen in Bijlage I van het voorstel. Daarnaast omvat het ook informatie over de manier waarop producten geïnstalleerd, gebruikt en gerepareerd moeten worden opdat het milieueffect ervan tot een minimum beperkt blijft.²⁹⁶

Bijlage I van het voorstel betreffende een ecodesign-verordening bevat zeventien productparameters die bepalend zijn voor het vaststellen van de prestatie- en informatievereisten. Deze scriptie beperkt zich tot de voor reparatie relevante productparameters. Een eerste productparameter waarop de prestatievereisten betrekking hebben, is de duurzaamheid en betrouwbaarheid van het product. Namelijk, de gegarandeerde levensduur en de technische levensduur van het product.²⁹⁷ Het gemak van reparatie en onderhoud is een tweede productparameter waarop de prestatievereisten betrekking hebben. Daarbij speelt onder meer de beschikbaarheid en levertijd van reserveonderdelen, de beschikbaarheid van reparatie- en onderhoudsinstructies en het benodigde gereedschap een rol.²⁹⁸ Een andere productparameter die een rol speelt is het vermijden van technische oplossingen die schadelijk zijn voor het repareren van producten en onderdelen.²⁹⁹ De inbouw van gebruikte onderdelen vormt eveneens een productparameter die van belang is om de prestatie- en informatievereisten invulling te geven.³⁰⁰

73. PRODUCTPASPOORT – Het voorstel betreffende een ecodesign-verordening tracht een digitaal productpaspoort in te voeren. In de toekomst zouden bepaalde producten slechts in de handel mogen worden gebracht of in gebruik mogen genomen worden, indien er voor het product in kwestie een productpaspoort bestaat.³⁰¹ Een digitaal productpaspoort is een elektronisch toegankelijke gegevensreeks die bij een product hoort. Het geeft informatie over de herkomst, de samenstelling en de reparatie- en demontagemogelijkheden van een product.³⁰² Het productpaspoort moet consumenten in staat stellen om een geïnformeerde keuze te maken over hun product en het moet reparateurs toegang verlenen tot relevante informatie.³⁰³

74. CONTROLE – Wanneer producten niet voldoen aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp, mogen zij niet op de Europese markt beschikbaar zijn. Het lijkt de ideale manier om niet-duurzame producten van de Europese markt te weren, maar de vraag is hoe wordt nagegaan of producten werkelijk voldoen aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp. Het voorstel betreffende een ecodesign-verordening stelt expliciet dat de naleving van de vereisten inzake ecologisch ontwerp gecontroleerd en vastgesteld wordt door het uitvoeren van tests, metingen en berekeningen. Dit mag niet zomaar elke test, meting of berekening zijn. De Commissie legt immers de specificaties voor de tests, metingen en berekeningen vast.³⁰⁴

75. SANCTIE – Een andere vraag is welke sancties van toepassing zijn indien er toch producten op de markt beschikbaar zijn die niet voldoen aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp. Het voorstel

---

²⁹⁶ Art. 7, lid 2, b), ii) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹⁷ Bijlage I, a) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹⁸ Bijlage I, b) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

²⁹⁹ Bijlage I, e) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

³⁰⁰ Bijlage I, j) voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

³⁰¹ Art. 8, lid 1 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

³⁰² Art. 2, lid 29 voorstel betreffende een ecodesign-verordening; T. GÖTZ e.a., *Digital Product Passport: the ticket to achieving a climate neutral and circular European economy?*, België, Cambridge Institute for Sustainability Leadership, 2022, 9.

³⁰³ Overw. 26 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

³⁰⁴ Art. 32, lid 1 en overw. 65 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

betreffende een ecodesign-verordening bevat geen sancties. Het voorstel draagt de lidstaten wel op om in hun nationale recht sancties te voorzien die doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. Daarbij dienen de lidstaten rekening te houden met de mate van niet-naleving en de hoeveelheid producten die in de EU in handel zijn gebracht zonder te voldoen aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp.³⁰⁵

76. CONCLUSIE – Het voorstel voor een ecodesign-verordening wil in de toekomst voor alle fysieke goederen vereisten inzake ecologisch ontwerp invoeren. De vereisten inzake ecologisch ontwerp krijgen invulling door rekening te houden met verschillende parameters. Onder andere, de beschikbaarheid van reserveonderdelen en reparatie-informatie, het benodigde reparatiemateriaal en de manier waarop onderdelen in het product zelf zijn ingebouwd (*supra* randnr. 72). Mijns inziens kan dit bijdragen tot een effectiever recht op reparatie. Bij de eerste, derde en vierde hinderpaal kwam aan bod dat het gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen en reparatie-informatie, de vereiste om gebruik te maken van specifiek reparatiemateriaal en de complexiteit van goederen, reparatie bemoeilijkt (*supra* randnrs. 43, 49 en 50). Goederen moeten eerst aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp voldoen, alvorens ze op de markt beschikbaar kunnen zijn. Dit is een goede manier om producten die moeilijk te repareren zijn te weren van de markt. Namelijk, goederen waarvoor onvoldoende of geen reparatie-informatie en reserveonderdelen beschikbaar zijn, goederen die specifiek reparatiemateriaal vereisen om het te repareren, en goederen waarvan de onderdelen moeilijk of niet te demonteren zijn.

Merk hierbij wel op dat in het kader van de ecodesign-richtlijn, reparatie-informatie enkel ter beschikking van reparateurs wordt gesteld (*supra* randnr. 65). Om een effectiever recht op reparatie te realiseren en om dus ook consumenten in staat te stellen reparaties uit te voeren, dient mijns inziens reparatie-informatie ook voor hun beschikbaar te zijn. De Europese Commissie dient de vereisten inzake ecologisch ontwerp per productcategorie vast te leggen (*supra* randnr. 71). Het is aangewezen dat zij de verplichting om reparatie-informatie ter beschikking te stellen verruimt, zodat consumenten in de toekomst niet meer geconfronteerd worden met een gebrek aan reparatie-informatie. Dit zou opnieuw één van de oorzaken wegwerken die consumenten ervan weerhouden om reparaties uit te voeren.

Mijns inziens dringt zich ook de vraag op naar de *interplay* tussen ecodesign-wetgeving en wetgeving die een reparatie-index invoert. Er kunnen zich allerlei tegenstrijdigheden voordoen, bijvoorbeeld met betrekking tot de duurtijd van de beschikbaarheid van reserveonderdelen en reparatie-informatie en met betrekking tot de personen aan wie reserveonderdelen en reparatie-informatie beschikbaar wordt gesteld. Stel, de ecodesign-wetgeving bepaalt voor een specifieke productcategorie dat reserveonderdelen en reparatie-informatie gedurende vijf jaar beschikbaar moeten zijn voor zowel reparateurs als consumenten. De wetgeving die een reparatie-index invoert bepaalt daarentegen dat de reserveonderdelen en reparatie-informatie voor die specifieke productcategorie gedurende tien jaar beschikbaar moeten zijn voor reparateurs. Of stel, de reparatie-index van een specifieke productcategorie geeft een levensduur van gemiddeld tien jaar weer, dit terwijl reserveonderdelen en reparatie-informatie slechts vijf jaar op de markt beschikbaar zijn. De consument beschikt dan over een goed dat eigenlijk tien jaar zou meegaan, maar waarvan reparatie al uiterst moeilijk is na vijf jaar omdat er geen reserveonderdelen en reparatie-informatie meer beschikbaar is. Dit toont aan dat zowel de Europese als nationale wetgevers de ecodesign-wetgeving en de wetgeving over een reparatie-index goed op elkaar moeten afstemmen.

---

³⁰⁵ Art. 68 en overw. 101 voorstel betreffende een ecodesign-verordening.

Afdeling 3. Voorstel voor een recht op reparatie

§1. Beleidsopties

77. DOEL – De doelstelling van het Europese voorstel voor een recht op reparatie is om de nuttige levensduur van goederen te verlengen. De Europese wetgever erkent dat goederen momenteel vroegtijdig worden afgedankt, namelijk voor het einde van hun potentiële levensduur. Het voorstel strekt er daarom toe consumenten aan te moedigen om producten langer te gebruiken, onder meer door defecte goederen te laten repareren.³⁰⁶

Aangezien het voorstel voor een recht op reparatie er pas kwam in maart 2023, was het lange tijd onduidelijk hoe de inhoud van het voorstel eruit zou zien. Er lagen wel een reeks beleidsopties op tafel, gaande van een geringe tot een krachtige interventie. Hieronder komen daarom eerst de beleidsopties aan bod. Vervolgens wordt nagegaan welke concrete maatregelen de Europese Commissie voorstelde in het uiteindelijke voorstel voor een recht op reparatie.

A. Geringe interventie

78. VRIJWILLIGE REPARATIES – De eerste beleidsoptie voorziet in een geringe interventie die berust op vrijwillige verbintenissen. De bedoeling is om bedrijven aan te sporen zich vrijwillig te verbinden tot het repareren van goederen met een bijzonder negatieve impact op het milieu.³⁰⁷

79. ONVOLDOENDE – De resultaten van de publieke raadpleging betreffende duurzame consumptie gaven aan dat een geringe interventie onvoldoende is om een effectiever recht op reparatie te realiseren. Slechts 52,5% van de respondenten gaf aan dat vrijwillige verbintenissen tot reparatie effectief zijn om de levensduur van producten te verlengen.³⁰⁸ In eerste instantie is de geringe interventie onvoldoende om een effectiever recht op reparatie te realiseren omdat het de huidige hinderpalen niet wegwerkt. Dit blijkt ook uit de feedback die volgt uit het verzoek tot input voor een effectbeoordeling. Belron, een bedrijf uit het Verenigd Koninkrijk, gaf aan dat vrijwillige verbintenissen onvoldoende zijn. Volgens Belron zijn aanvullende wettelijke tussenkomsten nodig om de toegang tot reserveonderdelen en reparatie-informatie te vergemakkelijken.³⁰⁹ De Confcommercio Imprese per l'Italia, een Italiaanse vakbond, meent ook dat een geringe interventie geen significante veranderingen teweeg brengt. Een geringe interventie komt volgens haar neer op een ongelijk speelveld voor bedrijven. Bedrijven die vrijwillige verbintenissen tot reparatie aangaan worden daarbij geconfronteerd met extra financiële lasten.³¹⁰

---

³⁰⁶ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 2-3.

³⁰⁷ *Ibid.*, 3.

³⁰⁸ EUROPEAN COMMISSION, "Sustainable consumption of goods. Promoting repair and reuse. Factual summary report. Open public consultation", 24 juni 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Sustainable-consumption-of-goods-promoting-repair-and-reuse/public-consultation_en (consultatie 22 november 2022), 5.

³⁰⁹ BELRON INTERNATIONAL LTD, "Feedback aangaande duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik", 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3004258_nl (consultatie 2 januari 2022).

³¹⁰ CONFCOMMERCIO IMPRESE PER L'ITALIA, "Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse", *s.d.*, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3003049_nl (consultatie 2 januari 2023).

In tweede instantie is een geringe interventie onvoldoende omdat reparatie afhankelijk is van de *goodwill* van bedrijven, verkopers en producenten. Mijns inziens zijn bedrijven weinig geneigd om vrijwillige verbintenissen tot reparatie aan te gaan. De rechtsleer formuleerde reeds dat de belasting op reparatie-activiteiten een aanzienlijke financiële last uitmaakt voor verkopers en producenten. Bijkomend dragen zij ook de financiële lasten van arbeidskosten, kosten van reserveonderdelen en de kosten van reparatie-infrastructuur.³¹¹ Aangezien reparatie voor bedrijven een aanzienlijke kost uitmaakt, acht ik het onwaarschijnlijk dat zij vrijwillige verbintenissen tot reparatie aangaan. De feedback die volgt uit het verzoek om input voor een effectbeoordeling bevestigt dit. Sonae, een Portugees bedrijf, gaf aan dat er een belastingvoordeel of belastingvermindering tegenover het uitvoeren van reparaties dient te staan.³¹² In Zweden werd bijvoorbeeld al een BTW-verlaging doorgevoerd om reparaties aan te moedigen. Voor het repareren van textiel, schoenen, lederproducten en fietsen werd de BTW verlaagd van 25% naar 12%.³¹³ Dit zou een alternatieve maatregel kunnen zijn die bijdraagt aan een effectiever recht op reparatie.

80. VOORDELIG NA AFLOOP GARANTIETERMIJN – De geringe interventie kan echter een klein voordeel opleveren. In de feedback naar aanleiding van het verzoek tot input voor een effectbeoordeling haalde Sony aan reeds vrijwillige verbintenissen tot reparatie aan te gaan.³¹⁴ Sony verwees hierbij naar de vrijwillige overeenkomst betreffende gameconsoles. De vrijwillige overeenkomst biedt consumenten na afloop van hun garantietermijn een reparatiedienst aan. Om reparaties daadwerkelijk mogelijk te maken, verzekert de overeenkomst ook dat er reserveonderdelen beschikbaar zijn. Tot twee jaar nadat de laatste gameconsole van een specifiek type op de markt werd gebracht, dienen de reserveonderdelen ervan beschikbaar te zijn.³¹⁵ Voor zover de verkoper of producent een vrijwillige verbintenis tot reparatie aanging, is een geringe interventie toch enigszins positief voor consumenten. Consumenten die na afloop van de wettelijke garantietermijn te maken krijgen met een conformiteitsgebrek, kunnen hun recht op reparatie niet meer afdwingen. Voor zover de verkoper of de producent een vrijwillige verbintenis tot reparatie aanging, blijven ze echter niet helemaal in de koud en zien ze alsnog hun goed gerepareerd.

B. Matige interventie

81. TWEE PISTES – Wat de tweede beleids optie betreft, zijn twee pistes denkbaar. Een eerste piste betreft het verlengen van de wettelijke garantietermijn. De verlengde wettelijke garantieperiode zou gelden voor zowel nieuwe goederen die consumenten wensen te laten repareren in plaats van ze te vervangen, als voor tweedehandsgoederen. Een tweede piste geeft voorrang aan reparatie als remedie,

---

³¹¹ A. MICHEL, "La directive 1999/44/CE sur la garantie des biens de consommation: un remède efficace contre l'obsolescence programmée ?", *REDC* 2016, afl. 2, (207) 229.

³¹² SONAE, "EU Consultation: Sustainable Consumption of Goods – Promoting Repair and Use", 22 maart 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F2942114_nl (consultatie 24 december 2022).

³¹³ C. DALHAMMER, "Sustainability, the Circular Economy and Consumer Law in Sweden", *Journal of European Consumer and Market Law* 2020, afl. 3, (125) 126-127.

³¹⁴ SONY INTERACTIVE ENTERTAINMENT, "Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse (EC Consultation)", 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3004446_nl (consultatie 22 december 2022).

³¹⁵ MICROSOFT CORPORATION, NINTENDO CO. LTD., SONY INTERACTIVE ENTERTAINMENT INC., "Energy Efficiency of Game Consoles. Self-Regulatory Initiative to further improve the energy efficiency of Game Consoles", *s.d.n* www.efficientgaming.info/fileadmin/user_upload/Meetings/EU/EU_SC_-_13_December_2022/Games_Consoles_SRI_v4.1_CLEAN.pdf (consultatie 2 januari 2023), 15.

telkens wanneer reparatie goedkoper is dan of even duur is als vervanging. Bovendien zouden verkopers of producenten verplicht worden om ook na afloop van de wettelijke garantietermijn goederen te repareren tegen een redelijke prijs.³¹⁶

1° Verlengen wettelijke garantietermijn

82. GEREPAREERDE - EN TWEEDEHANDSGOEDEREN – De verlenging van de wettelijke garantietermijn zou enkel gelden voor een nieuw goed dat de consument laat repareren in plaats van het te vervangen en voor tweedehandsgoederen.

83. SCHORSING GARANTIETERMIJN – Het verlengen van de wettelijke garantietermijn doet de vraag rijzen naar de duur van die verlenging. Het is onduidelijk of de garantietermijn enkel wordt verlengd met de duurtijd van de reparatie. Mocht dat het geval zijn, dan draagt dit mijns inziens niet op een significante wijze bij aan een effectiever recht op reparatie. Het Belgische recht schorst immers al de wettelijke garantietermijn van twee jaar gedurende de reparatietermijn.³¹⁷

2° Primauteit reparatie

84. REPARATIE VOORRANG – Reparatie dient voorrang te krijgen op vervanging telkens wanneer reparatie goedkoper is dan of even duur is als vervanging. Ook in de rechtsleer gingen reeds stemmen op om van reparatie de voorkeursremedie te maken, maar dit betekent echter niet dat reparatie in alle gevallen primeert of dat het de enige remedie is. Door reparatie te laten primeren op vervanging, heeft de consument niet langer de keuze tussen beide remedies en wordt hij automatisch gestuurd richting de duurzaamste remedie.³¹⁸

3° Reparatieplicht na afloop wettelijke garantietermijn

85. VERPLICHTING VOOR PRODUCENT EN VERKOPERS – De Europese wetgever overwoog om producenten en verkopers te verplichten een goed te repareren, ook al liep de wettelijke garantietermijn reeds af. Zij mogen in dergelijk geval wel een redelijke prijs aanrekenen voor de reparatie die ze uitvoeren.³¹⁹

86. DUUR REPARATIEPLICHT – De beleidsopties speciëren niet de duur van de reparatieplicht. Het laat de vraag onbeantwoord over hoe lang na afloop van de wettelijke garantietermijn, verkopers en producenten verplicht zijn reparaties uit te voeren. Deze onduidelijkheid over de duur van de reparatieplicht blijkt ook uit de feedback die volgt uit het verzoek tot input voor een effectbeoordeling.³²⁰

---

³¹⁶ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 3.

³¹⁷ Art. 1649quater, §1, lid 3 OBW.

³¹⁸ V. MAK en E. TERRY, "Circular Economy and Consumer Protection: The Consumer as a Citizen and the Limits of Empowerment Through Consumer Law", *Journal of Consumer Policy* 2020, afl. 43, (227) 237.

³¹⁹ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 3.

³²⁰ SONY INTERACTIVE ENTERTAINMENT, "Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse (EC Consultation), 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3004446_nl (consultatie 22 december 2022).

87. REDELIJKE PRIJS – Een andere onduidelijkheid die blijkt uit het verzoek tot input voor een effectbeoordeling, is wat precies een redelijke prijs uitmaakt.³²¹ In de publieke raadpleging van de Europese Commissie werd deze vraag gesteld. Volgens 32% respondenten omvat het begrip “redelijke prijs” zowel de kosten van de reparatie als een kleine winstmarge. Zo’n 30% van de respondenten meent daarentegen dat “redelijke prijs” enkel op de reparatiekosten zelf mag slaan, zoals arbeidskosten en kosten van reserve-onderdelen.³²² Vanuit duurzaamheidsoverwegingen mag er mijns inziens geen ruimte zijn voor een winstmarge. Wanneer producenten immers winst kunnen maken met het uitvoeren van reparaties, rijst de vraag of er nog wel een *incentive* is om duurzame producten te produceren. Producenten weten immers dat wanneer een goed een defect vertoont, de consument ofwel een nieuw goed aankoopt ofwel het defecte goed laat repareren. Zowel de aankoop van een nieuw product, als de reparatie van het defecte goed is een inkomstenbron voor de producent.

B. Krachtige interventie

89. DRIE PISTES – De derde beleidsoptie behelst drie pistes. Ten eerste, het geven van voorrang aan reparatie boven vervanging én producenten en verkopers verplichten om goederen ook na de wettelijke garantietermijn te repareren. Ten tweede, de wettelijke garantietermijn van twee jaar verlengen. Ten derde, de verkoper defecte goederen laten vervangen door gerepareerde goederen in plaats van nieuwe goederen.³²³

1° Primauteit reparatie

90. ONVOORWAARDELIJKE VOORRANG – Zowel bij een matige als bij een krachtige interventie voorziet de Europese wetgever in de voorrang van reparatie op vervanging. Een verschil is echter dat bij een krachtige interventie, de voorrang geldt ongeacht of reparatie goedkoper is dan of even duur is als vervanging.³²⁴

2° Reparatieplicht na wettelijke garantietermijn

91. PLICHT VOOR PRODUCENTEN EN VERKOPERS – De krachtige interventie voorziet in een reparatieplicht voor verkopers en producenten na afloop van de wettelijke garantietermijn. Zij zijn gehouden tot reparatie en in sommige gevallen zelfs kosteloos. Op vlak van vergoeding verschilt de krachtige interventie dus van de matige interventie, waarbij producenten en verkopers wel een redelijke prijs mogen aanrekenen voor de reparatie.³²⁵

---

³²¹ SONY INTERACTIVE ENTERTAINMENT, “Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse (EC Consultation), 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3004446_nl (consultatie 22 december 2022); CONFCOMMERCIO IMPRESE PER L’ITALIA, “Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse”, *s.d.*, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3003049_nl (consultatie 2 januari 2023).

³²² EUROPEAN COMMISSION, “Sustainable consumption of goods. Promoting repair and reuse. Factual summary report. Open public consultation”, 24 juni 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Sustainable-consumption-of-goods-promoting-repair-and-reuse/public-consultation_en (consultatie 22 november 2022), 7.

³²³ Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084, 3.

³²⁴ *Ibid.*

³²⁵ *Ibid.*

3° Verlenging wettelijke garantietermijn

92. VERLENGING TOT NA TWEE JAAR – Net zoals bij een matige interventie, voorziet ook de krachtige interventie in een verlenging van de wettelijke garantietermijn van twee jaar. De matige interventie vermeldde specifiek dat de verlengde garantietermijn zou gelden voor nieuwe goederen die consumenten laten repareren in plaats van ze te vervangen of voor tweedehands- en opgeknapte goederen. De krachtige interventie vermeldt dit niet.

§2. Voorgestelde maatregelen in het voorstel voor een recht op reparatie

93. MAXIMALE HARMONISATIE – In het uiteindelijke voorstel voor een recht op reparatie, koos de Europese Commissie voor maximale harmonisatie. Met andere woorden, mogen lidstaten in hun nationale wetgeving geen bepalingen invoeren of behouden die afwijken van de bepalingen opgenomen in de toekomstige richtlijn voor een recht op reparatie.³²⁶

94. DOEL – Het voorstel voor een richtlijn betreffende het recht op reparatie legt de gemeenschappelijke regels ter bevordering van reparatie vast. Het doel is om daarbij een hoog niveau van consumenten- en milieubescherming te voorzien.³²⁷ Met een effectiever recht op reparatie wenst de Europese wetgever een duurzame consumptie te bewerkstelligen.³²⁸ Het voorstel moet het voor consumenten makkelijker en goedkoper maken om hun defect product te laten repareren in plaats van het te vervangen.³²⁹

95. TOEPASSINGSGBIED – Het voorstel is van toepassing op defecte goederen waarvoor de consument zich niet kan beroepen op de remedies inzake conformiteitsgebreken. Artikel 1, lid 2 van het voorstel stelt immers dat het voorstel geldt voor goederen met gebreken waarvoor de verkoper niet aansprakelijk is onder de richtlijn consumentenkoop.³³⁰ De toelichting bij het voorstel verwijst expliciet naar situaties waarbij het defect nog niet aanwezig was op het ogenblik van levering, of waarbij het conformiteitsgebrek zich voordoet na afloop van de wettelijke garantietermijn.³³¹ Dit is positief om een effectiever recht op reparatie te realiseren. Eerder kwam reeds aan bod dat het buiten de wettelijke garantietermijn en in situaties waarbij consumenten geen beroep kunnen doen op reparatie als remedie bij conformiteitsgebreken, uiterst moeilijk is om het defect goed te repareren. In dergelijke gevallen staat het gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen en reparatie-informatie, de complexiteit van goederen en de vereiste om specifiek reparatiemateriaal te gebruiken een reparatie in de weg (*supra* randnr. 43, 49 en 50). Het voorstel vermijdt dat consumenten in dergelijke gevallen met lege handen achterblijven, aangezien zij voortaan een recht op reparatie kunnen afdwingen van de producent (*infra* randnr. 96).

Het voorstel viseert ook de wijziging van de Richtlijn consumentenkoop, namelijk met betrekking tot de primauteit van reparatie als remedie (*infra* randnr. 103).³³² Het voorstel is dus ook, weliswaar in

³²⁶ Art. 3 voorstel voor een recht op reparatie.

³²⁷ Art. 1, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³²⁸ Toelichting bij het voorstel voor een recht op reparatie, 9.

³²⁹ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³³⁰ Art. 1, lid 2 voorstel voor een recht op reparatie *juncto* art. 10 richtlijn consumentenkoop.

³³¹ Toelichting bij het voorstel voor een recht op reparatie, 9.

³³² Art. 12 voorstel voor een recht op reparatie.

bepaalde mate, van toepassing op defecte goederen waarvoor consumenten wel beroep kunnen doen op de remedies inzake conformiteitsgebreken.

A. Verplichte reparatie

96. VERPLICHTING VOOR PRODUCENT – De Europese lidstaten moeten in hun nationale wetgeving een verplichting introduceren die inhoudt dat de producent een defect goed repareert, telkens wanneer de consument dit eist.³³³ In het kader van de conformiteitsgebreken gelden er al allerlei verplichtingen voor de verkoper. Hij is aansprakelijk voor conformiteitsgebreken en hij staat in voor het uitvoeren van de reparatie als remedie bij een conformiteitsgebrek.³³⁴ Om het evenwicht tussen de verplichtingen van producenten en verkopers te bewaren, is het positief dat deze verplichting tot reparatie bij de producent ligt.

De reparatie kan gratis gebeuren, of tegen betaling van een prijs of een andere vorm van tegenprestatie.³³⁵ Ook hier rijst de vraag naar hoe hoog deze prijs mag zijn. Het voorstel stelt dat de prijs arbeidskosten, kosten voor reserveonderdelen en kosten voor de exploitatie van de reparatiedienst mag omvatten. Bovendien is er ruimte voor een gebruikelijke winstmarge.³³⁶ Het is redelijk om te verwachten dat de consument de kosten van reparatie betaalt, maar mijns inziens mag er geen ruimte zijn voor een winstmarge. Het toestaan van een winstmarge doet de vraag rijzen naar wat concreet de *incentive* is voor producenten om duurzame producten te ontwikkelen. Producenten weten immers dat wanneer een goed defect gaat, de consument ofwel een nieuw goed aankoopt ofwel het defecte goed laat repareren. Zowel bij de aankoop van een nieuw goed als bij de reparatie van het defecte goed kan de producent winst realiseren. Mocht er echter geen winst te realiseren zijn bij het repareren van een defect goed, dan weet de producent dat zij alles moet bewerkstelligen om duurzame goederen te produceren. Indien goederen voortijdig defect gaan, riskeren zij immers in te staan voor de reparatie van het goed en dit zonder er een winst uit te behalen. Wilt de Europese wetgever producenten dus stimuleren om écht duurzame goederen te produceren, dan dient reparatie gratis te zijn of dan mag de prijs die de consument ervoor betaalt enkel de reparatiekosten zelf dekken.

Enkel wanneer reparatie onmogelijk is, geldt deze verplichting tot reparatie niet.³³⁷ Het voorstel stelt wel dat de producent reparatie niet mag weigeren om louter economische redenen, zoals de hoge kostprijs van reserveonderdelen.³³⁸

97. GETRAPT SYSTEEM – Is de producent van het goed buiten de EU gevestigd, dan geldt er een getrappt systeem. In de eerste plaats is het de erkende reparatiedienst binnen de EU van de producent die buiten de EU gevestigd is, die de reparatie dient uit te voeren. Wanneer er geen erkende reparatiedienst binnen de EU is, dan verschuift de verplichting tot reparatie naar de importeur van het goed. Wanneer er geen importeur is, dan verschuift de verplichting vervolgens naar de distributeur van het goed.³³⁹

---

³³³ Art. 5, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³³⁴ Art. 1649quinquies, §2 en §3, 3° OBW.

³³⁵ Art. 5, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³³⁶ Overw. 12 voorstel voor een recht op reparatie.

³³⁷ Art. 5, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³³⁸ Overw. 19 voorstel voor een recht op reparatie.

³³⁹ Art. 5, lid 2 voorstel voor een recht op reparatie.

Mijns inziens creëert dit een ongelijk speelveld voor producten gevestigd binnen de EU en producenten gevestigd buiten de EU. Voor EU-producenten geldt een reparatieplicht. Om te vermijden dat zij (soms zelfs gratis) reparaties dienen uit te voeren, hebben zij belang bij het produceren van duurzame goederen die gedurende lange tijd geen defecten vertonen. Voor niet-EU-producenten geldt de reparatieplicht niet. Zij dienen geen reparaties uit te voeren, dus zij hebben minder of zelfs geen belang bij het produceren van duurzame goederen. Aangezien de goederen die EU-producenten aanbieden duurzamer zijn, kunnen deze duurder zijn in vergelijking met goederen die niet-EU-producenten aanbieden. Dit brengt mijns inziens het risico met zich mee dat consumenten online een goedkoper goed van een niet-EU-producent aankopen, dat weliswaar minder duurzaam is. Het doel van het voorstel voor een recht op reparatie bestaat er juist in een duurzame consumptie te stimuleren (*supra* randnr. 94). Om die reden is het mijns inziens beter om een verplichting in te voeren voor niet-EU-producenten die inhoudt dat zij enkel goederen in de EU kunnen aanbieden, indien zij ook een reparatiedienst aanbieden binnen de EU.

98. ACHT PRODUCTGROEPEN – Bijlage II van het voorstel bevat acht productgroepen waarop de verplichting tot reparatie van toepassing is.³⁴⁰ Het zijn productgroepen die volgens de Europese wetgeving al technisch repareerbaar zijn.³⁴¹ Alvorens een recht op reparatie in te voeren, is het immers noodzakelijk dat er wetgeving is die waarborgt dat goederen repareerbaar zijn.³⁴² De negen productgroepen zijn huishoudelijke was- en wasdroogmachines, huishoudelijke vaatwassers, koelkasten, elektronische beeldschermen, lasapparatuur, stofzuigers, servers en producten om gegevens op te slaan en mobiele telefoons, draadloze telefoons en tablets.³⁴³ Het valt mijns inziens te betreuren dat het toepassingsgebied zich enkel uitstrekt tot deze acht productgroepen. Voor andere productgroepen, waaronder laptops en elektrische fietsen en steps, geldt geen reparatieplicht.

Het toepassingsgebied stemt grotendeels overeen met het toepassingsgebied van de Franse reparatie-index en het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index. Toch zijn er een aantal verschillen. Het Europese voorstel voor een recht op reparatie zou in de toekomst gelden voor koelkasten, lasapparatuur en servers en producten om gegevens op te slaan. Deze productcategorieën worden niet geïnviseerd door de Franse wetgeving over de reparatie-index en evenmin door het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index. Het Franse recht en het Belgische wetsontwerp voorzien daarnaast in een reparatie-index voor grasmaaiers, hogedrukreinigers en laptops. Deze productcategorieën worden niet geïnviseerd door het Europese voorstel voor een reparatie-index. Het Belgische wetsontwerp kent nog een extra productcategorie, namelijk (elektrische) fietsen (*infra* randnrs. 127 en 144).

99. CONSUMENT INFORMEREN – Producenten dienen consumenten op de hoogte te brengen van de producten die onder hun reparatieverplichting vallen. Zij moeten de informatie op een toegankelijke, duidelijke en begrijpelijke manier aan de consument overbrengen.³⁴⁴ Dat kan bijvoorbeeld via een onlineplatform. Het voorstel legt aan lidstaten immers op om te voorzien in minstens één onlineplatform

---

³⁴⁰ Art. 5, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁴¹ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³⁴² *Ibid.*, 3.

³⁴³ Bijlage II bij het voorstel voor een recht op reparatie.

³⁴⁴ Art. 6 voorstel voor een recht op reparatie.

dat consumenten toelaat reparateurs te vinden.³⁴⁵ Het onlineplatform dient daartoe zoekfuncties en zoekfilters te bevatten, onder andere met betrekking tot de locatie van reparateurs en de beschikbaarheid van een vervangtoestel gedurende de reparatie.³⁴⁶ Door zoekfilters te gebruiken, wordt het voor consumenten eenvoudiger om aantrekkelijke reparatie-aanbiedingen en reparateurs te vinden.³⁴⁷ Het raadplegen van het platform is gratis voor consumenten. Reparateurs kiezen vrij of zij zich al dan niet registreren op het platform.³⁴⁸

100. EUROPEES REPARATIE-INFORMATIEFORMULIER – Bijlage I bij het voorstel bevat een Europees Reparatie-Informatieformulier (*infra*, bijlage 1). Het doel van het formulier is om transparantie te creëren over de reparatievoorwaarden en -prijs.³⁴⁹ Telkens wanneer de consument erom verzoekt, dient de reparateur bepaalde informatie over de reparatievoorwaarden aan de consument mee te delen via een duurzame gegevensdrager. Reparateurs moeten dus niet automatisch en proactief deze informatie aan de consument verschaffen, maar slechts wanneer de consument erom verzoekt.³⁵⁰

Deze verplichting geldt enkel voor reparateurs die reparaties uitvoeren die kaderen binnen artikel 5 van het voorstel, dus ter uitvoering van de verplichting tot reparatie die op producenten rust.³⁵¹

Het formulier bevat informatie over de reparatievoorwaarden. De informatie heeft betrekking op de belangrijkste parameters die de keuze van consumenten beïnvloedt wanneer ze kiezen voor reparatie.³⁵² Zo dient het formulier de prijs van reparatie te bevatten. Indien het niet mogelijk is om de prijs op voorhand te bepalen, dient het formulier te vermelden op welke wijze de prijs berekend wordt en wat de maximumprijs van de reparatie is.³⁵³ Opdat de consument een duidelijk beeld heeft van de tijd die de reparatie in beslag neemt, vermeldt het formulier ook de veronderstelde reparatietijd.³⁵⁴ Het formulier vermeldt bovendien of er een vervangtoestel beschikbaar is tijdens de reparatietijd en wat de kost hiervan bedraagt voor de consument.³⁵⁵ Andere informatie die het formulier bevat heeft betrekking op de identiteit van de reparateur, zijn adres, telefoonnummer en e-mailadres.³⁵⁶ Ook informatie zoals de identificatie van het defecte goed, de aard van het defect en het type reparatie dat aangeraden wordt, is terug te vinden op het formulier.³⁵⁷ De laatste verplichte vermelding betreft de locatie waar de consument het defecte goed aan de reparateur overhandigt.³⁵⁸ Door deze informatie op te nemen in het reparatie-informatieformulier hebben consumenten een duidelijk overzicht van de reparatievoorwaarden. Dat maakt het voor hen eenvoudiger om de reparatie-

---

³⁴⁵ Art. 7, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁴⁶ Art. 7, lid 1, a) voorstel voor een recht op reparatie.

³⁴⁷ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³⁴⁸ Art. 7, lid 3 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁴⁹ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³⁵⁰ Art. 4, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵¹ Art. 4, lid 2 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵² Toelichting bij het voorstel voor een recht op reparatie, 10.

³⁵³ Art. 4, lid 4, e) voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵⁴ Art. 4, lid 4, f) voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵⁵ Art. 4, lid 4, g) voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵⁶ Art. 4, lid 4, a) en b) voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵⁷ Art. 4, lid 4, c) en d) voorstel voor een recht op reparatie.

³⁵⁸ Art. 4, lid 4, h) voorstel voor een recht op reparatie.

aanbiedingen van verschillende reparatiediensten met elkaar te vergelijken,³⁵⁹ maar zou dit werkelijk zo zijn? Dat het reparatie-informatieformulier niet automatisch wordt meegedeeld, valt mijns inziens te betreuren. De vraag rijst of consumenten wel weten van het bestaan van het formulier én de mogelijkheid om dit te verkrijgen. Indien zij dit niet weten en dus niet kunnen vragen om het formulier aan hen te overhandigen, hebben zij geen overzicht van de reparatievoorwaarden. Het maakt het dan niet eenvoudiger voor consumenten om aanbiedingen van verschillende reparateurs met elkaar te vergelijken. Mijns inziens zou het beter zijn om een verplichting in te voeren voor reparateurs om het reparatie-informatieformulier mee te delen. Of, minstens reparateurs ertoe verplichten aan consumenten de vraag te stellen of ze het reparatie-informatieformulier met reparatievoorwaarden wensen te ontvangen.

De reparateur mag gedurende 30 kalenderdagen, te rekenen vanaf de datum waarop hij het formulier aan de consument overhandigde, de reparatievoorwaarden niet wijzigen. Indien binnen deze 30 dagen een overeenkomst wordt gesloten om de reparatie uit te voeren, dan maken de reparatievoorwaarden vermeld op het formulier, integraal deel uit van de overeenkomst.³⁶⁰ Stel dat de reparateur de reparatievoorwaarden toch wijzigt, dan gelden de sancties zoals vastgelegd in het nationaal recht (*infra* randnr. 106)

B. Terbeschikkingstelling van reserveonderdelen en reparatie-informatie

101. VERPLICHTING VOOR PRODUCENT – Op producenten rust bijkomend de verplichting om reserveonderdelen en reparatie-informatie ter beschikking te stellen aan onafhankelijke reparateurs.³⁶¹ Dit bevordert mijns inziens een effectiever recht op reparatie. Bij de eerste, derde en vierde hinderpaal kwam reeds aan bod dat onafhankelijke reparateurs vaak geen reparatie kunnen uitvoeren wegens een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie (*supra* randnrs. 43, 49 en 50). Door voortaan in de verplichting te voorzien om reserveonderdelen en reparatie-informatie ter beschikking te stellen van onafhankelijke reparateurs, wordt dit probleem weggewerkt. Zij zullen dus vaker kunnen overgaan tot reparatie. Toch valt het te betreuren dat reparatie-informatie en reserveonderdelen enkel aan onafhankelijke reparateurs ter beschikking wordt gesteld. Consumenten proberen echter ook over te gaan tot DIY-reparaties, maar worden daarbij geconfronteerd met datzelfde gebrek aan reparatie-informatie en reserveonderdelen. Het gebrek aan reparatie-informatie en reserveonderdelen belemmert dus evenzeer DIY-reparaties (*supra* randnrs. 43 en 50). Om een effectiever recht op reparatie te realiseren, volstaat het dus niet dat reserveonderdelen en reparatie-informatie enkel aan onafhankelijke reparateurs ter beschikking worden gesteld.

102. ACHT PRODUCTGROEPEN – De verplichting om reserveonderdelen en reparatie-informatie beschikbaar te stellen geldt enkel voor de acht productcategorieën van bijlage II.³⁶² Dat deze verplichting niet wordt doorgetrokken naar andere productcategorieën, valt mijns inziens opnieuw te betreuren (*supra* randnr. 98).³⁶³

---

³⁵⁹ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³⁶⁰ Art. 4, lid 5 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁶¹ Art. 5, lid 3 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁶² Art. 5, lid 3 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁶³ *Ibid.*

C. Wijziging richtlijn consumentenkoop

103. BEPERKING KEUZERECHT – Naast het recht op reparatie dat het voorstel introduceert, tracht het ook wijzigingen aan te brengen aan de richtlijn consumentenkoop. Wanneer een conformiteitsgebrek zich voordoet binnen de wettelijke garantietermijn van twee jaar, heeft de consument de keuze tussen reparatie en vervanging.³⁶⁴ Er werd reeds aangehaald dat reparatie minder aantrekkelijk is dan vervanging en consumenten daarom vaker kiezen voor vervanging (*supra* randnr. 46). De voorgestelde wijziging behoudt dit keuzerecht, maar toch tracht het reparatie te stimuleren. Namelijk, door de verkoper toe te laten om het goed te repareren telkens wanneer de kosten van vervanging gelijk zijn aan of hoger zijn dan de kosten voor reparatie.³⁶⁵ Concreet betekent dit dus dat vervanging als remedie enkel nog mogelijk is wanneer het goed koper is dan reparatie.³⁶⁶ In alle andere gevallen repareert de verkoper dus het goed.

De Europese wetgever koos dus niet om van reparatie de primaire remedie te maken, zoals werd voorgesteld in de beleidsopties (*supra* randnr. 90). Ze koos dus niet voor een krachtige, maar voor een matige interventie. De reden hiervoor is dat dit slecht een minimale aanpassing van het nationale recht vergt. Het nationale recht moet slechts aangepast worden voor datgene wat vereist is om te zorgen voor een toename van het aantal reparaties en om de doelstellingen van duurzame consumptie te bereiken.³⁶⁷ Bijkomend tast het de rechten van de consument minder hard aan, in vergelijking met de situatie waarbij reparatie de enige primaire remedie zou worden. Indien reparatie de enige primaire remedie zou worden, zou vervanging enkel nog mogelijk zijn indien de kost van reparatie buitensporig hoog is. Wanneer daarentegen de voorkeur wordt gegeven aan reparatie, telkens wanneer het goed koper is dan vervanging, ligt de drempel lager. Er wordt immers niet gesproken over “buitensporigheid”. Dit impliceert dat consumenten al kunnen kiezen voor vervanging, wanneer reparatie gewoonweg duurder is, ook al is het prijsverschil relatief klein.³⁶⁸

104. GEEN VERLENGDE GARANTIETERMIJN – Uit de beleidsopties bleek dat een verlenging van de wettelijke garantietermijn ook een mogelijkheid was om een effectiever recht op reparatie te realiseren (*supra* randnrs. 82 en 92). De Europese Commissie vermeldt hiervan niets in haar voorstel. Uit de effectbeoordeling van de Europese Commissie blijkt dat zij niet koos voor een verlengde garantietermijn, omdat het doel om reparatie te bevorderen daarmee niet bereikt wordt. De verlengde wettelijke garantietermijn zou dan immers gelden voor zowel reparatie als vervanging en consumenten zouden daarbij de voorkeur geven aan vervanging. Dit zou leiden tot meer verspilling en meer gebruik van hulpbronnen.³⁶⁹ Dit is mijns inziens opmerkelijk, aangezien het voorstel voor een recht op reparatie het keuzerecht van de consument beperkt. De consument zal niet meer zomaar voor vervanging kunnen kiezen, maar slechts wanneer reparatie duurder is dan vervanging. In combinatie met de beperking van het keuzerecht van de consument, valt het toch enigszins te betreuren dat de Europese Commissie niet koos voor een verlenging van de wettelijke garantietermijn.

---

³⁶⁴ Art. 13, lid 2 richtlijn consumentenkoop.

³⁶⁵ Art. 12 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁶⁶ Toelichting bij het voorstel voor een recht op reparatie, 12-13.

³⁶⁷ Effectbeoordeling (Comm.) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394, Richtlijn (EU) 2019/771 en (EU) 2020/1828, 22 maart 2023, SWD(2023) 59 final, 67.

³⁶⁸ *Ibid.*, 159-160.

³⁶⁹ *Ibid.*, 171.

Ook het invoeren van een verlengde garantietermijn, gekoppeld aan de levensduur van een product was geen optie voor de Europese Commissie. Het Nederlandse recht hanteert bijvoorbeeld wel een open garantietermijn, afhankelijk van de levensduur van goederen (*infra* randnr. 113). Volgens de Europese Commissie zou een wettelijke garantietermijn gekoppeld aan de levensduur van het goed, de rechtsonzekerheid in hand werken. Aangezien verschillende producten een verschillende levensduur hebben, zou dit leiden tot een groot aantal verschillende wettelijke garantietermijnen.³⁷⁰

D. Europese kwaliteitsnorm voor reparatiediensten

105. MINIMUMKWALITEITSNORMEN – De preambule van het voorstel legt aan de Europese Commissie op om een Europese kwaliteitsnorm voor reparatiediensten te ontwikkelen. Reparateurs beslissen vrijwillig of ze zich ertoe verbinden bepaalde minimumkwaliteitsnormen na te leven. Deze minimumkwaliteitsnormen hebben betrekking op aspecten die een belangrijke rol spelen bij het besluit van de consument om zich tot de ene dan wel tot de andere reparateur te wenden. Ze omvatten onder andere de reparatietijd, de beschikbaarheid van een vervangtoestel en kwaliteitswaarborgen zoals een commerciële garantie op de reparatie.³⁷¹ Op die manier is het voor consumenten eenvoudiger om reparateurs te vinden die kwaliteitsvol werk leveren.³⁷² Het doel van dergelijke kwaliteitsnorm is om het vertrouwen van consumenten in reparateurs gevestigd binnen de EU te vergroten.³⁷³

E. Sancties

106. DOELTREFFEND, EVENREDIG EN AFSCHRIKKEND – Om inbreuken met betrekking tot het Europees Reparatie-Informatieformulier, de reparatieplicht, de informatieplicht en de terbeschikkingstelling van reserveonderdelen en reparatiemateriaal te sanctioneren, dienen lidstaten in sancties te voorzien. Het voorstel laat ruimte voor de lidstaten om deze sancties in te vullen, maar de sancties moeten wel doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.³⁷⁴

Dit doet, mijns inziens, de vraag rijzen naar de effectiviteit van deze sancties voor het verwezenlijken effectiever recht op reparatie en een toename van het aantal reparaties te bewerkstelligen. Stel, een producent doet systematisch afbreuk aan het ter beschikking stellen van reserveonderdelen en reparatie-informatie. Het nationale recht sanctioneert dit met een geldboete. De producent betaalt misschien liever deze geldboete, wetende dat consumenten zich toch tot hem of tot de reparateurs waarmee hij samen werkt zullen wenden om de reparatie uit te voeren. Op die manier kan hij winst realiseren door reparaties uit te voeren, in plaats van dat onafhankelijke reparateurs deze zouden uitvoeren mochten zij wel over reserveonderdelen en reparatie-informatie beschikken. Mijns inziens is het in zo'n gevallen beter om aan de geldboete een sanctie te koppelen die bijvoorbeeld bestaat uit het uit handel nemen van het product. De producent weet dan dat hij reparatie-informatie en

---

³⁷⁰ Effectbeoordeling (Comm.) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394, Richtlijn (EU) 2019/771 en (EU) 2020/1828, 22 maart 2023, SWD(2023) 59 final, 171.

³⁷¹ Overw. 27 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁷² EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³⁷³ Overw. 27 voorstel voor een recht op reparatie.

³⁷⁴ Art. 11, lid 1 voorstel voor een recht op reparatie.

reserveonderdelen ter beschikking moet stellen van onafhankelijke reparateurs, wil hij zijn product verkopen op de Europese markt.

Afdeling 4. Conclusie: meerwaarde van de Europese voorstellen voor een effectiever recht op reparatie

107. MEERDERE VOORSTELLEN NOODZAKELIJK – Het realiseren van een effectiever recht op reparatie door alle hinderpalen weg te werken, kan niet worden bereikt door slechts één wetgevend instrument. Verschillende wetgevende initiatieven reiken maatregelen aan die bijdragen aan een effectiever recht op reparatie.

108. REPARATIE-INDEX DOORSLAGGEVEND VOOR KEUZE CONSUMENT? – Het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG, tracht consumenten beter te informeren over de repareerbaarheid van goederen. Indien het Europese recht vastlegt dat een reparatie-index dient voorzien te zijn voor een bepaalde productgroep, kan informatie omtrent de repareerbaarheid worden meegedeeld in de vorm van de reparatie-index. Indien het Europese recht geen reparatie-index invoert voor een bepaalde productgroep, dient de verkoper informatie over de beschikbaarheid van reserveonderdelen en reparatiehandleidingen mee te delen aan de consument (*supra* randnr. 56). Het is twijfelachtig of het meedelen van reparatie-index en informatie over de beschikbaarheid van reparatie-informatie en reserveonderdelen werkelijk bijdraagt aan een effectiever recht op reparatie. De keuze om voor goederen met een hoge reparatie-index-score te kiezen, die weliswaar makkelijker te repareren zijn, of om te kiezen voor goederen waarvoor voldoende reparatie-informatie en reserveonderdelen beschikbaar zijn blijft immers bij de consument liggen. Stel, de consument heeft de keuze tussen twee goederen. Eén goed heeft een hoge reparatie-index-score en is makkelijk repareerbaar. Een ander goed heeft een lagere reparatie-index-score en is moeilijker repareerbaar, maar het is wel goedkoper. De vraag rijst wat voor de consument zal doorwegen: de prijs of de reparatie-index-score. Mocht de consument de prijs laten doorwegen, dan draagt de reparatie-index niet op significante wijze bij aan een effectiever recht op reparatie. In dat geval zorgt de reparatie-index er niet voor dat consumenten werkelijk kiezen voor goederen die makkelijker repareerbaar zijn, en zal er in de toekomst geen toename zijn van het aantal uitgevoerde reparaties.

109. ECODESIGN EN PRODUCTPASPOORT WEREN NIET-REPARREERBARE GOEDEREN?– Het voorstel voor een ecodesign-verordening legt de vereisten inzake ecologisch ontwerp vast en voert een digitaal productpaspoort in. De goederen die onder het toepassingsgebied van het voorstel voor een ecodesign-verordening vallen, dienen eerst aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp te voldoen of een digitaal productpaspoort te hebben, alvorens ze op de Europese markt beschikbaar kunnen zijn (*supra* randnr. 69 en 73). De vereisten inzake ecologisch ontwerp krijgen invulling door rekening te houden met onder andere de beschikbaarheid van reserveonderdelen en reparatie-instructies, het benodigde reparatiemateriaal en het inbouwen van onderdelen in het goed zelf (*supra* randnr. 72). Bij de eerste, derde en vierde hinderpaal kwam telkens aan bod dat een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie, de complexiteit van goederen en de vereiste om specifiek reparatiemateriaal te gebruiken, reparaties verhinderen. Het feit dat dergelijke criteria een rol spelen bij het vastleggen van de vereisten inzake ecologisch ontwerp én door te verlangen dat goederen eerst aan de vereisten inzake ecologisch ontwerp voldoen voordat ze op de markt beschikbaar zijn, stimuleert mijns inziens een effectiever recht op reparatie. Goederen waarvoor geen reserveonderdelen of reparatie-informatie beschikbaar zijn, goederen die specifiek reparatiemateriaal vereisen en waarvan de onderdelen in het goed zelf zijn ingebouwd, kunnen in principe niet op de Europese markt beschikbaar zijn.

Het digitaal productpaspoort bevat informatie over de repareerbaarheid van goederen. Dat moet consumenten in staat stellen om een geïnformeerde keuze te maken over het goed dat ze wensen aan te kopen (*supra* randnr. 73). Mijns inziens draagt dit niet op significante wijze bij aan een effectiever recht op reparatie, omdat het digitaal productpaspoort louter informatie verstrekt over de repareerbaarheid van een goed. De keuze om al dan niet voor een makkelijk reparbaar goed te kiezen, ligt nog steeds bij de consument.

110. VOORSTEL VOOR RECHT OP REPARATIE NIET AMBITIEUS GENOEG – In de eerste plaats, legt het voorstel voor een recht op reparatie aan producenten een reparatieplicht op, voor gevallen waarin consumenten geen beroep kunnen doen op reparatie als remedie bij conformiteitsgebreken (*supra* randnrs. 96-100). Dit draagt mijns inziens in beperkte mate bij aan een effectiever recht op reparatie. Eerder kwam reeds aan bod dat reparatie (bijna) onmogelijk is na afloop van de wettelijke garantietermijn of buiten het toepassingsgebied van de remedies inzake conformiteitsgebreken. Consumenten kunnen in dergelijke gevallen zich niet beroepen op reparatie als remedie. Zij, of onafhankelijke reparateurs, kunnen evenmin tot reparatie over gaan wegens het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen. Ook de complexiteit van goederen, zoals vastgelijmde onderdelen, en de vereiste om gebruik te maken van specifiek reparatiemateriaal maken reparatie *de facto* onmogelijk (*supra* randnrs. 43 en 50). Door voortaan in een reparatieplicht te voorzien, wordt aan deze hinderpalen tegemoet gekomen. De reparatieplicht zorgt er immers voor dat ze reparatie kunnen afdwingen van de producent. Het valt mijns inziens te betreuren dat de reparatieplicht enkel geldt voor de acht productgroepen uit Bijlage II van het voorstel. Voor andere productgroepen, zoals laptops en elektrische fietsen of steps, kunnen consumenten geen beroep doen op de reparatieplicht van de producent. Vandaar dat het slechts in beperkte mate bijdraagt aan een effectiever recht op reparatie.

In de tweede plaats, geldt de verplichting voor producenten om reparatie-informatie en reserveonderdelen ter beschikking te stellen aan onafhankelijke reparateurs (*supra* randnr. 101-102). Eerder werd vastgesteld dat onafhankelijke reparateurs geen reparaties kunnen uitvoeren wegens een gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen en reparatie-informatie (*supra* randnr. 43 en 50). In de toekomst zullen onafhankelijke reparateurs vaker tot reparatie kunnen overgaan, omdat ze wel over reserveonderdelen en reparatie-informatie beschikken. Dit bevordert mijns inziens een effectiever recht op reparatie. Toch valt het te betreuren dat consumenten geen toegang hebben tot reparatie-informatie en reserveonderdelen, omdat zij met dezelfde hinderpalen worden geconfronteerd als onafhankelijke reparateurs. Bijkomend, geldt deze verplichting enkel voor de productgroepen uit Bijlage II van het voorstel. Voor andere productgroepen blijven de hinderpalen gewoon voortbestaan, waardoor het aantal reparaties van goederen binnen deze productgroepen niet zal toenemen.

Tot slot, wijzigt het voorstel de remedies bij conformiteitsgebreken, in die zin dat reparatie voortaan voorrang krijgt wanneer het goedkoper is dan of even duur is als vervanging. De tweede hinderpaal bestond uit het feit dat consumenten vaker voor vervanging kiezen omdat het aantrekkelijker is dan reparatie (*supra* randnr. 46). Wanneer reparatie goedkoper is dan of even duur is als vervanging, kunnen consumenten niet meer kiezen voor vervanging, maar worden zij automatisch gestuurd richting reparatie. Dit zorgt mijns inziens voor een effectiever recht op reparatie, omdat er vaker van reparatie gebruik gemaakt zal worden. Het valt echter te betreuren dat de Europese Commissie niet koos voor

een verlengde wettelijke garantietermijn. Volgens haar is dit niet nuttig omdat reparatie en vervanging de primaire remedies blijven en consumenten liever kiezen voor vervanging. Het voorstel beperkt echter het keuzerecht van de consument, waardoor een verlenging van de wettelijke garantietermijn wel nuttig zou zijn om een effectiever recht op reparatie te realiseren (*supra* randnr. 104).

HOOFDSTUK IV. Alternatieve maatregelen ter verwezenlijking van een effectiever recht op reparatie

Afdeling 1. Open garantietermijn zoals in het Nederlandse recht

111. BELEIDSOPTIE NIET IN UITEINDELIJKE VOORSTEL – Eén van de beleidsopties bestond erin de wettelijke garantietermijn te verlengen (*supra* randnr. 82 en 92). Het uiteindelijke voorstel voor een recht op reparatie van de Europese Commissie van maart 2023 voorziet niet in een verlenging van de wettelijke garantietermijn (*supra* randnr. 104). Aangezien het voorstel voor een recht op reparatie nog aangenomen dient te worden in het Europees Parlement en de Raad, zijn wijzigingen aan het voorstel nog mogelijk.³⁷⁵ Wie weet kan deze wijziging bijvoorbeeld bestaan in het verlengen van de wettelijke garantietermijn tot na de huidige periode van twee jaar. De beleidsopties gaven nergens aan met welke termijn de wettelijke garantietermijn verlengd kan worden. Het Nederlandse recht hanteert een open garantietermijn en fungeert daarom als inspiratiebron.

§1. Open garantietermijn houdt rekening met verscheidenheid van goederen

112. RATIO LEGIS – Toen de Nederlandse Commissie Consumentenaangelegenheden in 1998 een advies uitbracht over het voorstel van de Richtlijn consumentenkoop 1999, gaf ze reeds aan voorstander te zijn van een open garantietermijn. De reden hiervoor is dat hoe lang de consument mag verwachten dat een product overeenstemt met de overeenkomst, verschilt naargelang de productgroep. Producten met een kortere levensduur, hebben namelijk een kortere garantieduur dan duurzamere producten.³⁷⁶

De Nederlandse wetgever was een gelijkaardige mening toegedaan. Zij koos niet voor een vaste garantietermijn van bijvoorbeeld twee jaar, omdat goederen vaak een levensduur van meer dan twee jaar hebben. De open garantietermijn laat toe rekening te houden met de verscheidenheid van goederen en met hun verschillende gebruikelijke levensduur.³⁷⁷

113. Artikel 7:17 BW – De regels over de open garantietermijn zijn terug te vinden in het Nederlandse Burgerlijk Wetboek, meer bepaald in Boek 7. "Bijzondere overeenkomsten", onder Titel 1. "Koop en ruil" en Afdeling 2. "Verplichtingen van de handelaar". Artikel 7:17, §2 Nederlands BW luidt als volgt:

"Een zaak beantwoordt niet aan de overeenkomst indien zij, mede gelet op de aard van de zaak en de mededelingen die de verkoper over de zaak heeft gedaan, *niet de eigenschappen bezit die de koper op grond van de overeenkomst mocht verwachten*. De koper mag verwachten dat de zaak de eigenschappen bezit die voor een normaal gebruik daarvan nodig zijn en waarvan

---

³⁷⁵ EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023), 1.

³⁷⁶ COMMISSIE CONSUMENTENAANGELEGHEDE (CCA), *Advies over verkoop van en waarborg voor consumptiegoederen*, 28 januari 1998, nr. 98/03, www.ser.nl/nl/adviezen, 30.

³⁷⁷ MvT bij de aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Parl.St.* Tweede Kamer, 2000-01, 27 809, nr. 3, www.wetten.overheid.nl, 9-10.

hij de aanwezigheid niet behoefde te betwijfelen, alsmede de eigenschappen die nodig zijn voor een bijzonder gebruik dat bij de overeenkomst is voorzien.”³⁷⁸

De wet hanteert geen vaste wettelijke garantietermijn, maar wel een open garantietermijn. Uit de wettelijke bewoording valt af te leiden dat een goed moet bieden wat de consument ervan mag verwachten. Bijgevolg duurt de wettelijke garantietermijn zo lang als de consument mag verwachten dat het goed meegaat. De wettelijke garantietermijn verschilt dus van product tot product.³⁷⁹ Binnen deze open garantietermijn, beschikken consumenten over twee primaire remedies. Namelijk, vervanging of reparatie.³⁸⁰ De open garantietermijn biedt consumenten die na meer dan twee jaar na de levering van bepaalde goederen te maken krijgen met een conformiteitsgebrek, de mogelijkheid om nog steeds reparatie af te dwingen.³⁸¹ Zij kunnen echter ook kiezen voor vervanging.

114. VERMOEDEN NIET-CONFORMITEIT – Het Nederlandse recht hanteert een vermoeden van niet-conformiteit gedurende een termijn van één jaar na de levering. Concreet betekent dit dat wanneer een defect zich voordoet binnen één jaar na de levering van het goed, wordt vermoed dat het defect reeds bestond op het ogenblik van de levering. Het vermoeden kan weerlegd worden doordat de verkoper het tegendeel bewijst, of omdat de aard van het goed of de aard van het defect zich tegen het vermoeden van niet-conformiteit verzet.³⁸² Bij het invoeren van de Richtlijn consumentenkoop in 2019, bood de Europese wetgever aan de lidstaten echter de mogelijkheid om het vermoeden van niet-conformiteit uit te bereiden naar twee jaar (*supra* randnr. 32). De Nederlandse wetgever maakte geen gebruik van deze mogelijkheid. Dit doet de vraag rijzen naar wat precies het voordeel nog is van de open wettelijke garantietermijn om een effectiever recht op reparatie te realiseren. Stel, een goed vertoont een defect na meer dan twee jaar na de levering en de consument mocht verwachten dat het goed drie jaar meeging. In dat geval heeft de consument wel een recht op reparatie, maar wordt hij geconfronteerd met de zware bewijslast om aan te tonen dat het defect reeds bestond op het ogenblik van de levering. Hoe zal de consument dit bewijzen? Slaagt de consument er niet in het bewijs te leveren dat het defect reeds bestond op het ogenblik van de levering, dan kan de consument zijn recht op reparatie niet afdwingen.

115. ANALOOG BELGISCH WETSVOORSTEL – In België werd er een gelijkaardig wetsvoorstel ingediend, namelijk het wetsvoorstel van 7 januari 2020 om georganiseerde veroudering tegen te gaan en de circulaire economie te steunen.³⁸³ Het voorzag in de wijziging van artikel 1649quater BW, waarbij de wettelijke garantietermijn afhankelijk zou zijn van de gemiddelde levensduur van het goed. De termijn zou in geen geval korter dan twee jaar mogen zijn. Het kwam aan de FOD Economie toe om de gemiddelde levensduur te bepalen.³⁸⁴ De Raad van State uitte in haar advies twijfels over de transparantie en kenbaarheid van de gemiddelde levensduur naar de consument toe. Het was ook

---

³⁷⁸ Art. 7:17, §2 Nederlands BW.

³⁷⁹ ACM CONSUWIJZER, “Ik heb iets gekocht, maar het is kapot. Hoelang heb ik garantie en welke rechten heb ik dan?”, *s.d.*, www.consuwijzer.nl/garantie-reparatie-geld-terug/gekocht-maar-kapot/garantie (consultatie 13 februari 2023).

³⁸⁰ Art. 7:21, §1 Nederlands BW.

³⁸¹ Art. 7:17, §2 juncto art. 7:21, §1, b) Nederlands BW.

³⁸² Art. 7:18, §2 Nederlands BW.

³⁸³ Voorstel van wet (K. CALVO en G. VANDEN BURRE) om georganiseerde veroudering tegen te gaan en de circulaire economie te steunen, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-0914/001.

³⁸⁴ Art. 7, 1° voorstel van wet (K. CALVO en G. VANDEN BURRE) om georganiseerde veroudering tegen te gaan en de circulaire economie te steunen, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-0914/001.

onduidelijk of de FOD Economie de gemiddelde levensduur afzonderlijk per product of per productcategorie diende vast te leggen. Het wetsvoorstel voorzag evenmin in een vorm van publiciteit om consumenten in kennis te stellen van de gemiddelde levensduur van een product(categorie).³⁸⁵

§2. Open termijn in functie van gebruikelijke levensduur

116. VERWACHTINGEN CONSUMENT – Wat de consument mag verwachten, is in het Nederlandse recht afhankelijk van verschillende omstandigheden. Omstandigheden die een rol spelen zijn de hoogte van de prijs, het soort winkel waar het goed werd aangekocht en de omstandigheden waaronder de koop plaatsvond, bijvoorbeeld tijdens een uitverkoop. Ook de aard van het goed speelt een rol, zoals het nieuwe - of tweedehandskarakter van een goed en het feit of het een merkartikel betreft of niet. Belangrijk is dat er ook rekening wordt gehouden met de gebruikelijke levensduur van een goed.³⁸⁶

117. GEBRUIKELIJKE LEVENSDUUR – De gebruikelijke levensduur is een belangrijke omstandigheid die mee invulling geeft aan de open termijn. De Unie van Elektrotechnische Ondernemers en Vereniging van Nederlandse Installatiebedrijven (hierna: UNETO-VNI) stelde een tabel op om de gemiddelde levensduur in de praktijk te bepalen. De tabel maakt een onderscheid tussen tien productcategorieën: televisies, randapparatuur van televisies, audio, grote en kleine huishoudelijke apparaten, koffiemachines, computers, foto en video, portable (hiertoe behoren onder andere smartphones) en accessoires (zoals opladers). Per productcategorie wordt op basis van de aankoop prijs de te verwachten gebruiksduur weergegeven.³⁸⁷ Zo heeft bijvoorbeeld een televisie met een aankoop prijs van €479, een te verwachten gebruiksduur van vier jaar.

118. RECHTSPRAAK – Ook de rechtspraak gaf al verdere invulling aan het abstracte begrip van de gebruikelijke/gemiddelde levensduur. Zo oordeelde de Nederlandse Geschillencommissie bijvoorbeeld dat van een Apple MacBook Pro met een prijs van €2 249 mag worden verwacht dat de levensduur langer is dan vier jaar. De zaak die voorlag ging over een MacBook die in augustus 2015 werd aangekocht, maar in februari 2017 doken er reeds problemen op aan het beeldscherm. De producent repareerde de MacBook door het beeldscherm te vervangen, maar de problemen doken opnieuw op. In oktober 2019, meer dan vier jaar na aankoop, weigerde de producent en verkoper om de MacBook opnieuw te repareren. De verkoper beriep zich op de tabel van de UNETO-VNI en voerde aan dat voor een laptop met een prijs van €300 of meer, een gemiddelde gebruiksduur van drie jaar geldt. In oktober 2019 gebruikte de consument het goed al meer dan vier jaar, hetgeen volgens de verkoper langer is dan de gemiddelde gebruiksduur. De Geschillencommissie volgde deze redenering niet. Volgens haar bedraagt de te verwachten levensduur van een laptop met een prijskaartje van €2 249 in ieder geval meer dan vier jaar.³⁸⁸ Een uitspraak van de kantonrechter van de rechtbank Midden-Nederland sluit hierbij aan. Een andere zaak betrof een Apple MacBook Pro die in april 2017 werd aangekocht voor een prijs van €3 559. In juni 2020, meer dan drie jaar na aankoop, begon de laptop gebreken aan de display

---

³⁸⁵ Adv.RvS houdende het wetsvoorstel om georganiseerde veroudering tegen te gaan en de circulaire economie te steunen, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-0914/002, 9.

³⁸⁶ M.B.M. LOOS, *Consumentenkop (Monografieën BW nr. B65b)*, Deventer, Wolters Kluwer, 2019, 69.

³⁸⁷ UNETO-VNI, "UNETO-VNI Tabel met gemiddelde gebruiksduurverwachtingen", november 2014, www.technieknederland.nl/help/wat-is-de-gemiddelde-levensduur-van-een-apparaat (consultatie 3 januari 2023).

³⁸⁸ Geschillencommissie Elektro (NL) 11 december 2020, nr. 26005/36070, www.degeschillencommissie.nl.

en het toetsenbord te vertonen.³⁸⁹ Volgens de kantonrechter heeft een laptop in dergelijke prijsklasse een levensduur van meer dan drie jaar. Enerzijds omdat grote verzekeraars een laptop in die prijsklasse afschrijven in vijf of zes jaar.³⁹⁰ Anderzijds steunde de kantonrechter op de uitspraak van de Geschillencommissie Elektro van 11 december 2020.³⁹¹

In een andere zaak, die betrekking had op de aankoop van een televisie, wees de rechtbank Midden-Limburg de vordering af. In december 2016 werd een televisie met een prijs van €2 999 aangekocht. In november 2017, elf maanden na aankoop, deed er zich een defect voor en werd de televisie vervangen door een nieuw toestel.³⁹² Ook dit toestel begon na anderhalf jaar achtereenvolgens verschillende gebreken te vertonen. Deze werden steeds verholpen door reparaties die de verkoper uitvoerde.³⁹³ Bij het laatste gebrek vierenhalf jaar na aankoop, liet de verkoper weten niet meer tot reparatie over te gaan.³⁹⁴ Volgens de consument was er sprake van een non-conformiteit in de zin van artikel 7:17 Nederlands BW. Hij wenste daarom de koopovereenkomst te ontbinden en daarbij terugbetaling van het aankoopbedrag te bekomen.³⁹⁵ De rechtbank oordeelde dat het begrijpelijk is dat de consument verwachtte dat de levensduur van de televisie langer zou zijn, maar een televisie blijft een technisch product dat in de loop der tijd afwijkingen kan vertonen.³⁹⁶ De consument onderbouwde volgens de rechtbank onvoldoende dat de defecten aan te merken zijn als afwijkingen van hetgeen in de koopovereenkomst werd overeengekomen. De consument onderbouwde evenmin dat hij de televisie normaal gebruikte. De rechtbank achtte het loutere feit dat de televisie op verschillende momenten verschillende afwijkingen is vertoende, onvoldoende om te spreken van een non-conformiteit in de zin van artikel 7:17 Nederlands BW.³⁹⁷ Om die redenen wees de rechtbank de vordering af.³⁹⁸

§3. Ruimte voor rechtsonzekerheid

119. NADEEL – De rechtsonzekerheid in het handelsverkeer is het grootste nadeel dat de open termijn met zich meebrengt. Reeds in 1998 haalde de Nederlandse Commissie Consumentenaangelegenheden dit als nadeel aan, naar aanleiding van het voorstel van de Richtlijn consumentenkoop 1999.³⁹⁹ Ook nadien blijft dit nadeel ter sprake komen. In 2012 gaf de minister van economische zaken, landbouw en innovatie aan dat de open termijn discussies doet ontstaan tussen consumenten en ondernemingen.⁴⁰⁰ Hij steunde hierbij op een advies van de Nederlandse Commissie

---

³⁸⁹ Rb. Midden-Nederland (NL) 7 april 2021, nr. 8887288, ECLI:NL:RBMNE:2021:1449, www.rechtspraak.nl, overw. 1.1.

³⁹⁰ *Ibid.*, overw. 2.1.

³⁹¹ *Ibid.*, overw. 2.6.

³⁹² Rb. Midden-Nederland (NL) 10 augustus 2022, nr. 9761525, ECLI:NL:RBMNE:2022:3220, www.rechtspraak.nl, overw. 2.1.

³⁹³ *Ibid.*, overw. 2.2-2.4.

³⁹⁴ *Ibid.*, overw. 2.5.

³⁹⁵ *Ibid.*, overw. 2.7.

³⁹⁶ *Ibid.*, overw. 3.4.

³⁹⁷ *Ibid.*, overw. 3.6.

³⁹⁸ *Ibid.*, overw. 4.1.

³⁹⁹ COMMISSIE CONSUMENTENAANGELEGHENEDEN (CCA), *Advies over verkoop van en waarborg voor consumptiegoederen*, 28 januari 1998, nr. 98/03, www.ser.nl/nl/adviezen, 29.

⁴⁰⁰ Brief 6 maart 2012 betreffende de versterking van de positie van de consument, www.zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27879-41.pdf, 4-5.

Consumentenaangelegenheden waaruit bleek dat consumenten en ondernemingen een andere visie hebben over wat precies de te verwachte levensduur van een goed is.⁴⁰¹

120. RECHTSZEKERHEID DOOR TABEL UNETO-VNI? – Zoals reeds aangehaald stelde de UNETO-VNI een tabel op met de gemiddelde levensduur per soort product (*supra* randnr. 117). Mijns inziens is deze tabel niet voldoende om de rechtsonzekerheid volledig weg te werken en alle discussies tussen consumenten en ondernemingen aan banden te leggen. De Geschillencommissie Elektro oordeelde ook in die zin. Zij meende dat de tabel onvoldoende adequaat is voor dure computerapparatuur omdat zij slechts rekening houdt met twee verschillende prijscategorieën. Computers die €300 of meer bedragen, worden daarbij allemaal over dezelfde kam geschoren, in die zin dat zij allen een gemiddelde levensduur van drie jaar hebben. Toch wordt er verwacht dat een computer met een prijs van €2 249 of meer, langer naar behoren functioneert dan slechts drie jaar.⁴⁰²

Bij de Nederlandse Consumentenbond komen dagelijks klachten binnen over onduidelijkheden omtrent de gebruikelijke levensduur van producten. Zij voerde daarom in 2016 een onderzoek naar de gemiddelde levensduur. Uit dat onderzoek bleek dat de tabel van de UNETO-VNI te streng is. Ten eerste, omdat uit het onderzoek bleek dat er geen verschil is in de gemiddelde levensduur van goedkope of dure producten. Een duurder product impliceert niet noodzakelijk dat het een langere levensduur heeft. Ten tweede, omdat producten een langere levensduur hebben dan de gemiddelde levensduur bepaald in de tabel van de UNETO-VNI.⁴⁰³ Op basis van de tabel van de UNETO-VNI zouden laptops een gemiddelde levensduur van twee of drie jaar hebben, maar uit het onderzoek van de Nederlandse Consumentenbond blijkt dat laptops gemiddeld vijf jaar meegaan.⁴⁰⁴

121. REPARATIEVERGOEDING – Wanneer een periode van twee jaar is verstreken nadat de consument een goed kocht, achten heel wat bedrijven het redelijk om een reparatievergoeding aan te rekenen. Zo laat Mediamarkt bijvoorbeeld consumenten een deel van de reparatiekost betalen, indien de consument het goed langer dan twee jaar geleden aankocht én de levensduur van het goed verlengd wordt door de reparatie.⁴⁰⁵ Een ander voorbeeld betreft Coolblue. Coolblue biedt een minimale fabrieksgarantie van twee jaar. Gedurende de fabrieksgarantie is reparatie gratis. Een consument die zijn defect goed na afloop van de fabrieksgarantie gerepareerd wil zien, dient wel te betalen voor de reparatie.⁴⁰⁶ De reparatievergoeding die de consument dient te betalen wordt vaak berekend aan de hand van de afschrijvingsmethode van de UNETO-VNI, waarbij de maatstaf de gemiddelde gebruiksduur van het product is. De consument draagt bij aan de reparatie naar verhouding van de periode dat hij het niet-conforme goed reeds kon gebruiken.⁴⁰⁷ Stel, een audiotoeistel met een aankoopprijs van €1 000 of meer vertoont na drie jaar een defect. De reparatiekost bedraagt €150. Volgens de tabel van de

---

⁴⁰¹ COMMISSIE CONSUMENTENAANGELEGHENEDEN (CCA), *Advies Consumentenrechten in de interne markt*, 17 juni 2009, nr. 09/05, www.zoek.officielebekendmakingen.nl/blq-49243.pdf, 59.

⁴⁰² Geschillencommissie Elektro (NL) 11 december 2020, nr. 26005/36070, www.degeschillencommissie.nl.

⁴⁰³ I. JORIS, "Lang leve de levensduur", 9 mei 2016, www.consumentenbond.nl/nieuws/2016/consumenten-hebben-vaak-langer-recht-op-garantie (consultatie 24 april 2023).

⁴⁰⁴ *Ibid.*

⁴⁰⁵ MEDIAMARKT, "Veelgestelde vragen rondom garantie & reparatie", *s.d.*, www.mediamarkt.nl/nl/service/klantenservice/garantie-reparatie (consultatie 12 februari 2023).

⁴⁰⁶ COOLBLUE, "Garantie en reparatie", *s.d.*, www.coolblue.nl/klantenservice/garantie-en-reparatie (consultatie 12 februari 2023).

⁴⁰⁷ E.C. BEEKMAN, "Consumentenkoop – De open termijn bij conformiteit", *Tijdschrift overeenkomst in de rechtspraak* 2012, afl. 3, (22) 25.

UNETO-VNI bedraagt de gemiddelde gebruiksduur echter vijf jaar. De consument dient dan 3/5 bij te dragen aan de reparatiekost, zijnde €90.⁴⁰⁸

De vraag rijst naar wat precies het nut is van deze open garantietermijn, indien er toch ruimte is om een reparatievergoeding aan te rekenen. Wanneer een goed bijvoorbeeld een gemiddelde gebruiksduur van vijf jaar heeft en een defect zich voordoet binnen deze wettelijke – open – garantietermijn, dient de consument toch een deel van de reparatiekost te dragen. De Richtlijn consumentenkoop stelt expliciet dat reparatie kosteloos dient te zijn.⁴⁰⁹ Wanneer de wetgever kiest voor een verlenging van de wettelijke garantietermijn tot een termijn die gelijk is aan de gebruikelijke levensduur van het product, is het niet rechtvaardig om consumenten hiervoor te laten betalen. De consument mocht immers verwachten dat het product gedurende de gebruikelijke levensduur zou meegaan zonder dat het een defect vertoont.

§4. Conclusie: wegen de voordelen van een open garantietermijn op tegen de nadelen ervan?

122. VOORDEEL: DUURZAMER – Mijns inziens is de open garantietermijn duurzamer dan een beperkte wettelijke garantietermijn van twee jaar, zoals gehanteerd in het Belgische recht. Dit vormt meteen een voordeel van de open garantietermijn. Eerder werd reeds aangehaald dat de meeste goederen langer meegaan dan twee jaar. Een onderzoek van het *European Environmental Bureau* toont bovendien aan dat er een grote verscheidenheid bestaat tussen de gemiddelde levensduur van goederen. Zo heeft een wasmachine bijvoorbeeld een gemiddelde levensduur van ongeveer elf jaar, terwijl een laptop een gemiddelde levensduur van vierenhalf jaar heeft (*supra* randnr. 44). De open garantietermijn, zoals wordt gehanteerd in het Nederlandse recht, komt tegemoet aan deze sterk gevarieerde levensduur van verschillende producten. De open garantietermijn heeft het potentieel om bij te dragen aan een effectiever recht op reparatie. In België staat geen recht op reparatie meer open voor consumenten die te maken krijgen met een conformiteitsgebrek na afloop van de wettelijke garantietermijn. Zij zullen hun defect goed waarschijnlijk vroegtijdig afdanken en tot de aankoop van een nieuw goed overgaan. In het Nederlandse recht daarentegen beschikken consumenten na twee jaar nog over een recht op reparatie, indien de gebruikelijke levensduur van het goed meer bedraagt dan twee jaar. De open garantietermijn in het Nederlandse recht biedt het potentieel om vaker tot reparatie over te gaan. Merk hierbij op dat het vermoeden van niet-conformiteit wel slechts geldt gedurende één jaar, hetgeen een nadeel is van de open garantietermijn in het Nederlandse recht (*supra* randnr. 114).

123. VIER NADELEN – Mijns inziens doet het verlengen van de wettelijke garantietermijn, door gebruik te maken van een open garantietermijn zoals in het Nederlandse recht, meer kwaad dan goed. Een eerste nadeel is dat de open garantietermijn rechtsonzekerheid creëert. Consumenten en verkopers houden er elk een andere visie op na over hoe lang de wettelijke garantietermijn precies duurt (*supra* randnr. 119). De tabel van de UNETO-VNI biedt evenmin een oplossing omdat deze niet geschikt is

---

⁴⁰⁸ E.C. BEEKMAN, "Consumentenkoop – De open termijn bij conformiteit", *Tijdschrift overeenkomst in de rechtspraak* 2012, afl. 3, (22) 25; UNETO-VNI, "UNETO-VNI Tabel met gemiddelde gebruiksduurverwachtingen", november 2014, www.technieknederland.nl/help/wat-is-de-gemiddelde-levensduur-van-een-apparaat (consultatie 3 januari 2023).

⁴⁰⁹ Art. 14, 1), a) Richtlijn consumentenkoop.

voor alle soorten producten, zoals duurdere computerapparatuur. Onderzoek van de Nederlandse Consumentenbond toont bovendien aan dat de tabel te streng is omdat goederen een langere levensduur hebben dan de gemiddelde levensduur zoals bepaald in de tabel (*supra* randnr. 120).

Een tweede nadeel is dat bedrijven een reparatievergoeding aanrekenen. Dit doet de vraag rijzen naar het nut van het bieden van een langere wettelijke garantietermijn, indien de consument nog steeds een vergoeding voor reparatie dient te betalen.

Een derde nadeel bestaat uit het feit dat het vermoeden van niet-conformiteit beperkt is tot één jaar. Voor bepaalde productcategorieën duurt de wettelijke garantietermijn wel langer dan twee jaar, maar dit stimuleert mijns inziens geen effectiever recht op reparatie. Na één jaar dragen consumenten immers de zware bewijslast om aan te tonen dat het gebrek reeds bestond op het ogenblik van levering (*supra* randnr. 114). In de rechtsleer werd ook aangehaald dat een verlenging van de wettelijke garantieperiode hand in hand gaat met een verlenging van de termijn gedurende dewelke het vermoeden van niet-conformiteit geldt.⁴¹⁰

Een laatste nadeel is dat de consument binnen deze open garantietermijn zowel beroep kan doen op reparatie als op vervanging. Bij de tweede hinderpaal kwam reeds aan bod dat consumenten vervanging aantrekkelijker vinden dan reparatie en daarom vaker kiezen voor vervanging (*supra* randnr. 46). Een open garantietermijn waarbij geen primauteit wordt gegeven aan reparatie, bevordert mijns inziens geen effectiever recht op reparatie.

---

⁴¹⁰ A. MICHEL, "La directive 1999/44/CE sur la garantie des biens de consommation: un remède efficace contre l'obsolescence programmée ?", *REDC* 2016, afl. 2, (207) 226.

Afdeling 2. Reparatie-index als oplossing voor het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen?

124. EUROPEES EN BELGISCH VOORSTEL – Met het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EG maakt de Europese wetgever werk van het invoeren van een reparatie-index. De Europese wetgever is echter niet de enige. In België circuleert er ook een wetsontwerp betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en levensduurscore.⁴¹¹ Het doel van dit wetsontwerp is het bevorderen van reparatie en het verlengen van de levensduur van producten.⁴¹²

Het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index, inclusief de Koninklijke Besluiten (*infra* randnrs. 141-150) werden op 21 september 2022 ter kennis voorgelegd aan de Europese Commissie.⁴¹³ Dit gebeurde in het kader van het *Technical Regulation Information System* (hierna: TRIS-procedure), uitgewerkt in richtlijn 2015/1535 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij.⁴¹⁴ Voordat lidstaten nieuwe regelgeving invoeren met betrekking tot technische voorschriften waarvoor geen geharmoniseerde productkenmerken bestaan, dienen zij de Europese Commissie in kennis te stellen van het wetsontwerp dat de technische voorschriften bevat.⁴¹⁵ Zoals vermeld, kreeg de Europese Commissie kennis van het Belgische wetsontwerp op 21 september 2022. Vanaf dat ogenblik liep er een termijn van drie maanden, de zogenaamde status quo-periode, gedurende dewelke de Belgische wetgever het wetsontwerp niet mocht goedkeuren.⁴¹⁶ De Belgische wetgever mocht het wetsontwerp dus niet aannemen voor 22 december 2022. Gedurende deze drie maanden hadden de Europese Commissie en andere lidstaten de tijd om hun uitvoerig gemotiveerde mening, waarin zij laten blijken dat het wetsontwerp een belemmering vormt voor het vrij verkeer, te kennen te geven. Indien zij dergelijke gemotiveerde mening te kennen gaven, werd de goedkeuring van het wetsontwerp met nog eens vier maanden uitgesteld.⁴¹⁷ De Europese Commissie bracht een uitvoerig gemotiveerde mening uit, waarna de status quo-periode werd verlengd tot 22 maart 2023.⁴¹⁸

125. FEDERAAL ACTIEPLAN CIRCULAIRE ECONOMIE – Het Belgisch federaal actieplan voor een circulaire economie 2021-2024 vermeldde al het voornemen om een "herstelbaarheidsindex" in te voeren. Het actieplan legt de nadruk op het belang van reparatie om de levensduur van producten te

---

⁴¹¹ Wetsontwerp (Z. KHATTABI) betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en levensduurscore en de verspreiding van informatie over de duur van de softwarecompatibiliteit van producten, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634 (hierna: wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index).

⁴¹² Toelichting bij het wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index.

⁴¹³ EUROPESE COMMISSIE, "Details van kennisgeving. Wetsontwerp betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en duurzaamheidsscore en de verspreiding van informatie over de duur van softwarecompatibiliteit van producten", *s.d.*, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634&mLang=NL (consultatie 25 april 2023).

⁴¹⁴ Richtl. EP. en Raad nr. 2015/1535, 9 september 2015 houdende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij, *Pb.L.* 17 september 2015, afl. 241, 1 (hierna: Kennisgevingsrichtlijn).

⁴¹⁵ Art. 5, lid 1 kennisgevingsrichtlijn; E. TERRY en E. V. IRAMBONA, "Duurzame consumptie en maximum harmonisatie: water en vuur?", 10 maart 2023, www.papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4376907 (consultatie 1 mei 2023), 8.

⁴¹⁶ Art. 6, lid 1 kennisgevingsrichtlijn.

⁴¹⁷ Art. 6, lid 2 kennisgevingsrichtlijn.

⁴¹⁸ Uitvoerig gemotiveerde mening (Comm.) betreffende het Belgische wetsontwerp betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en duurzaamheidsscore en de verspreiding van informatie over de duur van de softwarecompatibiliteit van producten, *s.d.*, TRIS/(2022) 04493, 2 (hierna: uitvoerig gemotiveerde mening van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index).

verlengen. Het doel van een herstelbaarheidsindex is om reparatie te bevorderen door consumenten bij aankoop correct te informeren over de repareerbaarheid van het product. Om de herstelbaarheidsindex invulling te geven, zocht de Belgische wetgever inspiratie in het Franse recht.⁴¹⁹ Hierna komt daarom eerst een uiteenzetting van de reparatie-index in het Franse recht aan bod. Vervolgens komt het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index aan bod. Tot slot, wordt nagegaan of het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index een oplossing biedt voor het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen.

§1. Franse reparatie-index

126. TOTSTANDKOMING – De Franse reparatie-index kwam tot stand in het kader van de Franse wet ter vermindering van afval en de circulaire economie (*loi relative à la lutte contre le gaspillage et l'économie circulaire*) van 10 februari 2020.⁴²⁰ Artikel 16 van die wet voorzag in het invoeren van een nieuw artikel L541-9-2 in de *Code de l'environnement* dat de reparatie-index introduceerde.⁴²¹ De wet liet ruimte om bij decreet de reparatie-index nader te regelen. Op 21 juli 2020 deelde de Franse wetgever een ontwerp van decreet mee aan de Europese Commissie in het kader van de TRIS-procedure. Vanaf die dag begon de status quo-periode van drie maanden te lopen.⁴²² Aangezien de Europese Commissie en andere lidstaten geen uitvoerig gemotiveerde mening uitbrachten, liep deze status quo-periode af op 22 oktober 2020.⁴²³ In tegenstelling tot het Belgische wetsontwerp ter invoering van een reparatie-index (*infra* randnrs. 152-155), gaf de Europese Commissie dus gewoon een *go* aan de invoering van de Franse reparatie-index. Op 29 december 2020 werd het ontwerp van decreet uiteindelijk aangenomen door de Franse wetgever.⁴²⁴ De Franse reparatie-index trad in werking op 1 januari 2021 voor vijf categorieën van elektrische apparaten. Namelijk, smartphones, laptops, televisies, grasmaaiers en wasmachines met een voorlader. Sinds 4 november 2022 kwamen er vier categorieën bij. Voortaan geldt de reparatie-index ook voor vaatwassers, stofzuigers, hogedrukreinigers en wasmachines met bovenlader.⁴²⁵

A. Toepassingsgebied

127. ACHT PRODUCTGROEPEN – Uit de bewoording van artikel L541-9-2 van de *Code de l'environnement* blijkt dat de reparatie-index enkel van toepassing is op elektrische en elektronische apparaten. Het artikel luidt als volgt:

---

⁴¹⁹ SERVICE PUBLIC FEDERAL SANTE PUBLIQUE, SECURITE DE LA CHAINE ALIMENTAIRE ET ENVIRONNEMENT en SPF ECONOMIE, "Federaal actieplan voor een circulaire economie 2021-2024", 9 december 2021, www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/paf_face_sept_2022_nl_-_version_finale.pdf (consultatie 29 november 2022), 16.

⁴²⁰ Loi n° 2020-105 (Fr) 10 februari 2020 relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire, *JO* 11 februari 2020, www.legifrance.gouv.fr (hierna: Franse wet betreffende de vermindering van afval en de circulaire economie).

⁴²¹ Art. 16 Franse wet betreffende de vermindering van afval en de circulaire economie.

⁴²² Art 6, lid 1 Kennisgevingsrichtlijn.

⁴²³ EUROPESE COMMISSIE, "Details van kennisgeving. Decreet betreffende de herstelbaarheidsindex van elektrische en elektronische apparatuur", *s.d.*, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 1 mei 2023).

⁴²⁴ Décret n° 2020-1757 (Fr) 29 december 2020 relatif à l'indice de réparabilité des équipements électriques et électroniques, *JO* 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

⁴²⁵ MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE ET DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES en MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉNERGÉTIQUE, "Indice de réparabilité", 1 december 2022, www.ecologie.gouv.fr/indice-reparabilite (consultatie 1 mei 2023).

“Les producteurs, importateurs, distributeurs ou autres metteurs sur le marché d'équipements électriques et électroniques communiquent sans frais aux vendeurs de leurs produits ainsi qu'à toute personne qui en fait la demande l'indice de réparabilité de ces équipements (...).”

De reparatie-index geldt niet voor alle elektrische en elektronische apparaten, maar slechts voor acht productgroepen. Deze productgroepen zijn: laptops,⁴²⁶ televisies,⁴²⁷ smartphones,⁴²⁸ grasmachines,⁴²⁹ huishoudelijke wasmachines,⁴³⁰ huishoudelijke vaatwassers,⁴³¹ stofzuigers⁴³² en hogedrukreinigers.⁴³³

B. Reparatie-index: definitie en criteria

128. INDICE DE REPARABILITE – Artikel L541-9-2 van de *Code de l'environnement* spreekt over een *indice de réparabilité*. Het doel van de reparatie-index is om consumenten te informeren over de reparatiemogelijkheden van het product. Artikel L541-9-2 legt aan producenten, importeurs, distributeurs of andere verkopers van elektronische en elektrische apparaten op om consumenten in kennis te stellen van de reparatie-index. Zij dienen de consument eveneens in kennis te stellen van de criteria die een rol spelen bij het bepalen van de reparatie-index.⁴³⁴

129. VIJF CRITERIA – In het uitvoerende gedeelte (*partie réglementaire*) van de *Code de l'environnement* zijn de criteria terug te vinden aan de hand waarvan de reparatie-index wordt vastgesteld. Meer bepaald, in artikel R541-214 van de *Code de l'environnement*.

Krachtens artikel R541-214 van de *Code de l'environnement* spelen vijf criteria een rol bij het berekenen van de reparatie-index. Een eerste criterium heeft betrekking op de beschikbaarheid van technische documentatie en advies over het gebruik en onderhoud van het apparaat.⁴³⁵ Een tweede criterium behelst de demonteerbaarheid van het apparaat.⁴³⁶ Het derde criterium heeft te maken met de

---

⁴²⁶ Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des ordinateurs portables, JO 31 december 2021, www.dalloz.fr (hierna: Besluit 29 december 2020 betreffende laptops).

⁴²⁷ Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des téléviseurs, JO 31 december 2020, www.dalloz.fr.

⁴²⁸ Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des téléphones mobiles, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

⁴²⁹ Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des tondeuses électriques batteries, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr; arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des tondeuses électriques robot, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr; arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des tondeuses à gazon électriques filaires, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

⁴³⁰ Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des lave-linges ménagers à chargement frontal, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr; arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des lave-linge ménagers à chargement par le dessus, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

⁴³¹ Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des lave-vaisselle ménagers, JO 4 mei 2022, www.dalloz.fr.

⁴³² Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des aspirateurs filaires, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr; arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des aspirateurs robots, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr; arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des aspirateurs non filaires, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

⁴³³ Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des nettoyeurs à haute pression, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

⁴³⁴ Art. L541-9-2, lid 1 Code de l'environnement.

⁴³⁵ Art. R541-214, I, 1° Code de l'environnement.

⁴³⁶ Art. R541-214, I, 2° Code de l'environnement.

beschikbaarheid van reserveonderdelen.⁴³⁷ Het vierde en voorlaatste criterium betreft de prijs van reserveonderdelen.⁴³⁸ Tot slot, worden per productcategorie ook specifieke criteria in acht genomen.⁴³⁹ Het besluit van 29 december 2020 vult in het algemeen elk van deze criteria aan.⁴⁴⁰ Ook per productcategorie is er steeds een specifiek besluit dat de criteria en subcriteria nader toelicht. Om de werking van de reparatie-index in het Franse recht te illustreren, focust deze thesis op één productcategorie, namelijk laptops.

1° Beschikbaarheid van technische documentatie

130. GRATIS – Om een score te geven aan de beschikbaarheid van technische documentatie, speelt het aantal jaren gedurende dewelke de producent technische documentatie en advies over het gebruik en onderhoud van het apparaat ter beschikking stelt een rol. Producenten moeten deze documentatie zowel aan erkende reparateurs als niet-erkende reparateurs en consumenten ter beschikking stellen. Dit dient bovendien gratis te gebeuren.⁴⁴¹

Het besluit van 29 december 2020 betreffende laptops specificeert wat “technische documentatie” is. Dit omvat onder andere dat demontageschema’s, bedradings- en aansluitingsschema’s, een lijst met de benodigde reparatie-apparatuur en een reparatiehandleiding aan reparateurs en consumenten ter beschikking worden gesteld. Aan consumenten moet bijkomend specifieke informatie ter beschikking worden gesteld voor een DIY-reparatie, zoals aanbevolen handelingen en veiligheidsinstructies. Daarnaast moeten consumenten ook informatie bekomen over (de toegang tot) professionele reparateurs.⁴⁴² Bij het uiteenzetten van de hinderpalen kwam reeds aan bod dat een gebrek aan reparatie-informatie reparaties door zowel onafhankelijke reparateurs als consumenten bemoeilijkt (*supra* randnrs. 43, 49 en 50). In het licht van een effectiever recht op reparatie, is het positief dat rekening wordt gehouden met onder andere de beschikbaarheid van reparatiehandleidingen. Krachtens artikel R541-212 van de *Code de l’environnement* moeten producenten en importeurs de reparatie-index én de criteria die een rol speelden bij het bepalen van de index, beschikbaar stellen aan consumenten.⁴⁴³ Dit stelt consumenten in staat om te kiezen voor producten met een hoge reparatie-index-score en voor producten waarvan ze weten dat voldoende reparatie-informatie voorhanden is. Eerder werd reeds aangehaald dat om een effectiever recht op reparatie te realiseren en te zorgen voor een toename van het aantal uitgevoerde reparaties, de consument ook werkelijk moet kiezen voor producten met een hoge reparatie-index-score. Hierbij rijst de vraag of de consument niet eerder kiest voor een goedkoper product met een lagere reparatie-index-score. In dat geval is de reparatie-index niet geschikt om een effectiever recht op reparatie te realiseren (*supra* randnr. 108).

---

⁴³⁷ Art. R541-214, I, 3° Code de l’environnement.

⁴³⁸ Art. R541-214, I, 4° Code de l’environnement.

⁴³⁹ Art. R541-214, I, 5° Code de l’environnement.

⁴⁴⁰ Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux modalités d’affichage, à la signalétique et aux paramètres généraux de calcul de l’indice de réparabilité, *JO* 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr (hierna: Besluit van 29 december 2020).

⁴⁴¹ Art. 5, critère n°1 besluit van 29 december 2020.

⁴⁴² Art. 2, critère n°1, sous-critère 1.1. besluit van 29 december 2020 betreffende laptops; MINISTERE DE LA TRANSITION ECOLOGIQUE, “Notice d’affichage et de calcul de l’indice de réparabilité pour les équipements électriques et électroniques”, 28 juni 2022, www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/Notice_indice_reparabilite_FR_V3.0.pdf (consultatie 26 november 2022), 5.

⁴⁴³ Art. R541-212, V Code de l’environnement.

2° Demonteerbaarheid

131. EENVOUDIGHEID – Om de mate van demonteerbaarheid van een apparaat te bepalen, bestaan er drie subcriteria. Het eerste subcriterium heeft te maken met mate van eenvoudigheid van demontage, namelijk hoe makkelijk is het om een onderdeel van een apparaat te verwijderen en vervolgens te vervangen door een reserveonderdeel. Hierbij speelt het aantal demontagestappen een rol.⁴⁴⁴ Het besluit definieert dat demontagestappen bewerkingen zijn die resulteren in het verwijderen van een component of onderdeel of het wisselen van gereedschap.⁴⁴⁵

132. BENODIGD GEREEDSCHAP – Het tweede subcriterium heeft betrekking op het benodigde (reparatie)gereedschap. Dit criterium gaat na welk type (reparatie)gereedschap noodzakelijk is om de onderdelen te demonteren en te vervangen.⁴⁴⁶ Er bestaat een onderscheid tussen frequent gebruikt gereedschap, specifiek gereedschap en gepatenteerd gereedschap. Het besluit van 29 december 2020 bevat een lijst van gereedschap dat frequent gebruikt wordt, zoals een inbussleutel en soldeerbout.⁴⁴⁷ Er bestaat geen lijst van specifiek gereedschap, maar dit omvat al het gereedschap dat niet frequent gebruikt wordt en dat ook niet gepatenteerd is. Van gepatenteerd gereedschap bestaat evenmin een lijst, maar dit behelst al het gereedschap waarop een intellectueel eigendomsrecht rust.⁴⁴⁸ Het is bevorderlijk voor een effectiever recht op reparatie om de demonteerbaarheid en meer specifiek, het benodigd gereedschap, een rol te laten spelen bij het invullen van de reparatie-index. Bij het uiteenzetten van de hinderpalen kwam immers naar voren dat reparatie door een onafhankelijke reparateur of door de consument zelf vaak bemoeilijkt wordt doordat specifiek of gepatenteerd reparatiemateriaal nodig is. Onafhankelijke reparateurs en consumenten hebben dat reparatiemateriaal vaak niet voorhanden, waardoor het product *de facto* niet repareerbaar is (*supra* randnrs. 49 en 50). Door het benodigd gereedschap een rol te laten spelen bij het bepalen van de reparatie-index-score, kunnen consumenten voortaan kiezen goederen met een hoge score aan te kopen en waarvan ze weten dat geen specifiek of gepatenteerd reparatiemateriaal vereist is.

133. VERBONDENHEID APPARAAT EN ONDERDELEN – Tot slot, houdt het derde subcriterium rekening met de bevestigingsmiddelen die gebruikt worden om onderdelen met (andere delen van) het apparaat te verbinden. Het besluit van 29 december 2020 omschrijft het begrip bevestigingsmiddel als een verbindings-, bevestigings- of afdichtingstechniek.⁴⁴⁹ Met andere woorden, gaat dit criterium na of de manier waarop onderdelen op of aan het apparaat zijn vastgemaakt, ervoor zorgt dat zij al dan niet verwijderd en hergebruikt kunnen worden.⁴⁵⁰ Er is sprake van verwijderbaarheid en herbruikbaarheid indien gebruik wordt gemaakt van een bevestigingsmiddel dat volledig verwijderbaar is, zonder schade toe te brengen aan het apparaat zelf.⁴⁵¹ Het is daarnaast mogelijk dat een bevestigingsmiddel volledig verwijderbaar is zonder schade aan te richten aan het product, maar dat het product nadien niet meer gebruikt kan worden. In dat geval is er sprake van verwijderbaarheid en niet-herbruikbaarheid.⁴⁵² In het meest extreme geval is een bevestigingsmiddel niet volledig verwijderbaar zonder schade toe te

---

⁴⁴⁴ Art. 5, critère n°2, sous-critère 2.1. besluit van 29 december 2020.

⁴⁴⁵ Art. 6, II besluit van 29 december 2020.

⁴⁴⁶ Art. 5, critère n°2, sous-critère 2.2. besluit van 29 december 2020.

⁴⁴⁷ Art. 6, IV besluit van 29 december 2020.

⁴⁴⁸ Art. 6, IV besluit van 29 december 2020.

⁴⁴⁹ Art. 6, II besluit van 29 december 2020.

⁴⁵⁰ Art. 5, critère n°2, sous-critère 2.3. besluit van 29 december 2020.

⁴⁵¹ Art. 6, III besluit van 29 december 2020.

⁴⁵² Art. 6, III besluit van 29 december 2020.

brengen aan het apparaat en kan het apparaat niet meer gebruikt worden. In dat geval is er geen sprake van verwijderbaarheid, noch van herbruikbaarheid.⁴⁵³ Het feit dat de verbondenheid van onderdelen met het apparaat zelf een onderdeel vormen van het demonteerbaarheids criterium dat invulling geeft aan de reparatie-index-score, is mijns inziens positief voor een effectiever recht op reparatie. Het gebruik van vastgelijmde onderdelen en onderdelen die niet verwijderd kunnen worden zonder schade toe te brengen aan het apparaat zelf, maken reparatie vaak onmogelijk (*supra* randnr. 43, 49 en 50). Door voortaan rekening te houden met het gebruik van dergelijke technieken bij het bepalen van de reparatie-index-score, stelt het consumenten in staat om te kiezen voor goederen met een hoge score en waarvan ze weten dat de onderdelen verwijderbaar zijn.

3° Beschikbaarheid reserveonderdelen

134. TERMIJN BESCHIKBAARHEID EN LEVERING – Aan de hand van verschillende subcriteria wordt invulling gegeven aan de beschikbaarheid van reserveonderdelen. Een eerste subcriterium houdt rekening met de termijn gedurende dewelke de producent reserveonderdelen ter beschikking stelt aan distributeurs van reserveonderdelen, erkende en niet-erkende reparateurs en aan consumenten.⁴⁵⁴ Een ander subcriterium betreft de levertermijn van reserveonderdelen. Daarbij wordt rekening gehouden met de verbintenis van de producent om binnen een bepaald aantal werkdagen reserveonderdelen te leveren.⁴⁵⁵

Het besluit van 29 december 2020 betreffende laptops geeft invulling aan de reparatie-index door een score toe te kennen in functie van het aantal jaren dat een specifiek reserveonderdeel beschikbaar is op de markt. Deze onderdelen betreffen onder andere de batterij, de oplader, het moederbord en het RAM-geheugen van een laptop.⁴⁵⁶ Daarnaast wordt een score toegekend in functie van de levertijd van de onderdelen. Hierbij wordt het aantal werkdagen vanaf het plaatsen van de bestelling tot de uiteindelijke levering in rekening genomen.⁴⁵⁷ Zoals reeds aangehaald vormt het gebrek aan reserveonderdelen een belemmering voor het recht op reparatie (*supra* randnr. 43, 49 en 50). Mijns inziens komt de Franse reparatie-index hieraan tegemoet. Ten eerste, omdat de beschikbaarheid van reserveonderdelen gedurende een bepaald aantal jaren één van de criteria is die in acht wordt genomen bij het bepalen van de reparatie-index-score. Ten tweede, omdat ook de levertermijn een criteria is dat in acht wordt genomen. Hoe langer reserveonderdelen beschikbaar zijn en hoe korter de levertijd, hoe hoger de reparatie-index. De verkoper moet consumenten in kennis stellen van de reparatie-index en de criteria die een rol speelden, dus ook de beschikbaarheid van reserveonderdelen en de levertermijn hiervan (*infra* randnr. 138). Dat stelt consumenten in staat om te kiezen voor producten met een hoge reparatie-index-score en waarvan ze weten dat reserveonderdelen van het apparaat gedurende een bepaald aantal jaren op de markt aanwezig zijn.

4° Prijs reserveonderdelen

135. PRIJS ONDERDEEL VS. PRIJS APPARAAT – Er bestaan twee soorten lijsten met reserveonderdelen. Enerzijds is er een lijst die drie tot vijf reserveonderdelen bevat, waarvan defecten

---

⁴⁵³ Art. 6, III besluit van 29 december 2020.

⁴⁵⁴ Art. 5, critère n°3, sous-critère 3.1. en 3.2. besluit van 29 december 2020.

⁴⁵⁵ Art. 5, critère n°3, sous-critère 3.3. en 3.4. besluit van 29 december 2020.

⁴⁵⁶ Art. 2, critère n°3, sous-critère 3.1 en 3.2. besluit van 29 december 2020 betreffende laptops.

⁴⁵⁷ Art. 2, critère n°3, sous-critère 3.3. besluit van 29 december 2020 betreffende laptops.

het meest frequent voorkomen (lijst 2). Anderzijds is er een lijst met tien andere reserveonderdelen die noodzakelijk zijn voor een goede werking van het apparaat (lijst 1).⁴⁵⁸ Het criteria betreffende de prijs van reserveonderdelen wordt ingevuld door een vergelijking te maken tussen de verkoopprijs van reserveonderdelen en de verkoopprijs van het apparaat.⁴⁵⁹ De prijs van het duurste reserveonderdeel van lijst 2 en het gemiddelde van de prijs van de overige reserveonderdelen van lijst 2 worden bij elkaar opgeteld. Vervolgens wordt deze uitkomst gedeeld door twee. Concreet geeft dit de volgende formule:

$$\frac{\text{Prijs duurste onderdeel lijst 2} + \text{gemiddelde prijs van overige onderdelen lijst 2}}{2}$$

2

De uitkomst van deze formule wordt vervolgens vergeleken met de prijs van het apparaat in kwestie.⁴⁶⁰ De in acht te nemen prijzen zijn steeds de prijzen exclusief btw en exclusief transport- en leveringskosten.⁴⁶¹

Eerder kwam reeds aan bod dat het gebrek aan betaalbare reserveonderdelen een reparatie vaak in de weg staat (*supra* randnrs. 43 en 50). Mijns inziens is het positief om een vergelijking te maken tussen de prijs van de reserveonderdelen en de aankoopprijs van het goed in kwestie, om zo invulling te geven aan de reparatie-index-score. Producten, importeurs, distributeurs en andere verkopers moeten de consument in kennis stellen van de reparatie-index en van de criteria die een rol speelden bij het bepalen van die score (*infra* randnr. 137). Consumenten kunnen zo een geïnformeerd besluit nemen over de aankoop van een goed en kiezen voor goederen waarvoor betaalbare reserveonderdelen op de markt zijn.

5° Specifieke criteria per productcategorie

136. SUBCRITERIA PER PRODUCTCATEGORIE – Om invulling te geven aan de reparatie-index gelden er per productcategorie bijkomend specifieke subcriteria.⁴⁶²

Het besluit van 29 december 2020 betreffende laptops voorziet in specifieke criteria voor de productgroep laptops. Een eerste criterium heeft te maken met beschikbare informatie over de aard van updates. Bijvoorbeeld, informatie over de corrigerende aard van een update voor het oplossen van een beveiligingsprobleem.⁴⁶³ Een tweede criterium heeft te maken met het gratis aanbieden van hulp op afstand. Bijvoorbeeld, aan consumenten hulp vanop afstand aanbieden bij de diagnose van het probleem of bij het repareren van het product.⁴⁶⁴ Een laatste criterium heeft te maken met de mogelijkheid om het apparaat te resetten. Bijvoorbeeld, of de consument het apparaat kan resetten, al dan niet met behulp van een interne module in het apparaat, een reset-cd-rom of met behulp van

⁴⁵⁸ Art. 6, I besluit van 29 december 2020.

⁴⁵⁹ Art. 5, critère n°4 besluit van 29 december 2020.

⁴⁶⁰ Art. 5, critère n°4 besluit van 29 december 2020.

⁴⁶¹ MINISTERE DE LA TRANSITION ECOLOGIQUE, "Notice d'affichage et de calcul de l'indice de réparabilité pour les équipements électriques et électroniques", 28 juni 2022, www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/Notice_indice_reparabilite_FR_V3.0.pdf (consultatie 26 november 2022), 9.

⁴⁶² Art. 5, critère n°5 besluit van 29 december 2020.

⁴⁶³ Art. 2, critère n°5, sous-critère 5.1. besluit van 29 december 2020 betreffende laptops.

⁴⁶⁴ Art. 2, critère n°5, sous-critère 5.2. besluit van 29 december 2020 betreffende laptops.

een externe server.⁴⁶⁵ Het opnemen van hulp vanop afstand en de mogelijkheid van om het apparaat te resetten als criteria om de score van de reparatie-index te bepalen, bevordert mijns inziens een effectiever recht op reparatie. Zoals reeds aangehaald belemmert het gebrek aan reparatie-informatie een effectiever recht op reparatie (*supra* randnrs. 43, 49 en 50). Het opnemen van hulp vanop afstand en de mogelijkheid om het apparaat te resetten als criteria om de score van de reparatie-index te bepalen, vergemakkelijkt mijns inziens het uitvoeren van reparaties. De verkoper is verplicht om consumenten in kennis te stellen van de reparatie-index en de criteria die de score bepalen (*infra* randnr. 137). Dit stelt consumenten in staat om te kiezen voor een apparaat met een hoge reparatie-index en waarvan ze vooraf weten dat zij vanop afstand hulp krijgen bij het repareren van hun apparaat of bij het resetten daarvan.

C. Wijze van mededeling en formaat

137. PRODUCENTEN EN IMPORTEURS – De *Code de l’environnement* legt aan producenten en importeurs een aantal verplichtingen op in verband met de manier van communicatie van de reparatie-index. Producenten en importeurs moeten een reparatie-index en bijhorende criteria vaststellen voor elektrische en elektronische apparaten die onder het toepassingsgebied van de reparatie-index vallen en die ze op de markt wensen te brengen.⁴⁶⁶ Vervolgens dienen ze verkopers en distributeurs in kennis te stellen van deze reparatie-index en van de criteria die een rol speelden bij het bepalen van de reparatie-index. Dit gebeurt op het ogenblik dat de producent of importeur de elektrische en elektronische apparaten aanbiedt en levert aan de verkoper of distributeur.⁴⁶⁷ Producenten en importeurs moeten de reparatie-index en de criteria die een rol speelden bij de vaststelling daarvan, aan het publiek ter beschikking stellen op elektronische wijze.⁴⁶⁸ De wet specificeert niet wat “op elektronische wijze” betekent, maar mijns inziens kan dit door de informatie aan te bieden op een website. De reparatie-index mag echter ook rechtstreeks op het elektrisch of elektronisch apparaat zelf of op de verpakking ervan worden aangebracht. Bijvoorbeeld, in de vorm van een etiket of markering.⁴⁶⁹

138. VERKOPER – Wat de verplichtingen van de verkoper betreft, is een onderscheid merkbaar naargelang het een verkoop in de verkooppunten of een verkoop op afstand betreft. Bij een verkoop in een winkel, dient de verkoper de consument in kennis te stellen van de reparatie-index en de criteria die in acht werden genomen door deze op een zichtbare manier aan te brengen op het elektrisch of elektronisch apparaat zelf of in de directe omgeving daarvan.⁴⁷⁰ Bij een verkoop op afstand daarentegen, dient de verkoper de reparatie-index en de criteria die in acht werden genomen dicht bij de prijs van het elektrisch of elektronisch apparaat weer te geven.⁴⁷¹

139. KLEUR IN FUNCTIE VAN SCORE OP 10 – De reparatie-index neemt de vorm aan van een score op 10, waarbij maximaal één getal na de komma mag staan (*infra* bijlage 2).⁴⁷² De weergave van de reparatie-index vereist een weergave van de letterlijke bewoording “indice de réparabilité”. Afhankelijk van de score op 10 verkrijgt de reparatie-index een andere kleur. Wanneer de score zich situeert van

---

⁴⁶⁵ Art. 2, critère n°5, sous-critère 5.3. besluit 29 december 2020 betreffende laptops.

⁴⁶⁶ Art. R541-212, I Code de l’environnement.

⁴⁶⁷ Art. R541-212, II Code de l’environnement.

⁴⁶⁸ Art. R541-212, V Code de l’environnement.

⁴⁶⁹ Art. R541-212, III Code de l’environnement.

⁴⁷⁰ Art. R541-213, I Code de l’environnement.

⁴⁷¹ Art. R541-213, II Code de l’environnement.

⁴⁷² Art. 1 besluit 29 december 2020.

0 tot en met 1,9, heeft de reparatie-index een rode kleur. Bij een score van 2 tot en met 3,9, heeft de reparatie-index een oranje kleur. De reparatie-index heeft een gele kleur, indien de score zich situeert van 4 tot en met 5,9. Voor een score van 6 tot en met 7,9, krijgt de reparatie-index een lichtgroene kleur. Voor een score van 8 tot en met 10, heeft de reparatie-index een donkergroene kleur.⁴⁷³ De lettergrootte van de cijfers die de score op 10 weergeven dient minimaal gelijk te zijn aan de grote van de cijfers die de prijs van het apparaat weergeven. Indien de reparatie-index rechtstreeks op het apparaat zelf of op de verpakking daarvan werd aangebracht, dan dient de lettergrootte van de cijfers zichtbaar en leesbaar te zijn.⁴⁷⁴

D. Sanctionering

140. GEEN SANCTIE – Het Franse recht bevat geen sancties voor producenten en verkopers die de bepalingen met betrekking tot de reparatie-index niet naleven. Artikel 29 van de wet ter vermindering van afval en de circulaire economie voorzag wel in de mogelijkheid om een administratieve geldboete op te leggen. Concreet betekende dit dat een aan natuurlijke personen een maximale geldboete van €3 000 kon worden opgelegd, telkens wanneer de informatieverplichting uit artikel L541-9-2 van de *Code de l'environnement* niet voldaan was. Voor rechtspersonen kon de boete maximaal €15 000 bedragen.⁴⁷⁵ Artikel L541-9-2 van de *Code de l'environnement* zou in werking treden op 1 januari 2021. Eén jaar later, op 1 januari 2022 zouden de sancties pas in werking treden.⁴⁷⁶ Deze sancties werden door de bedrijfswereld niet goed onthaald. Tijdens de TRIS-procedure kwam vanuit de bedrijfswereld protest, in die zin dat zij onvoldoende tijd hadden om zich aan te passen aan de nieuwe regelgeving.⁴⁷⁷ De verplichting om een reparatie-index vast te stellen voor bepaalde producten, gekoppeld aan administratieve sancties zou het vrij verkeer van goederen belemmeren.⁴⁷⁸

§2. Inhoud van het Belgische wetsontwerp

141. WET EN DRIE KONINKLIJKE BESLUITEN – Het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index introduceert een reparatie-index. Naast het wetsontwerp zijn er drie Koninklijke Besluiten. Een eerste Koninklijk Besluit (hierna: KB) bepaalt de producten waarvoor een reparatie-index moet worden voorzien. Dit zouden elektrische en elektronische apparaten zijn. Een tweede KB legt per productcategorie de technische normen vast om de scores en de methode voor het berekenen

---

⁴⁷³ Art. 3, lid 1 besluit 29 december 2020.

⁴⁷⁴ Art. 3, lid 3 besluit 29 december 2020.

⁴⁷⁵ Art. 29 Franse wet betreffende de vermindering van afval en de circulaire economie.

⁴⁷⁶ Art. 130 Franse wet betreffende de vermindering van afval en de circulaire economie.

⁴⁷⁷ DIGITALEUROPE, "DIGITALEUROPE contributing to TRIS notification 2020/468-473/F (French proposed repairability index for electronic equipment), 5 oktober 2020, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 29 april 2023); ALLIANCE FRAINCAISE DES INDUSTRIES NUMÉRIQUE, FÉDÉRATION DES INDUSTRIES ÉLECTRIQUES ÉLECTRONIQUES ET DE COMMUNICATION, FÉDÉRATION DU COMMERCE ET DE LA DISTRIBUTION, LE GROUPEMENT DES MARQUES D'APPAREILS POUR LA MAISON en FÉDÉRATION E-COMMERCE ET VENTE À DISTANCE, "Contribution sur le décret relatif à l'indice de réparabilité des équipements électriques et électroniques dans le cadre de notification du texte à la Commission européenne, 2 oktober 2020, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 29 april 2023).

⁴⁷⁸ ANIE FEDERZONIA, "ANIE TRIS response on the French draft Decree relating to the repairability index of electrical and electronic equipment, 20 oktober 2020, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 29 april 2023).

van de totale score van de reparatie-index te bepalen. Een laatste KB bepaalt de manier van communicatie, het formaat en de toegankelijkheid van de scores.⁴⁷⁹

A. Reparatie-index: definitie en criteria

142. CRITERIA – Het wetsontwerp spreekt niet over een reparatie-index, maar over een “repareerbaarheidsscore”. Dit is een score die de haalbaarheid van demontage en reparatie van een product evalueert.⁴⁸⁰ De reparatie-index wordt berekend aan de hand van vijf criteria. Ten eerste, de beschikbaarheid van technische informatie en onderhouds- en reparatiehandleidingen.⁴⁸¹ Een reparatiehandleiding is een educatief document dat de reparatie van een product uitlegt en vergemakkelijkt.⁴⁸² Ten tweede, speelt het gemak van demontage van het product een rol.⁴⁸³ Ten derde, de beschikbaarheid van reserveonderdelen en de levertijd daarvan.⁴⁸⁴ Ten vierde, de prijs van reserveonderdelen.⁴⁸⁵ Eerder werd reeds aangehaald dat het gebrek aan reparatie-informatie en (betaalbare) reserveonderdelen vaak reparaties in de weg staat (*supra* randnr. 43, 49 en 50). Het opnemen van deze vier criteria ter berekening van de reparatie-index, vormt mijns inziens een meerwaarde voor een effectiever recht op reparatie. Consumenten die kiezen voor een goed met een hoge reparatie-index-score, waarvan voldoende reparatie-informatie en reserveonderdelen op de markt beschikbaar zijn, zullen in de toekomst makkelijker reparaties kunnen uitvoeren.

Tot slot, bepalen ook andere criteria die specifiek betrekking hebben op de productgroep in kwestie mee de reparatie-index.⁴⁸⁶

143. ANALOOG FRANS RECHT – De vijf criteria die het Belgische wetsontwerp voorstelt, zijn analoog aan de criteria die gelden in het Franse recht (*infra*, bijlage 3). De criteria in het Franse recht zijn weliswaar verder uitgewerkt door het besluit van 29 december 2020. In België is er geen KB beschikbaar dat deze criteria verder uitwerkt.

B. Toepassingsgebied

144. NEGEN PRODUCTCATEGORIEËN – Het wetsontwerp draagt op om bij KB de categorieën van producten te bepalen waarvoor de reparatie-index van toepassing is.⁴⁸⁷ Deze productcategorieën zijn terug te vinden in het ontwerp van een KB tot vaststelling van de producten waarop de repareerbaarheidsscore betrekking heeft, de technische normen waarmee de scores voor elk van de criteria worden vastgesteld en de methode voor de berekening van de totale index.⁴⁸⁸ De toekomstige reparatie-index zou gelden voor negen productcategorieën.

---

⁴⁷⁹ EUROPESE COMMISSIE, “Details van kennisgeving. Wetsontwerp betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en duurzaamheidsscore en de verspreiding van informatie over de duur van softwarecompatibiliteit van producten”, *s.d.*, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634&mLang=NL (consultatie 25 april 2023).

⁴⁸⁰ Art. 2, 1) wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index.

⁴⁸¹ Art. 4, lid 1, 1) wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index.

⁴⁸² Art. 2, 6) wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index.

⁴⁸³ Art. 4, lid 1, 2) wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index.

⁴⁸⁴ Art. 4, lid 1, 3) wetsontwerp van een reparatie-index.

⁴⁸⁵ Art. 4, lid 1, 4) wetsontwerp van een reparatie-index.

⁴⁸⁶ Art. 4, lid 1, 5) wetsontwerp van een reparatie-index.

⁴⁸⁷ Art. 4, lid 2 wetsontwerp van een reparatie-index.

⁴⁸⁸ Voorstel van KB betreffende de vaststelling van de producten waarop de repareerbaarheidsscore betrekking heeft, de technische normen waarmee de scores voor elk van de criteria worden vastgesteld en de methode voor

Het ontwerp van een KB over de productcategorieën stelt dat de reparatie-index in de toekomst zou gelden voor de volgende productcategorieën: huishoudelijke wasmachines met voor- en bovenlader,⁴⁸⁹ huishoudelijke vaatwassers,⁴⁹⁰ huishoudelijke stofzuigers,⁴⁹¹ hogedrukreinigers,⁴⁹² grasmaaiers,⁴⁹³ smartphones,⁴⁹⁴ televisietoestellen,⁴⁹⁵ laptops en digitale tablets⁴⁹⁶ en fietsen en elektrisch ondersteunde pedaalfietsen.⁴⁹⁷ De productcategorieën waarvoor een reparatie-index geldt in het Franse recht en waarvoor de Belgische wetgever een reparatie-index wenst in te voeren, overlappen grotendeels. Het enige verschil is dat de Belgische wetgever ook een reparatie-index wil invoeren voor fietsen en elektrische fietsen. Het Belgische recht zou dus in een extra categorie voorzien.

C. Wijze van mededeling en formaat van de reparatie-index

145. KB – Het voorstel van het KB tot vaststelling van de communicatiemethoden, het formaat van de index van herstelbaarheid en de toegankelijkheid van technische normen bepaalt de wijze van mededeling en het formaat van de reparatie-index.⁴⁹⁸

146. FABRIKANTEN EN IMPORTEURS – Het voorstel van het KB legt niet enkel verplichtingen bij de (eind)verkoper, maar ook bij fabrikanten en importeurs. Willen fabrikanten en importeurs een product in de handel brengen, dan dienen zij een reparatie-index hiervoor te bepalen. Zij moeten eveneens de technische normen voor het vaststellen van de scores voor elk criterium en de wijze van berekening van de algemene index bepalen.⁴⁹⁹ Vervolgens moeten zij deze reparatie-index en de technische normen meedelen aan verkopers en distributeurs. Dit gebeurt op het moment van aanbidding en levering van de producten.⁵⁰⁰ Zij moeten deze reparatie-index, de technische normen en de details van de berekening eveneens meedelen aan elke belanghebbende partij, via een website.⁵⁰¹

147. VERKOPERS – Uiteindelijk is het de verkoper die de consument-koper in kennis dient te stellen van de reparatie-index, de technische normen en de details van de berekening. Wat de reparatie-index betreft, vereist dit dat de verkoper deze zichtbaar en dicht bij de prijs weergeeft.⁵⁰² Wat de technische normen en de details van de berekening betreft, mag de verkoper verwijzen naar de website van de fabrikant of importeur waar deze informatie op te vinden is. De verkoper dient evenwel dicht bij de prijs een QR-code of URL te voorzien die naar de website verwijst.⁵⁰³

---

de berekening van de totale index, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=635 (hierna: ontwerp van een KB over de productcategorieën).

⁴⁸⁹ Art. 3, 1) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹⁰ Art. 3, 2) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹¹ Art. 3, 3) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹² Art. 3, 4) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹³ Art. 3, 5) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹⁴ Art. 3, 6) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹⁵ Art. 3, 7) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹⁶ Art. 3, 8) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹⁷ Art. 3, 9) ontwerp van een KB over de productcategorieën.

⁴⁹⁸ Art. 4, lid 2 wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index; Voorstel van KB betreffende de vaststelling van de communicatiemethoden, het formaat van de index van herstelbaarheid en de toegankelijkheid van technische normen, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=637 (hierna: ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen).

⁴⁹⁹ Art. 3, lid 1 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

⁵⁰⁰ Art. 3, lid 2 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

⁵⁰¹ Art. 3, lid 4 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

⁵⁰² Art. 4, lid 1 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

⁵⁰³ Art. 4, lid 2 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

148. MINISTERIEEL BESLUIT – Het ontwerp van het KB laat ruimte om bij Ministerieel Besluit (hierna: MB) nadere regels vast te stellen over de reparatie-index. De nadere regels zouden betrekking hebben op de weergave van de reparatie-index, zoals de afbeelding, de aanduiding, het pictogram en de kleurcode ervan.⁵⁰⁴ Ook het formaat van de QR-code of de URL om toegang te krijgen tot de website van de fabrikant of importeur om de technische normen te raadplegen, dient bij MB geregeld te worden.⁵⁰⁵ Het ontwerp van het KB stelt wel expliciet dat de lettergrootte van het cijfer van de reparatie-index en de lettergrootte van de URL en QR-code even groot dient te zijn dan de lettergrootte van de prijs.⁵⁰⁶

D. Sanctie

149. CONTROLE EN ADMINISTRATIEVE BOETE – Anders dan het Franse recht, voorziet het Belgische wetsontwerp wel in controle en sanctionering. De inspectiedienst van het directoraat-generaal Milieu van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Milieu moet controle uitoefenen op de tenuitvoerlegging van de toekomstige wet.⁵⁰⁷ Een KB moet de technische bepalingen met betrekking tot deze controle en de voorwaarden voor een administratieve geldboete vastleggen.⁵⁰⁸

150. STRAFRECHTELIJKE SANCTIES – Wanneer een product niet voldoet aan de minimale reparatie-index die vereist is om het product in handel te brengen, is bestraffing met een geldboete van €100 tot €100 000 mogelijk.⁵⁰⁹

De strafrechter kan bovendien nog andere maatregelen opleggen ter bescherming van het milieu. De maatregelen omvatten een verbod op het invoeren van het product waarop de overtreding betrekking heeft, het uit de handel nemen van het product en de bekendmaking van het vonnis van de strafrechter.⁵¹⁰ Mijns inziens volgt uit de bewoording van het wetsontwerp dat dit facultatieve maatregelen zijn. Artikel 10, lid 2 van het wetsontwerp stelt immers dat de strafrechter deze maatregelen kan opleggen. De strafrechter is dus niet verplicht deze maatregelen te gelasten. Stel dat de strafrechter geen facultatieve straffen oplegt. Een fabrikant die een product op de markt brengt dat niet voldoet aan de minimale reparatie-index, is in dat geval enkel gehouden een maximale geldboete van €100 000 te betalen. De vraag rijst of deze sanctie wel afschrikkend genoeg is voor fabrikanten. Het vergt immers eveneens investeringen om producten in overeenstemming te brengen met de minimale reparatie-index. Als deze investeringen bijvoorbeeld meer dan €100 000 bedragen, zou de fabrikant kunnen kiezen om het product gewoon op de markt te brengen zonder dat het voldoet aan de minimale reparatie-index. Daarbij aanvaardt hij dan het risico op een geldboete van €100 000, wetende dat deze hem minder kost dan de investeringen om het product in overeenstemming te brengen met de minimale reparatie-index. Wil de Belgische wetgever werkelijk in afschrikkende

---

⁵⁰⁴ Art. 5, lid 1 en lid 2 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid van technische normen.

⁵⁰⁵ Art. 6, lid 1 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

⁵⁰⁶ Art. 5, lid 3 en art. 6, lid 2 ontwerp KB communicatiemethoden, formaat reparatie-index en toegankelijkheid technische normen.

⁵⁰⁷ Art. 9, lid 1 wetsontwerp van een reparatie-index.

⁵⁰⁸ Art. 9, lid 2 wetsontwerp van een reparatie-index.

⁵⁰⁹ Art. 10, lid 1 juncto art. 4, lid 4 wetsontwerp van een reparatie-index.

⁵¹⁰ Art. 10, lid 2 wetsontwerp van een reparatie-index.

sancties voorzien, is het mijns inziens beter om de administratieve geldboete altijd gepaard te laten gaan met het uit handel nemen van het product.

E. Opmerkingen tijdens TRIS-procedure

151. TRIS-PROCEDURE – Zoals reeds aangehaald, werd het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index aan de Europese Commissie voorgelegd in het kader van de TRIS-procedure. De Europese Commissie bracht haar uitvoerig gemotiveerde mening uit over een mogelijke strijdigheid van het Belgische wetsontwerp met het vrij verkeer binnen de interne markt (*supra* randnr. 124).

1° Overlap met bestaande regelgeving

152. WASMACHINES – De Europese Commissie meent dat het voorzien van een reparatie-index voor wasmachines in strijd is met Verordening 2019/2023.⁵¹¹ Deze verordening stelt de vereisten inzake ecologisch ontwerp vast, waaraan voldaan moet zijn om de wasmachines in de handel te brengen op de Europese markt. Voor fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers geldt er momenteel al een verplichting om reserveonderdelen van huishoudelijke wasmachines ter beschikking te stellen.⁵¹² Daarnaast moeten fabrikanten, importeurs of gemachtigde vertegenwoordigers aan professionele reparateurs de mogelijkheid bieden om zich te registreren om toegang te krijgen tot reparatie-informatie.⁵¹³

153. VAATWASSERS – Volgens de Europese Commissie is het opnemen van huishoudelijke vaatwassers in het wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index in strijd met Verordening 2019/2022.⁵¹⁴ Deze verordening legt immers al verplichtingen vast inzake de beschikbaarheid van reserveonderdelen. Gedurende zeven jaar nadat het laatste exemplaar van een huishoudelijk vaatwasser op de markt is gebracht, dienen onder andere de motor, de printplaten en deurscharnieren op de markt beschikbaar te zijn.⁵¹⁵ De levering van reserveonderdelen dient binnen 15 dagen na ontvangst van de bestelling plaats te vinden.⁵¹⁶ Ook inzake de toegang tot reparatie-informatie bestaan er reeds verplichtingen. Fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers moeten professionele reparateurs de mogelijkheid bieden zich te registreren op hun website om toegang te krijgen tot reparatie-informatie.⁵¹⁷

154. TELEVISIETOESTELLEN – De Europese Commissie uitte reeds kritiek op het opnemen van televisietoestellen in het toepassingsgebied van het wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index.⁵¹⁸ Bijlage II bij Verordening 2019/2021 bevat minimumvereisten inzake ecologisch ontwerp. Zo is het bijvoorbeeld niet toegestaan om technieken van verbinding, bevestiging of afdichting te gebruiken die verhinderen dat onderdelen makkelijk te verwijderen zijn met gereedschap dat gewoonlijk

---

⁵¹¹ Uitvoerig gemotiveerde mening van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index, 2.

⁵¹² Bijlage II verordening 2019/2023, punt 8, 1).

⁵¹³ Bijlage II verordening 2019/2023, punt 8, 3).

⁵¹⁴ Uitvoerig gemotiveerde mening van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index, 2.

⁵¹⁵ Bijlage II verordening 2019/2022, punt 5, 1).

⁵¹⁶ Bijlage II verordening 2019/2022, punt 5, 2).

⁵¹⁷ Bijlage II verordening 2019/2022, punt 5, 3).

⁵¹⁸ Uitvoerig gemotiveerde mening van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index, 2.

beschikbaar is.⁵¹⁹ Ook wat de terbeschikkingstelling van reserveonderdelen betreft, gelden er reeds verschillende verplichtingen voor fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers. Zo dienen onder andere antennes, batterijen en afstandsbedieningen beschikbaar te zijn gedurende zeven jaar nadat het laatste exemplaar van het model op de markt is gebracht.⁵²⁰ De levering van reserveonderdelen dient bovendien doorgaans binnen 15 dagen na ontvangst van de bestelling te gebeuren.⁵²¹ Daarnaast gelden er enkele verplichtingen met betrekking tot de beschikbaarheid van reparatie-informatie. Fabrikanten, importeurs en gemachtigde vertegenwoordigers moeten via hun website de mogelijkheid bieden aan professionele reparateurs om zich te registreren om toegang te krijgen tot reparatie-informatie.⁵²² Volgens de Europese Commissie overlappen deze vereisten inzake ecologisch ontwerp met drie criteria van de reparatie-index, namelijk met de beschikbaarheid van technische informatie zoals reparatiehandleidingen, het gemak van de demontage en de beschikbaarheid van reserveonderdelen en de levertermijn daarvan.⁵²³

2° Overlap met toekomstige regelgeving

155. EUROPESE REPARATIE-INDEX – Zoals reeds aangehaald wil de Europese wetgever een Europese reparatie-index invoeren (*supra* randnr. 56). Tot op heden werd enkel een definitie van de reparatie-index gegeven en ontbreken concrete plannen over het toepassingsgebied en de berekeningswijze ervan. In België brachten de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de bijzondere raadgevende commissie Verbruik en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling een gezamenlijk advies uit over het Belgische wetsontwerp.⁵²⁴ Zij formuleerden dat de reparatie-index eerst op Europees niveau ontwikkeld moet worden, alvorens in België wetgeving in te voeren over een reparatie-index. Op die manier wordt tegenstrijdigheid tussen beide regelgevingen vermeden. Wanneer eerst Belgische wetgeving in verband met een reparatie-index wordt ingevoerd, zorgt dit voor dubbele administratieve last bij Belgische bedrijven. Belgische bedrijven moeten immers eerst ervoor zorgen dat hun producten overeenstemmen met de Belgische wetgeving. Wanneer uiteindelijk Europese wetgeving voor een reparatie-index wordt ingevoerd en daarbij een andere berekeningsmethode gehanteerd wordt, dienen zij hun producten nogmaals aan te passen zodat zij overeenstemmen met het Europese recht.⁵²⁵ Mijns inziens is het daarom geen goed idee om op dit moment een reparatie-index in te voeren op Belgisch niveau. Wanneer de Europese wetgever de regels voor een reparatie-index nader vastlegt, bestaat het risico dat de Belgische regelgeving niet overeenstemt met de Europese regelgeving.

156. ENERGIELABEL SMARTPHONES EN TABLETS – De Europese Commissie meent dat het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index valt binnen het toepassingsgebied van toekomstige Europese regelgeving.⁵²⁶ De Europese Commissie verwijst hierbij specifiek naar het voorstel tot

---

⁵¹⁹ Bijlage II verordening 2019/2021, punt D, 1).

⁵²⁰ Bijlage II verordening 2019/2021, punt D, 5), a).

⁵²¹ Bijlage II verordening 2019/2021, punt D, 5), c).

⁵²² Bijlage II verordening 2019/2021, punt D, 5), b).

⁵²³ Uitvoerig gemotiveerde mening van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index, 2.

⁵²⁴ CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK en FEDERALE RAAD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING, "Advies herstelbaarheidsindex", 15 november 2022, www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1025/herstelbaarheids-en-levensduurindex (consultatie 30 april 2023).

⁵²⁵ CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK en FEDERALE RAAD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING, "Advies herstelbaarheidsindex", 15 november 2022, www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1025/herstelbaarheids-en-levensduurindex (consultatie 30 april 2023), 5.

⁵²⁶ Uitvoerig gemotiveerde mening van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index, 3-4.

aanvulling van de Verordening Etikettering, wat een reparatie-index bevat voor smartphones en tablets.⁵²⁷ Ook het Verbond van Belgische Ondernemingen wijst op een overlap tussen het Belgische wetsontwerp over een reparatie-index en het voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering.⁵²⁸

In augustus 2022 stelde de Europese Commissie een ontwerprichtlijn op betreffende een energie-label voor smartphones en tablets.⁵²⁹ Concreet betekent dit dat leveranciers in de toekomst voor elke smartphone en tablet een energielabel moeten voorzien.⁵³⁰

Het label zou informatie bevatten over onder andere de repareerbaarheidsklasse van een smartphone of tablet. De repareerbaarheidsklasse wordt daarbij bepaald aan de hand van een reparatie-index.⁵³¹ Bijlage IV omschrijft de berekeningswijze van deze reparatie-index.⁵³² Zes elementen spelen hierbij een rol. Een eerste element betreft de demontage van de smartphone of tablet. Concreet wordt er rekening gehouden met het aantal stappen dat nodig is om een onderdeel van de smartphone of tablet te verwijderen, zonder de smartphone of tablet zelf te beschadigen. Een tweede element betreft de bevestigingsmiddelen die gebruikt werden om onderdelen aan de smartphones en tablets vast te maken. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate van verwijderbaarheid en herbruikbaarheid van de bevestigingsmiddelen. Het soort gereedschap dat nodig is voor de reparatie of demontage uit te voeren vormt een derde element. Een vierde element betreft reserveonderdelen, namelijk of noodzakelijke reserveonderdelen beschikbaar zijn voor consumenten en professionele reparateurs. Het vijfde element heeft betrekking op software-updates, meer bepaald op het aantal jaren dat veiligheidsupdates beschikbaar zijn. Tot slot, speelt de beschikbaarheid van reparatie-informatie een rol. De reparatie-index verkrijgt een hogere of lagere score, afhankelijk van het feit of reparatie-informatie enkel beschikbaar is voor professionele reparateurs of ook voor consumenten.⁵³³ Dit overlapt grotendeels met de criteria uit het Belgische wetsontwerp (*infra*, bijlage 3), namelijk het gemak van de demontage en de beschikbaarheid van reserveonderdelen.

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de bijzonder raadgevende commissie Verbruik en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling halen in hun gezamenlijk advies terecht aan dat smartphones en tablets uit het toepassingsgebied van het Belgische wetsontwerp moeten worden gehaald. De Europese wetgever werkt momenteel aan een reparatie-index voor smartphones en tablets. Wanneer het Belgische wetsontwerp toch wordt ingevoerd, bestaat het risico dat de Belgische wetgeving naderhand moet worden aangepast opdat het overeenstemt met de Europese wetgeving.⁵³⁴

157. REPARATIE-INDEX LAPTOPS – De Europese Commissie zou in het tweede kwartaal van 2023 een herziening van verordening 617/2013 uitbrengen. Tot op heden werd er nog geen voorstel tot

---

⁵²⁷ Voorstel (Comm.) tot aanvulling van Verordening (EU) 2017/1369 van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-etikettering van smartphones en tablets, 31 augustus 2022, Ares(2022)6031464 (hierna: voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering).

⁵²⁸ VERBOND VAN BELGISCHE ONDERNEMINGEN VZW (VBO), *Position paper. Project de loi introduisant un indice de réparabilité et de longévité*, 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaaction=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023), 3.

⁵²⁹ Art. 1 voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering.

⁵³⁰ Art. 3, (1)(a) en Bijlage III van het voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering.

⁵³¹ Bijlage III van het voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering, punt 1, viii.

⁵³² Bijlage IV van het voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering, punt 5.

⁵³³ *Ibid.*

⁵³⁴ CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK en FEDERALE RAAD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING, "Advies herstelbaarheidsindex", 15 november 2022, www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1025/herstelbaarheids-en-levensduurindex (consultatie 30 april 2023), 3 en 6.

herziening gepubliceerd, maar waarschijnlijk zal de Europese Commissie in haar voorstel ook een reparatie-index introduceren voor laptops. Het voorstel tot herziening van verordening 617/2013 zou ten vroegste in 2025 in werking treden.⁵³⁵

158. ECODESIGN – Eerder werd reeds aangehaald dat er een Europees voorstel voor een ecodesign-verordening bestaat. Dit legt vereisten inzake ecologisch ontwerp vast en introduceert een digitaal productpaspoort. De verordening zou gelden voor alle fysieke goederen. De vereisten inzake ecologisch ontwerp hebben betrekking op de repareerbaarheid van producten. Ook het gemak van reparatie, namelijk de beschikbaarheid en levertijd van reserveonderdelen en reparatie-informatie is hierin opgenomen (*supra* randnr. 72). Dit overlapt met de criteria van het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index. Meer bepaald overlapt dit met de criteria betreffende de beschikbaarheid van technische informatie, zoals reparatiehandleidingen, de beschikbaarheid van reserveonderdelen en het gemak van demontage (*supra* randnr. 142).

159. VOORSTEL RECHT OP REPARATIE – Aangezien het Europese voorstel voor een recht op reparatie werd gepubliceerd in maart 2023, kon de Europese Commissie in haar uitvoerig gemotiveerde mening zich nog niet uitspreken over een mogelijke overlap met het voorstel voor een recht op reparatie. Mijns inziens bestaat er een overlap met het Europese voorstel voor een recht op reparatie dat in maart 2023 gepubliceerd werd. Het toepassingsgebied van het voorstel strekt zich uit tot acht productcategorieën. Namelijk, huishoudelijke was- en wasdroogmachines, huishoudelijke vaatwassers, koelkasten, elektronische beeldschermen, lasapparatuur, stofzuigers, servers en producten om gegevens op te slaan en mobiele en draadloze telefoons en tablets (*supra* randnrs. 98 en 102). Concreet betekent dit dat het toepassingsgebied van het Belgische wetsontwerp overlapt met het toepassingsgebied van het Europese voorstel voor een reparatie-index voor de volgende productcategorieën: huishoudelijke wasmachines, huishoudelijke vaatwassers, stofzuigers, smartphones, televisietoestellen en tablets. Het Europese voorstel voor een reparatie-index voorziet ook in de terbeschikkingstelling van reparatie-informatie en reserveonderdelen (*supra* randnr. 101). Dit overlapt met de criteria van de reparatie-index uit het Belgische wetsontwerp, namelijk met de beschikbaarheid van technische informatie en reparatie-informatie en de beschikbaarheid van reserveonderdelen (*supra* randnr. 142).

F. Conclusie: reparatie-index in het Belgische recht: overbodig of toch een meerwaarde voor een effectiever recht op reparatie?

160. MINIMUMSCORE WEERT NIET-REPARREERBARE PRODUCTEN – Het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index stelt dat producten slechts op de markt beschikbaar mogen zijn, indien de reparatie-index van deze producten voldoet aan een minimale score.⁵³⁶ Mijns inziens stimuleert dit een effectiever recht op reparatie omdat dit een manier is om producten die niet repareerbaar zijn, te weren van de Belgische markt. Eender wat de score van de reparatie-index is, het product dat de consument op de Belgische markt aankoopt zal sowieso repareerbaar zijn. Indien het niet repareerbaar is, zou het

⁵³⁵ AGORIA, "Remarks on the Belgian proposal to introduce a reparability and longevity score and the dissemination of information on the duration of products' software compatibility", 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisation=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023); VERBOND VAN BELGISCHE ONDERNEMINGEN VZW (VBO), *Position paper. Project de loi introduisant un indice de réparabilité et de longévité*, 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisation=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023), 3.

⁵³⁶ Art. 4, lid 4 wetsontwerp van een reparatie-index.

immers niet op de Belgische markt beschikbaar zijn. Dit vormt overigens een verschilpunt met de Franse reparatie-index. Het doel van de Franse reparatie-index is namelijk om consumenten te stimuleren om voor goederen met een hoge reparatie-index-score te kiezen, maar zij weert geen slecht repareerbare goederen van de markt (*supra* randnr. 128). De vraag rijst of de consument die de keuze heeft tussen een goed met een hoge reparatie-index-score en een goed met een lage reparatie-index-score dat goedkoper is, wel effectief zal kiezen voor het goed met hoge reparatie-index-score. Indien de consument kiest voor het goed met een lage reparatie-index-score, biedt de Franse reparatie-index geen meerwaarde voor een effectiever recht op reparatie. Vanuit dit perspectief is het mijns inziens beter om de reparatie-index te koppelen aan een minimumscore voor het in handel brengen van het goed. Deze minimale score voor het in handel brengen van een goed lijkt een effectiever recht op reparatie te stimuleren, maar het is moeilijk verenigbaar met het Europese recht.

De Europese Commissie en het Verbond van Belgische Ondernemingen halen aan dat de minimumvereiste een belemmering vormt van het vrij verkeer van goederen in de EU.⁵³⁷ Verder druist de minimumvereiste in tegen het beginsel van eerlijke concurrentie. Producten die niet voldoen aan de minimumscore voor de reparatie-index, worden niet toegelaten op de Belgische markt. Consumenten kunnen deze producten echter wel in het buitenland aankopen, waar deze minimumscore voor het in handel brengen van het product niet geldt. Daarnaast is de minimumvereiste in strijd met het beginsel van wederzijdse erkenning binnen de EU.⁵³⁸ Dit houdt in dat EU-lidstaten de toegang tot hun markt niet mogen ontzeggen aan producten die rechtmatig geproduceerd en in handel werden gebracht in een andere EU-lidstaat.⁵³⁹ In het licht van de minimumvereiste reparatie-index-score impliceert dit beginsel dat producten die in overeenstemming met de regelgeving van een andere EU-lidstaat geproduceerd zijn en daar in de handel werden gebracht, niet van de Belgische markt geweerd mogen worden, ook al voldoen ze niet aan de minimale reparatie-index-score. Zoals reeds aangehaald is een minimale reparatie-index-score als voorwaarde voor het in handel brengen van goederen de ideale manier om moeilijk te repareren goederen van de markt te weren. Opdat dit in overeenstemming is met het beginsel van wederzijdse erkenning, dient de zo'n minimumvereiste reparatie-index-score op Europees niveau geïntroduceerd te worden. Zo worden slecht repareerbare producten uiteindelijk van de hele Europese markt geweerd.

161. STRIJDIGHEID RICHTLIJN CONSUMENTENRECHTEN 2011/83/EU? – De rechtsleer haalde aan dat nationale wetgeving over de reparatie-index strijdig is met de richtlijn consumentenrechten 2011/83/EU.⁵⁴⁰ Deze richtlijn heeft immers een maximale harmonisatie als doel.⁵⁴¹ Artikel 5, lid 4 van richtlijn 2011/83/EU handelt over overeenkomsten die niet op afstand of buiten verkooppunten gesloten zijn en voorziet in een uitzondering op de maximale harmonisatie. Voor overeenkomsten die bijvoorbeeld in een winkel worden gesloten, kunnen de lidstaten wel extra informatieverplichtingen

---

⁵³⁷ Mededeling van de commissie inzake het Belgische wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index, 4; VERBOND VAN BELGISCHE ONDERNEMINGEN VZW (VBO), *Position paper. Project de loi introduisant un indice de réparabilité et de longévité*, 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023), 6.

⁵³⁸ VERBOND VAN BELGISCHE ONDERNEMINGEN VZW (VBO), *Position paper. Project de loi introduisant un indice de réparabilité et de longévité*, 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023), 6.

⁵³⁹ HvJ 20 februari 1979, nr. C-120/78, ECLI:EU:C:1979:42, 'Cassis de Dijon'.

⁵⁴⁰ E. TERRY en E. V. IRAMBONA, "Duurzame consumptie en maximum harmonisatie: water en vuur?", 10 maart 2023, www.papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4376907 (consultatie 1 mei 2023), 16.

⁵⁴¹ Art. 4 richtlijn 2011/83/EU.

opleggen,⁵⁴² bijvoorbeeld in de vorm van het meedelen van een reparatie-index. Voor overeenkomsten die op afstand, bijvoorbeeld online, of buiten de verkooppunten gesloten werden kan dat niet. TERRYN en IRAMBONA halen op dit punt terecht aan dat het niet wenselijk is dat het meedelen van de reparatie-index enkel zou gelden voor één soort overeenkomsten.⁵⁴³ Mijns inziens vormt dit een bijkomende reden om concreet uitgewerkte regelgeving over een reparatie-index op Europees niveau af te wachten.

---

⁵⁴² Art. 5, lid 4 richtlijn 2011/83/EU.

⁵⁴³ E. TERRYN en E. V. IRAMBONA, "Duurzame consumptie en maximum harmonisatie: water en vuur?", 10 maart 2023, www.papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4376907 (consultatie 1 mei 2023), 16.

BESLUIT

162. Dit onderzoek formuleert een antwoord op de centrale onderzoeksvraag: "Europese voorstellen ter verwezenlijking van een circulaire economie: een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie?".

163. De hinderpalen toonden aan dat het recht op reparatie als remedie inzake conformiteitsgebreken allesbehalve effectief is. Een eerste hinderpaal voor een effectiever recht op reparatie, bestaat uit het feit dat de wettelijke garantietermijn beperkt is tot twee jaar. Een tweede hinderpaal heeft te maken met het feit dat reparatie niet de enige primaire remedie is. Aangezien reparatie niet aantrekkelijk is voor consumenten, kiezen ze vaker voor vervanging. Zelfs wanneer consumenten de moed hebben om reparatie te verkiezen, kan de verkoper reparatie weigeren. Dit vormt een derde hinderpaal. De vierde hinderpaal impliceert dat het buiten het toepassingsgebied van het consumentenrecht (bijna) onmogelijk is om tot reparatie over te gaan. De eerste, derde en vierde hinderpaal kennen gelijkaardige oorzaken. Namelijk, het gebrek aan (betaalbare) reserveonderdelen en reparatie-informatie, de vereiste om gebruik te maken van specifiek reparatiemateriaal en goederen die steeds moeilijker te demonteren zijn.

164. De Europese Commissie introduceerden allerlei voorstellen. Met het voorstel tot wijziging van richtlijn 2011/83/EU en richtlijn 2005/29/EU van maart 2022 zou een reparatie-index geïntroduceerd worden. Momenteel is het onduidelijk voor welke productcategorieën deze zou gelden en welke criteria in acht worden genomen om de score daarvan te bepalen. In Frankrijk geldt er reeds een reparatie-index. Ook in België werd een wetsontwerp geïntroduceerd om een reparatie-index in te voeren. Het Belgische wetsontwerp is mijns inziens ambitieus en kan een effectiever recht op reparatie stimuleren. Het Belgische wetsontwerp tracht een minimum reparatie-index-score in te voeren, waaraan producten moeten voldoen alvorens ze op de Belgische markt beschikbaar zijn. Het is niet duidelijk of het Europese voorstel ook zo'n minimumscore zal introduceren als voorwaarde om goederen op de markt te brengen. Mocht dit het geval zijn, dan brengt dit consumenten een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie. Op die manier worden, mijns inziens, goederen met een lage reparatie-index-score die moeilijk te repareren zijn, van de Europese markt geweerd.

165. Het voorstel betreffende een ecodesign-verordening van maart 2022 legt de vereisten inzake ecologisch ontwerp vast waaraan producten moeten voldoen alvorens ze in handel worden gebracht. Bij het bepalen van de vereisten inzake ecologisch ontwerp spelen verschillende productparameters een rol. Zo speelt het gemak van de reparatie, waaronder de beschikbaarheid van reserveonderdelen en de beschikbaarheid van reparatie-informatie en het benodigde reparatiemateriaal, een rol. Mijns inziens brengt dit consumenten een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie. Door deze criteria een rol te laten spelen bij het invullen van de vereisten inzake ecologisch ontwerp, wordt tegemoet gekomen aan de oorzaken van de eerste, derde en vierde hinderpaal. Namelijk, het feit dat reparatie bemoeilijkt wordt door een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie en de vereiste om specifiek reparatiemateriaal te gebruiken bij het uitvoeren van de reparatie. Goederen waarvoor geen reserveonderdelen en reparatiemateriaal beschikbaar zijn of die specifiek reparatiemateriaal vereisen, worden op die manier geweerd van de Europese markt.

166. Het voorstel voor een recht op reparatie van maart 2023 voert een reparatieplicht in voor producenten. Zij moeten tot reparatie overgaan, telkens wanneer de consument erom verzoekt. Deze reparatieplicht geldt enkel voor acht productcategorieën. Dit valt te betreuren, omdat het enkel een

effectiever recht op reparatie voor deze specifieke productcategorieën stimuleert. Voor bijvoorbeeld laptops en elektrische fietsen en steps, geldt de reparatieplicht niet. Om werkelijk een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie te komen, is het mijns inziens aangewezen dat de reparatieplicht geldt voor zoveel mogelijk productcategorieën.

Daarnaast voert het voorstel voor een recht op reparatie de verplichting in om reserveonderdelen en reparatie-informatie beschikbaar te stellen aan onafhankelijke reparateurs. Dit volstaat niet om een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie te komen. Ten eerste, omdat consumenten ook geconfronteerd worden met een gebrek aan reserveonderdelen en reparatie-informatie. Ten tweede, omdat deze verplichting opnieuw slechts geldt voor acht productcategorieën. Het is aangewezen dat de Europese wetgever een verplichting invoert om reserveonderdelen en reparatie-informatie ook aan consumenten ter beschikking te stellen én om deze verplichting te laten gelden voor zoveel mogelijk productcategorieën.

Verder wijzigt het voorstel voor een recht op reparatie de Richtlijn consumentenkoop, namelijk door het keuzerecht van de consument te beperken. Reparatie zou voortaan voorrang krijgen, telkens wanneer het goedkoper is dan of even duur is als vervanging. Mijns inziens is dit een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie, omdat het tegemoet komt aan de tweede hinderpaal. Het maakt immers niet meer uit dat consumenten vervanging aantrekkelijker vinden, zo lang reparatie goedkoper is dan of even duur is als vervanging, wordt de keuze van de consument buiten spel gezet.

167. De Europese wetgever koos er niet voor om de wettelijke garantietermijn te verlengen. Nochtans gaan de meeste goederen langer mee dan twee jaar, waardoor het rechtvaardig kan zijn om ook na twee jaar nog een recht op reparatie aan te bieden. Het Nederlandse recht hanteert een open garantietermijn. Consumenten die een goed met een levensduur van meer dan twee jaar aankochten, kunnen ook na twee jaar nog beroep doen op reparatie. Dit zou een alternatieve maatregel kunnen om een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie te komen. Rekening houdend met het huidige voorstel voor een recht op reparatie, heeft dit mijns inziens geen significante meerwaarde. Het voorstel voor een recht op reparatie introduceerde namelijk al een reparatieplicht, waardoor er voor consumenten toch een recht op reparatie open staat na afloop van de wettelijke garantietermijn van twee jaar.

168. De Europese voorstellen brengen consumenten in beperkte mate een stap dichterbij een effectiever recht op reparatie. Om dit te versterken kan rekening worden gehouden met de volgende aanbevelingen. Ten eerste, in het kader van de uitwerking van de reparatie-index op Europees niveau, dient er een minimale reparatie-index-score te komen. Goederen moeten eerst aan deze score voldoen, voordat ze op de Europese markt beschikbaar mogen zijn. Ten tweede, dient het voorstel voor een recht op reparatie aangepast te worden. De reparatieplicht en de verplichting om reparatie-informatie en reserveonderdelen ter beschikking te stellen moet voor zo veel mogelijk productcategorieën gelden. De verplichting tot terbeschikkingstelling van reserveonderdelen en reparatie-informatie moet daarnaast ook gelden ten opzichte van consumenten.

BRONNENLIJST

WETGEVING

Europese wetgeving

Richtl. EP en Raad nr. 1999/44/EG, 25 mei 1999 houdende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.L.* 7 juli 1999, afl. 171, 12.

Richtl. EP en Raad nr. 2005/29/EG, 11 mei 2005 houdende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het EP en de Raad en van Verord. (EG) nr. 2006/2004 van het EP en de Raad, *Pb.L.* 11 juni 2005, afl. 149, 22.

Richtl. EP en Raad nr. 2009/125/EG, 21 oktober 2009 houdende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten, *Pb.L.* 31 oktober 2009, afl. 285, 10.

Richtl. EP en Raad nr. 2011/83/EU, 25 oktober 2011 houdende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het EP en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/557/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het EP en de Raad, *Pb.L.* 22 november 2011, afl. 304, 64.

Richtl. EP en Raad nr. 2015/1535, 9 september 2015 houdende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij, *Pb.L.* 17 september 2015, afl. 241, 1.

Richtl. EP en Raad nr. 2019/770, 20 mei 2019 houdende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten, *Pb.L.* 22 mei 2019, afl. 136, 1.

Richtl. EP en Raad nr. 2019/771, 20 mei 2019 houdende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, *Pb.L.* 22 mei 2019, afl. 136, 28.

Verord. Comm. nr. 617/2013, 26 juni 2013 houdende uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de eisen inzake ecologisch ontwerp voor computers en computerservers, *Pb.L.* 27 juni 2013, afl. 175, 13.

Verord. Comm. nr. 666/2013, 8 juli 2013 houdende de uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor stofzuigers betreft, *Pb.L.* 13 juli 2013, afl. 192, 24.

Verord. Comm. nr. 2019/2019, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor koelapparaten overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de

Raad en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 643/2009 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 187.

Verord.Comm. nr. 2019/2020, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor lichtbronnen en afzonderlijke voorschakelapparatuur overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 244/2009, (EG) nr. 245/2009 en (EU) nr. 1194/2012 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 209.

Verord.Comm. nr. 2019/2021, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor elektronische beeldschermen overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1275/2008 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 642/2009 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 241.

Verord.Comm. nr. 2019/2022, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor huishoudelijke afwasmachines overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1275/2008 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1016/2010 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 267.

Verord.Comm. nr. 2019/2023, 1 oktober 2019 houdende de vaststelling van eisen inzake ecologisch ontwerp voor huishoudelijke wasmachines en huishoudelijke was-droogcombinaties overeenkomstig Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1275/2008 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1015/2010 van de Commissie, *Pb.L.* 5 december 2019, afl. 315, 285.

Europese voorbereidende documenten

Voorstel (Comm.) voor een richtlijn van het EP en de Raad betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor online-verkoop en andere verkoop op afstand van goederen, 9 december 2015, COM(2015) 635 final.

Voorstel (Comm.) voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en tot intrekking van Richtlijn 2009/125/EG, 30 maart 2022, COM(2022) 142 final - 2022/0095 (COD).

Voorstel (Comm.) voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 30 maart 2022, COM(2022) 143 final - 2022/0092 (COD).

Voorstel (Comm.) tot aanvulling van Verordening (EU) 2017/1369 van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-etikettering van smartphones en tablets, 31 augustus 2022, Ares(2022)6031464.

Voorstel (Comm.) voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394, Richtlijn (EU) 2019/117 en (EU) 2020/1828, 22 maart 2023, COM(2023) 155 - final 2023/0083 (COD).

Med. (Comm.) aan het EP, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's betreffende een EU-actieplan voor de circulaire economie, 2 december 2015, COM(2015) 614 final.

Med. (Comm.) aan het EP en de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's houdende de Europese Green Deal, 11 december 2019, COM(2019) 640 final.

Med. (Comm.) aan het EP, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van het nieuwe actieplan voor een circulaire economie voor een schoner en concurrerender Europa, 11 maart 2020, COM(2020) 98 final.

Med. (Comm.) aan het EP en de Raad van de Nieuwe consumentenagenda betreffende het versterken van de weerbaarheid van de consument met het oog op duurzaam herstel, 13 november 2020, COM(2020) 696 final.

Med. (Comm.) betreffende een werkplan inzake ecologisch ontwerp en energie-etikettering 2022-2024, *s.d.*, 2022/C 182/01.

Res. (EP) betreffende het nieuwe actieplan voor een circulaire economie, 10 februari 2021, P9_TA(2021)0040.

Verzoek om input voor een effectbeoordeling (Comm.) betreffende duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik, 11 januari 2022, ares(2022)175084.

Uitvoerig gemotiveerde mening (Comm.) betreffende het Belgische wetsontwerp betreffende de invoering van een reparatie- en duurzaamheidsscore en de verspreiding van informatie over de duur van de softwarecompatibiliteit van producten, *s.d.*, TRIS/(2022) 04493.

Ontwerp rapport (Commissie Interne Markt en Consumentenbescherming) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 29 september 2022, PE736.537v01-00.

Ontwerp wetgevingsresolutie (EP) over het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken, 12 april 2023, PE736.537v02-00.

Effectbeoordeling (Comm.) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394, Richtlijn (EU) 2019/771 en (EU) 2020/1828, 22 maart 2023, SWD(2023) 59 final.

Belgische wetgeving

Wet van 21 maart 1804 houdende het oud burgerlijk wetboek, *BS* 3 september 1807.

Wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, *BS* 21 september 2004.

Belgische voorbereidende documenten

Voorstel van wet (K. CALVO en G. VANDEN BURRE) om georganiseerde veroudering tegen te gaan en de circulaire economie te steunen, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-0914/001.

Wetsontwerp (Z. KHATTABI) betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en levensduurscore en de verspreiding van informatie over de duur van de softwarecompatibiliteit van producten, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634 (wetsontwerp tot invoering van een reparatie-index).

Voorstel van KB betreffende de vaststelling van de producten waarop de repareerbaarheidsscore betrekking heeft, de technische normen waarmee de scores voor elk van de criteria worden vastgesteld en de methode voor de berekening van de totale index, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=635.

Voorstel van KB betreffende de vaststelling van de communicatiemethoden, het formaat van de index van herstelbaarheid en de toegankelijkheid van technische normen, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=637.

MvT bij het wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de verkopen aan consumenten, tot invoering van een nieuwe titel *Vibis* in boek III van het oude Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van het Wetboek economisch recht, *Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2355/001.

Adv.RvS houdende het wetsvoorstel om georganiseerde veroudering tegen te gaan en de circulaire economie te steunen, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-0914/002.

Franse wetgeving

Loi n° 2020-105 (Fr) 10 februari 2020 relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire, *JO* 11 februari 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Décret n° 2020-1757 (Fr) 29 december 2020 relatif à l'indice de réparabilité des équipements électriques et électroniques, *JO* 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Art. L541-9-2 Code de l'environnement (zoals ingevoerd door art. 16 Loi n° 2020-105 (Fr) 10 februari 2020 relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire, JO 11 februari 2020, www.legifrance.gouv.fr (Code de l'environnement)).

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux modalités d'affichage, à la signalétique et aux paramètres généraux de calcul de l'indice de réparabilité, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des ordinateurs portables, JO 31 december 2021, www.dalloz.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des téléviseurs, JO 31 december 2020, www.dalloz.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des téléphones mobiles, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des tondeuses électriques batteries, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des tondeuses électriques robot, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des tondeuses à gazon électriques filaires, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 29 december 2020 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des lave-linges ménagers à chargement frontal, JO 31 december 2020, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des lave-vaisselle ménagers, JO 4 mei 2022, www.dalloz.fr.

Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des aspirateurs filaires, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des aspirateurs robots, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des aspirateurs non filaires, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des nettoyeurs à haute pression, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

Arrêté (Fr) 22 april 2022 relatif aux critères, aux sous-critères et au système de notation pour le calcul et l'affichage de l'indice de réparabilité des lave-linge ménagers à chargement par le dessus, JO 4 mei 2022, www.legifrance.gouv.fr.

Nederlandse wetgeving

Art. 17, §2 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek houdende bijzondere overeenkomsten, www.wetten.overheid.nl.

Nederlandse voorbereidende documenten

MvT bij de aanpassing van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek aan de richtlijn betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Parl.St.* Tweede Kamer, 2000-01, 27 809, nr. 3, www.wetten.overheid.nl.

COMMISSIE CONSUMENTENAANGELEGENHEDEN (CCA), *Advies over verkoop van en waarborg voor consumptiegoederen*, 28 januari 1998, nr. 98/03, www.ser.nl/nl/adviezen.

COMMISSIE CONSUMENTENAANGELEGENHEDEN (CCA), *Advies Consumentenrechten in de interne markt*, 17 juni 2009, nr. 09/05, www.zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-49243.pdf.

Brief 6 maart 2012 betreffende de versterking van de positie van de consument, www.zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27879-41.pdf.

RECHTSPRAAK

Europese rechtspraak

HvJ 20 februari 1979, nr. C-120/78, ECLI:EU:C:1979:42, 'Cassis de Dijon'.

HvJ (1e k.) 17 april 2008, nr. C-404/06, ECLI:EU:C:2008:231, Quelle.

HvJ (1e k.) 4 juni 2015, nr. C-497/13, ECLI:EU:C:2015:357, Froukje Faber.

HvJ (5^e k.) 4 oktober 2018, nr. C-105/17, ECLI:EU:C:2018:808, Kamenova.

HvJ (1e k.) 23 mei 2019, nr. C-52/18, ECLI:EU:C:2019:447, Füllä/Toolport.

HvJ (1e k.) 23 mei 2019, nr. C-52/18, *T.Vred.* 2019, afl. 11-12, 636, noot R. STEENNOT, 636-637.

Belgische rechtspraak

Vred. Roeselare 12 oktober 2021, *T.Vred.* 2022, afl. 11-12, 549-555.

Nederlandse rechtspraak

Rb. Midden-Nederland (NL) 7 april 2021, nr. 8887288, ECLI:NL:RBMNE:2021:1449, www.rechtspraak.nl.

Rb. Midden-Nederland (NL) 10 augustus 2022, nr. 9761525, ECLI:NL:RBMNE:2022:3220, www.rechtspraak.nl.

Geschillencommissie Elektro (NL) 11 december 2020, nr. 26005/36070, www.degeschillencommissie.nl.

RECHTSLEER

Amerikaanse rechtsleer

Tijdschriftartikelen

HOOFNAGLE, C. J. en WHITTINGTON, J., "Free: Accounting for the Costs of the Internet's Most Popular Price", *UCLA Law Review* 2014, afl. 61, 606-670.

Europese rechtsleer

Verzamelwerken

LOHAN, C., "Money Makes the World Go 'round?" in EISENRIEGLER, S. (ed.), *The Circular Economy in the European Union*, Zwitserland, Springer, 2020, 31-42.

Boeken

MOESLINGER, M., ALMASY, K., JAMARD, M., DE MAUPEOU, H., *Towards an Effective Right to Repair for Electronics*, Luxemburg, Publication Office of the European Union, 2022, DOI: 10.2760/42722, 70 p.

GÖTZ, T., BERG, H., JANSEN, M., ADISORN, T., CAMBRERO, D., MARKKANEN, S. en CHOWDHURY, T., *Digital Product Passport: the ticket to achieving a climate neutral and circular European economy?*, België, Cambridge Institute for Sustainability Leadership, 2022, 35 p.

Tijdschriftartikelen

DALHAMMER, C., "Sustainability, the Circular Economy and Consumer Law in Sweden", *Journal of European Consumer and Market Law* 2020, afl. 3, 125-128.

HERNANDEZ, J. R., MIRANDA, C. en GOÑI, J., "Empowering Sustainable Consumption by Giving Back to Consumers the 'Right to Repair'", *Sustainability* 2020, afl. 12, 1-15.

MAITRE-EKERN, E. en DALHAMMAR, C., "Towards a hierarchy of consumption behaviour in the circular economy", *Maastricht Journal of European and Comparative Law* 2019, afl. 3, 394-420.

MAK, V. en TERRY, E., "Circular Economy and Consumer Protection: The Consumer as a Citizen and the Limits of Empowerment Through Consumer Law", *Journal of Consumer Policy* 2020, afl. 43, 227-248.

MICHEL, A., "La directive 1999/44/CE sur la garantie des biens de consommation: un remède efficace contre l'obsolescence programmée ?", *REDC* 2016, afl. 2, 207-236.

POLVERINI, D., "Regulating the circular economy within the ecodesign directive: Progress so far, methodological challenges and outlook", *Sustainable production and consumption* 2021, afl. 27, 1113-1123.

VAN DER VELDEN, M., "'Fixing the World One Thing at a Time': Community repair and sustainable circular economy", *Journal of Cleaner Production* 2021, afl. 304, 1-11.

Belgische rechtsleer

Verzamelwerken

VAN GOOL, E., "De nieuwe Richtlijn Consumentenkoop en duurzame consumptie" in CLAEYS, I. en TERRY, E. (eds.), *Nieuw recht inzake koop & digitale inhoud en diensten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 303-385.

Boeken

KESTEMONT, L., SCHOUKENS, P., HENDRICKX, K. en TERRY, E., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2020, 144 p.

SAGAERT, V., VERBEKE, A. L. en TILLEMANN, B., *Vermogensrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2020, xxix + 505 p.

TILLEMANN, B. en VAN DEN ABEELE, F., *Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. A. Koop. Deel 2. Gevolgen van de koop*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2022, 1381 p.

VERBEKE, A. L. en TILLEMANN, B., *Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2020, xxxii + 324 p.

Tijdschriftartikelen

CAUFFMAN, C., "De nieuwe wet op de consumentenkoop", *TPR* 2005, afl. 3, 787-852.

JANSEN, S. en STIJNS, S., "La directive nouvelle est arrivée: conformiteitsbegrip, overmacht, kennisgeving, termijnen en remedies in de richtlijn consumentenkoop 2019/771", *DCCR* 2020, afl. 128, 3-58.

JANSEN, S., "Hiërarchie der remedies in de consumentenkoop: EU vs. VS", *TPR* 2017, afl. 54, 181-266.

KEIRSBLICK, B. en TERRY, E., "Duurzaamheid en consumentenrecht", *TBH* 2021, afl. 10, 433-494.

PEETERS, L., "De nieuwe wetgeving voor consumentenkoop...(eindelijk) in het B.W.", *RW* 2004-05, afl. 12, 441-456.

PEETERS, L., "Wet betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen", *DCCR* 2004, afl. 3, 85-88.

SLACHMUYLDERS, H., "Herstelling door een derde en de hiërarchie van de remedies in consumentenkoop", *DCCR* 2020, afl. 2, 135-148.

STEENNOT, R., "Consumentenkoop", *TPR* 2015, afl. 3, 1803-1842.

STEENNOT, R., "Het toepassingsgebied van de nieuwe garantieregelingen voor goederen, digitale inhoud en digitale diensten", *DCCR* 2022, afl. 2-3, 3-23.

TERRY, E., "A Right to Repair? Towards Sustainable Remedies in Consumer Law", *European Review of Private Law* 2019, afl. 4, 851-874.

TILLEMANN, B. en VAN DEN ABEELE, F., "Remedies in het nieuwe consumenten(koop)recht: een (her)nieuw(d) getrappt systeem", *DCCR* 2022, afl. 2-3, 59-102.

TILLEMANN, B., DE REY, S., VAN DAMME, M. en VAN DEN ABEELE, F., "Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten. Koop (2007-2020)", *TPR* 2020, afl. 3-4, 1007-1686.

VAN GOOL, E. en MICHEL, A., "The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis", *Journal of European Consumer and Market Law* 2021, afl. 4, 136-148.

VAN GOOL, E., "A European 'right to repair': Yes! But how (far)?", *Consumer Competition Market* 2021 (blog), www.law.kuleuven.be/ccm/blog/?p=68.

VYNCKE, H., "Het herstel door een derde bij de consumentenkoop", *TBBR* 2021, afl. 5, 261-271.

Franse rechtsleer

Tijdschriftartikelen

DELPECH, X., "Le contrat dans le loi relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire", *AJ Contrat* 2020, afl. 108, www.dalloz.fr.

Nederlandse rechtsleer

Boeken

LOOS, M.B.M., *Consumentenkop (Monografieën BW nr. B65b)*, Deventer, Wolters Kluwer, 2019, xx + 134 p.

Tijdschriftartikelen

BEEKMAN, E.C., "Consumentenkoop – De open termijn bij conformiteit", *Tijdschrift overeenkomst in de rechtspraak* 2012, afl. 3, 22-26.

OVERIGE

Onlinebronnen

Europese bronnen

AGORIA, "Remarks on the Belgian proposal to introduce a reparability and longevity score and the dissemination of information on the duration of products' software compatibility", 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023).

ALLIANCE FRANCAISE DES INDUSTRIES NUMÉRIQUE, FÉDÉRATION DES INDUSTRIES ÉLECTRIQUES ÉLECTRONIQUES ET DE COMMUNICATION, FÉDÉRATION DU COMMERCE ET DE LA DISTRIBUTION, LE GROUPEMENT DES MARQUES D'APPAREILS POUR LA MAISON en FÉDÉRATION E-COMMERCE ET VENTE À DISTANCE, "Contribution sur le décret relatif à l'indice de réparabilité des équipements électriques et électroniques dans le cadre de notification du texte à la Commission européenne, 2 oktober 2020, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 29 april 2023).

ANIE FEDERZONIA, "ANIE TRIS response on the French draft Decree relating to the reparability index of electrical and electronic equipment, 20 oktober 2020, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 29 april 2023).

BELRON INTERNATIONAL LTD, "Feedback aangaande duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik", 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3004258_nl (consultatie 2 januari 2023).

CONFCOMMERCIO IMPRESE PER L'ITALIA, "Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse", s.d., www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3003049_nl (consultatie 2 januari 2023).

DIGITALEUROPE, "DIGITALEUROPE contributing to TRIS notification 2020/468-473/F (French proposed reparability index for electronic equipment), 5 oktober 2020, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 29 april 2023).

EUROPEAN COMMISSION, "Sustainable consumption of goods. Promoting repair and reuse. Factual summary report. Open public consultation", 24 juni 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Sustainable-consumption-of-goods-promoting-repair-and-reuse/public-consultation_en (consultatie 22 november 2022).

EUROPESE COMMISSIE, "Details van kennisgeving. Decreet betreffende de herstelbaarheidindex van elektrische en elektronische apparatuur", *s.d.*, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2020&num=468&mLang=NL (consultatie 1 mei 2023).

EUROPESE COMMISSIE, "Details van kennisgeving. Wetsontwerp betreffende de invoering van een repareerbaarheids- en duurzaamheidsscore en de verspreiding van informatie over de duur van softwarecompatibiliteit van producten", *s.d.*, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/index.cfm/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634&mLang=NL (consultatie 25 april 2023).

EUROPESE COMMISSIE, "Green Deal: nieuwe voorstellen om van duurzame producten de norm te maken en Europa minder afhankelijk te maken op het gebied van hulpbronnen", 22 maart 2022, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_2013 (consultatie 26 april 2023).

EUROPESE COMMISSIE, "Recht op reparatie: Commissie introduceert nieuwe consumentenrechten voor gemakkelijke en aantrekkelijke reparaties", 22 maart 2023, www.ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1794 (consultatie 25 maart 2023).

MICROSOFT CORPORATION, NINTENDO CO. LTD., SONY INTERACTIVE ENTERTAINMENT INC., "Energy Efficiency of Game Consoles. Self-Regulatory Initiative to further improve the energy efficiency of Game Consoles", *s.d.*, www.efficientgaming.info/fileadmin/user_upload/Meetings/EU/EU_SC_-_13_December_2022/Games_Consoles_SRI_v4.1_CLEAN.pdf (consultatie 2 januari 2023).

NIAGA, "Feedback aangaande duurzame consumptie van goederen – stimuleren van reparatie en hergebruik", 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3001371_nl (consultatie 22 december 2022).

SONAE, "EU Consultation: Sustainable Consumption of Goods – Promoting Repair and Use", 22 maart 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F2942114_nl (consultatie 24 december 2022).

SONY INTERACTIVE ENTERTAINMENT, "Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse (EC Consultation)", 5 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Duurzame-consumptie-van-goederen-stimuleren-van-reparatie-en-hergebruik/F3004446_nl (consultatie 22 december 2022).

VAN GOOL, E., MICHEL, A., KEIRSBLICK, B. en TERRY, E., "Public consultation as regards the Sustainable consumption of goods – promoting repair and reuse", 4 april 2022, www.ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13150-Sustainable-consumption-of-goods-promoting-repair-and-reuse/F2981418_en (consultatie 15 december 2022).

VERBOND VAN BELGISCHE ONDERNEMINGEN VZW (VBO), *Position paper. Project de loi introduisant un indice de réparabilité et de longévité*, 16 november 2022, www.ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/nl/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=634 (consultatie 24 april 2023).

X, "Recycling rate of e-waste", 8 februari 2021, www.ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/T2020_RT130/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=a69be825-957e-473c-a81f-f02866dc9141 (consultatie 11 oktober 2022).

X, "Waste from Electrical and Electronic Equipment (WEEE)", *s.d.*, www.environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/waste-electrical-and-electronic-equipment-weee_en#background (consultatie 11 oktober 2022).

ZULOAGA, F., SCHWEITZER, J.-P., ANASTASIO, M. en ARDITI, S., "Coolproducts don't cost the earth", september 2019, www.eeb.org/wp-content/uploads/2019/09/Coolproducts-report.pdf (consultatie 14 december 2022).

Belgische bronnen

CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, BIJZONDERE RAADGEVENDE COMMISSIE VERBRUIK en FEDERALE RAAD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING, "Advies herstelbaarheidsindex", 15 november 2022, www.ccecrb.fgov.be/p/nl/1025/herstelbaarheids-en-levensduurindex (consultatie 30 april 2023).

REPAIR CAFE, "EU stelt recht op reparatie minimaal een half jaar uit", 24 oktober 2022, www.repaircafe.org/eu-stelt-recht-op-reparatie-minimaal-een-halfjaar-uit (consultatie 14 december 2022).

ROUX, L., "Staatssecretaris De Bleeker: Laat elektro- en multimediat toestellen repareren in plaats van onnodig te vervangen", 12 juli 2022, www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/07/12/de-bleeker-wil-recht-op-reparatie-versterken/ (consultatie 24 september 2022).

SERVICE PUBLIC FEDERAL SANTE PUBLIQUE, SECURITE DE LA CHAINE ALIMENTAIRE ET ENVIRONNEMENT en SPF ECONOMIE, "Federaal actieplan voor een circulaire economie 2021-2024", 9 december 2021, www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/paf_face_sept_2022_n_l_-_version_finale.pdf (consultatie 29 november 2022).

TERRYN, E. en IRAMBONA, E. V., "Duurzame consumptie en maximum harmonisatie: water en vuur?", 10 maart 2023, www.papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4376907 (consultatie 1 mei 2023).

TEST AANKOOP, "International Repair Day: herstellen zonder zorgen is (nog) niet voor morgen", 15 oktober 2021, www.test-aankoop.be/familie-privé/consumentenrechten/pers/international-repair-day (consultatie 1 oktober 2022).

VLAANDEREN CIRCULAIR, "De Circulaire Economie: wat is dat?", *s.d.*, www.vlaanderen-circulair.be/nl/kennis/wat-is-het (consultatie 23 januari 2023).

X, "Dingen gaan te snel kapot: "We moeten als consument het recht op repareren opnieuw opeisen", 3 juni 2020, www.radio2.be/lees/dingen-gaan-te-snel-kapot-we-moeten-als-consument-het-recht-op-repareren-opnieuw-opeisen (consultatie 1 oktober 2022).

Franse bronnen

MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE ET DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES en MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉNERGÉTIQUE, "Indice de réparabilité", 1 december 2022, www.ecologie.gouv.fr/indice-reparabilite (consultatie 1 mei 2023).

MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE, "Notice d'affichage et de calcul de l'indice de réparabilité pour les équipements électriques et électroniques", 28 juni 2022, www.ecologie.gouv.fr/sites/default/files/Notice_indice_reparabilite_FR_V3.0.pdf (consultatie 26 november 2022).

Nederlandse bronnen

ACM CONSUWIJZER, "Ik heb iets gekocht, maar het is kapot. Hoelang heb ik garantie en welke rechten heb ik dan?", *s.d.*, www.consuwijzer.nl/garantie-reparatie-geld-terug/gekocht-maar-kapot/garantie (consultatie 13 februari 2023).

COOLBLUE, "Garantie en reparatie", *s.d.*, www.coolblue.nl/klantenservice/garantie-en-reparatie (consultatie 12 februari 2023).

JORIS, I. "Lang leve de levensduur", 9 mei 2016, www.consumentenbond.nl/nieuws/2016/consumenten-hebben-vaak-langer-recht-op-garantie (consultatie 24 april 2023).

MEDIAMARKT, "Veelgestelde vragen rondom garantie & reparatie", *s.d.*, www.mediamarkt.nl/nl/service/klantenservice/garantie-reparatie (consultatie 12 februari 2023).

UNETO-VNI, "UNETO-VNI Tabel met gemiddelde gebruiksduurverwachtingen", november 2014, www.technieknederland.nl/help/wat-is-de-gemiddelde-levensduur-van-een-apparaat (consultatie 3 januari 2023).

BIJLAGEN

Bijlage 1. Europees reparatie-informatieformulier

EUROPEES REPARATIE-INFORMATIE FORMULIER

1. Identiteit en contactgegevens van de reparateur die de reparatiedienst verleent

Reparateur	[Identiteit]
Adres	[Geografisch adres voor gebruik door de consument]
Telefoonnummer	
E-mailadres	
Indien aangegeven door de reparateur, andere online communicatiemiddelen waarmee de consument snel en efficiënt contact kan opnemen en kan communiceren met de reparateur	

2. Informatie over de reparatiedienst

Te repareren goed	[Identificatie van het goed]
Bepaling van het defect	[Beschrijving van het defect]
Soort reparatie dat wordt voorgesteld	[Welke soort maatregelen zullen er worden genomen om het defect te repareren]
Prijs van de reparatie of, indien de prijs niet kan worden berekend, de toepasselijke berekeningsmethode en de maximale prijs van de reparatie	[Dit betekent het totale bedrag of, indien dit niet kan worden berekend, de berekeningsmethode en het maximale bedrag voor de reparatiedienst, in EUR/nationale valuta]
Geschatte tijd om de reparatie te voltooien	[In dagen, te rekenen vanaf het sluiten van de overeenkomst tot de voltooiing van de reparatie]
Beschikbaarheid van een tijdelijk vervangend product	[Een tijdelijk vervangend product betekent dat de consument een gelijkwaardig product ontvangt voor gebruik tijdens de reparatieperiode; de reparateur moet “Ja” of “Nee” aangeven]

Zo ja, vermeld de bijbehorende kosten, indien van toepassing:	[In EUR/nationale valuta]
Plaats van reparatie	[De plaats waar de reparatie wordt uitgevoerd door de reparateur, bijvoorbeeld bij de consument thuis, op de locatie van de reparatiefaciliteit of elders]
Indien van toepassing, de beschikbaarheid van aanvullende diensten	[Geef aan of en in welke mate er aanvullende diensten zoals verwijdering, installatie en transport worden aangeboden, of “Geen” als er geen aanvullende diensten worden aangeboden voor de desbetreffende reparatie]
Zo ja, vermeld de bijbehorende kosten, indien van toepassing:	[In EUR/nationale valuta, per aangeboden dienst]

De aanwijzingen tussen vierkante haken zijn bedoeld voor de reparateur en moeten worden vervangen door desbetreffende gegevens.

Bijlage 2. Franse reparatie-index

Bijlage 3. Overzicht van de Franse reparatie-index, het Belgische wetsontwerp voor een reparatie-index en het Europees voorstel tot aanvulling van de Verordening Etikettering

	FRANSE REPARATIE-INDEX	BELGISCH WETSONTWERP VOOR EEN REPARATIE-INDEX	EUROPEES VOORSTEL TOT AANVULLING VERORDENING ETIKETTERING
TOEPASSINGS- GEBIED	<p>8 productgroepen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wasmachines 2) Vaatwassers 3) Grasmachines 4) Televisies 5) Hogedrukreinigers 6) Stofzuigers 7) Laptops 8) Smartphones 	<p>9 productgroepen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wasmachines 2) Vaatwasmachines 3) Grasmaaiers 4) Televisies 5) Hogedrukreinigers 6) stofzuigers 7) Laptops en tablets 8) Smartphones 9) (Elektrische) fietsen 	Smartphones en tablets
CRITERIA	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid technische documentatie: (bv. reparatiehandleiding) aan erkende en niet-erkende reparateurs en aan consumenten • Demonteerbaarheid: aantal demontagestappen, benodigd reparatiemateriaal, verbondenheid van onderdelen met het apparaat • Beschikbaarheid reserveonderdelen: aan erkende en niet-erkende reparateurs en aan consumenten • Prijs reserveonderdelen • Specifieke criteria per productcategorie (bv. hulp vanop afstand) 	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid technische informatie en reparatiehandleidingen • Gemak demontage • Beschikbaarheid reserveonderdelen • Prijs reserveonderdelen • Specifieke criteria per productcategorie 	<ul style="list-style-type: none"> • Demonteerbaarheid • Verwijderbaarheid van bevestigingsmiddelen • Benodigd reparatiemateriaal • Beschikbaarheid reserveonderdelen • Beschikbaarheid software-updates